

Kvarteret Thisbe 4

Stockholms stad, Gamla Stan, RAÄ 103

Arkeologisk förundersökning 1988-89

SR 961

Kerstin Söderlund, Barbro Århem

Omslagsbild: Stenornament föreställande en naken kvinna som bär en fågel och initialerna på husets byggherrskap och byggåret 1643.
Foto Atelje Larsson 22/6 1904 SSMC435.

Stockholms stadsmuseum

Box 15025
104 65 Stockholm

Rapportförfattare: Kerstin Söderlund, Barbro Århem

Ritningar: Kerstin Söderlund Barbro Århem

Foto: Göran Fredriksson, Göran Selhstedt

Grafisk form: Cina Stegfors

Tryckeri: Edita, 2012

ISBN 978 91-87287-02-2

© Stockholms stadsmuseum

Innehåll

I	Inledning	5
2	Administrativa uppgifter	5
3	Sammanfattning	5
4	Bakgrund	5
5	Tidigare undersökningar	7
6	Syfte /Utförande/Metod	8
7	Undersökningsresultat	9
8	Fynd	16
9	Osteologi	37
10	Slutsatser	38
II	Referenser	39
	Otryckta källor	39
	Litteratur	39
	Bilagor (på CD-skiva)	
	1. Fyndlista	
	2. Osteologisk rapport av Mia Vretemark	
	3. Rapport över kritpipor av Arne Åkerhagen	
	4. Dendroprov	
	5. Ritningslista	
	6. Ritningar	

Fig. 1. Fastigheten Thisbe 4 markerat på registerkartan.

I Inledning

Undersökningen företogs i samband med att fastigheten Thisbe 4 skulle grundförstärkas (Lst dnr II.3919-9-88). Arbetena kom också att innefatta utgrävning av ett drygt 50 m² stort källarlöst rum (Lst dnr II.3919-156-89). Uppdragsgivare var Bostadsrättsföreningen Thisbe 4.

Schaktningarna för grundförstärkning påbörjades i november 1988 och fortsatte till april 1989. Utgrävningen av det källarlösa rummet pågick under maj och juni 1989. Den arkeologiska undersökningen utfördes av Kerstin Söderlund, Barbro Århem och Anita Biuw. Grundförstärkningar AB och Stabilator svarade för schaktnings- och grundförstärkningsarbetena. Rapporten har sammanställts av Kerstin Söderlund och Barbro Århem. Fynden av kritpipor och glas har gått igenom av Arne Åkerhagen respektive Lars Henricson. Den osteologiska analysen har gjorts av Mia Vretemark.

2 Administrativa uppgifter

Stadsdel: Gamla Stan

Kvarter: Thisbe 4

Adress: Lilla Nygatan 11

Typ av undersökning:

Arkeologisk förundersökning

Uppdragsgivare: Bostadsrättsföreningen Thisbe 4

Länsstyrelsens beslut dnr: II.3919-9-88, II.3919-156-89

SSM dnr: S442/88022

Undersökningsperiod: nov 1988-juni 1989

Arkeologisk personal: Anita Biuw, Kerstin Söderlund, Barbro Århem

Dokumentation: Ritningar: 7 planer, varav 3 schaktplaner i skala 1:100 och 4 i skala 1:20, 14 sektioner i skala 1:20, Foto:S/V film S89-0013, S89-0348, S89-0397 och dia. Dokumentationen förvaras i SSM:s arkiv.

Dendrokrologisk analys: Thomas Bartholin, Kvartärgeologiska avdelningen, Lunds universitet
Myntbestämning: Monica Golabeiwski Lannby, Kungliga Myntkabinettet

Osteologisk analys: Mia Vretemark, Skaraborgs länsmuseum

3 Sammanfattning

Under 1988-1989 genomförde Stockholms stadsmuseum en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning inom fastigheten Thisbe 4. Orsaken var att fastigheten skulle grundförstärkas. I samband med dessa arbeten schaktades också ett drygt 50 m² stort källarlöst rum ut.

Kvarteret ligger utanför strandlinjen vid sekelskiftet 1200/1300. Dendrodateringar av träkonstruktioner och föremål talar för att området var utfyllt vid 1400-talets första decennier. Innan undersökningen fanns förhoppningar om att påträffa den senmedeltida stadsmuren, men dessa infriades inte. Om det beror på att muren har haft ett östligare läge eller andra orsaker är inte klarlagt.

I östra delen av det outhägnade rummet framkom den äldsta byggnaden som dokumenterades vid undersökningen. Den utgjordes av ett hus med en ugn och har daterats till sekelskiftet 1500/1600. Huset kan ha varit uppfört i korsvirkesteknik. Det överlagrades av ett raseringslager och ett brandlager. Att döma av fynden kan brandlagret ha tillkommit i samband med 1625 års brand som drabbade detta område. Dendroprov från mellersta delen av fastigheten Thisbe 4 (schakt 2 och 3, se bilaga 6:21) gav dateringar som låg inom tidsintervallet 1640-1643 och bör förknippas med den nuvarande fastighetens uppförande.

4 Bakgrund

Kvarteret Thisbe är beläget mellan Kåkbrinken i norr och Schönfeldts gränd i söder. Längs kvarterets västra sida går Lilla Nygatan och utmed den östra Stora Nygatan. Fastigheten Thisbe 4 ligger i hörnan av Lilla Nygatan och Kåkbrinken. Kvarteret bildades i samband med den gatureglering som ägde rum efter att en stor eldsvåda drabbat området söder om Kåkbrinken år 1625. Inom kvarteret Thisbe fanns före gaturegleringen fyra långsmala östvästliga kvarter och tre gränder som mynnade i den nord-sydliga gata som löpte längs den senmedeltida stadsmurens insida. Stockholms senmedeltida stadsmur bör ha genomkorsat kvarteret i nordsydlig riktning, men dess exakta läge är inte känt. I tänkeboken omnämns 7 april 1489 att "Mickel pulver-

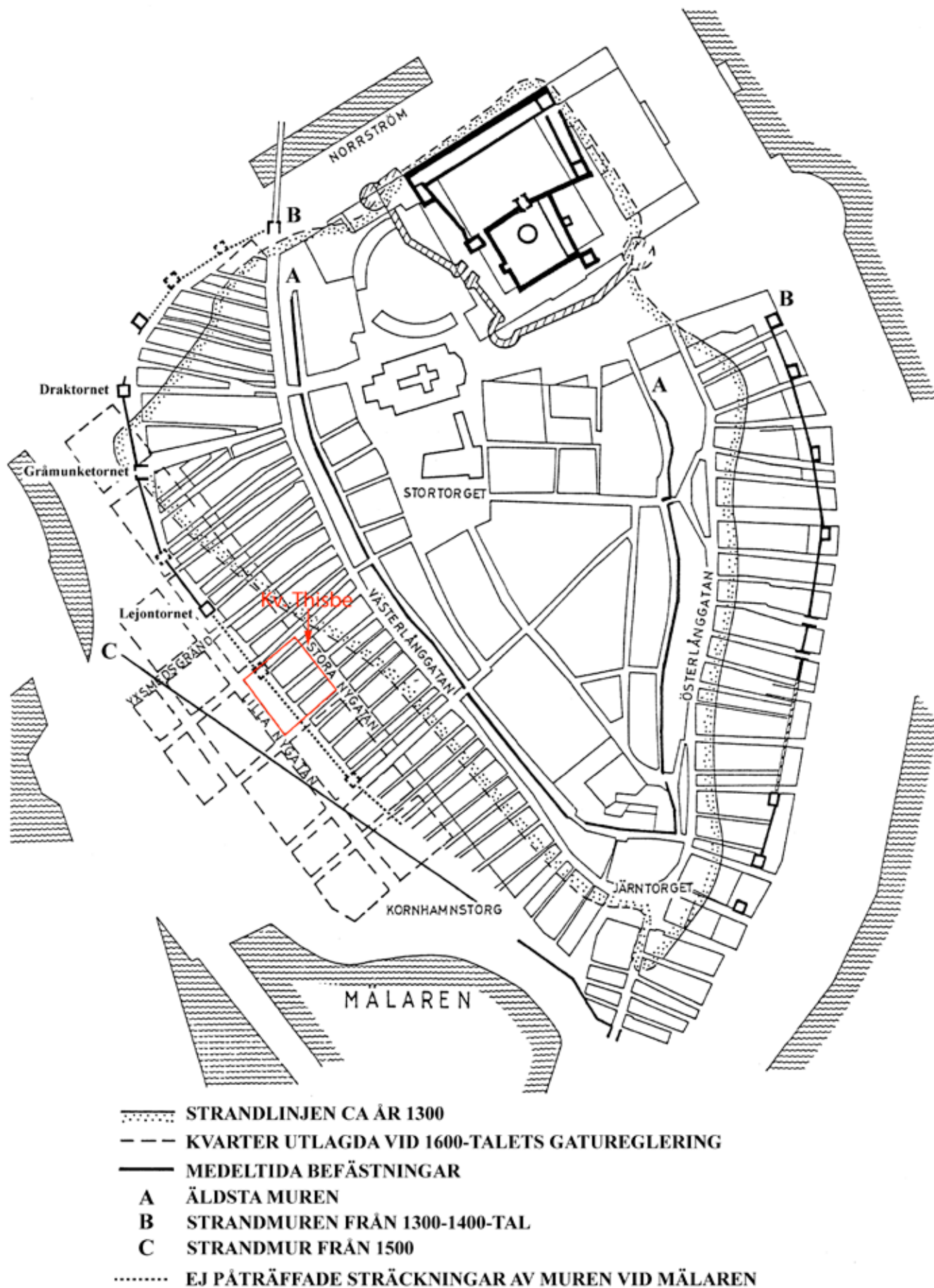

Fig. 2. Stockholms stadsmurar efter Hansson 1956, men där Mälarmurens läge justerats och osäkra partier punktmarkerats.

makare ska flytta in i stadens torn västan mur nedan Kåkbrinken". Hans Hanssons tolkning var att "Pulvertornet" skulle ha legat vid det nordvästra hörnet av fastigheten Thisbe 4 (Hansson 1956, s 19). Senare undersökningar i kvarteret Tritonia har visat att stadsmuren haft ett östligare läge (Söderlund 2002, s 51). Om muren fortsatt rakt åt söder borde den ha genomkorsat Thisbe 4.

Första gången Kåkbrinken omtalas är 1477. Nedre delen av Kåkbrinken kallades vid 1600-talets slut för Schulten bagares gränd (1698) efter bagaren Joachim Schult. Han hade 1623 köpt ett korsvirkeshus vid Kåkbrinksgränden. Huset låg norr om Kåkbrinken och klarade sig undan eldsvådan 1625. Det låg emellertid i vägen för den planerade Konungsgatan (Stora Nygatan) och revs 1633 (Stahre et al. s 60 f 1992). 1631 köpte Joachim Schult två avbrända tomter i kvarteret söder om gränden. Tomterna låg på den plats där fastigheten Thisbe 3 nu ligger (Pursche 1974, s 159 f). 1651 äger han ett dubbelhus på tomten. Byggnaden finns avbildad på Pautres kopparstick över Karl X Gustavs likfärd 1661.

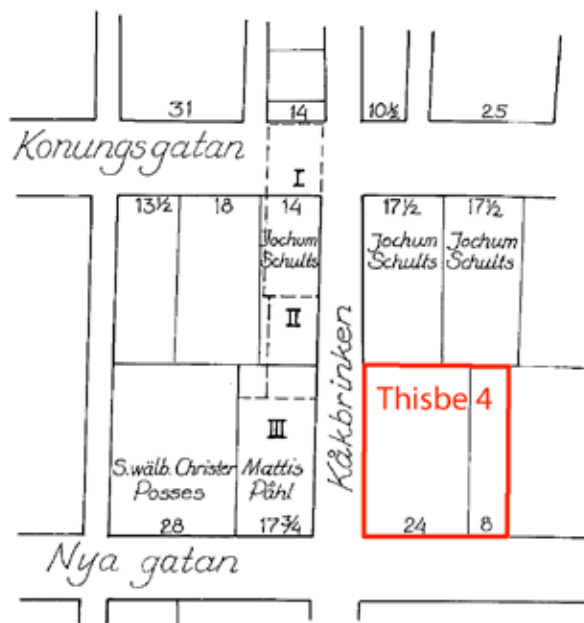

Fig. 3. Försök att bestämma bagare Joachim Schults tomtinnehav, efter Purche 1974, s 166. Thisbe 4 ligger hörnan av Nya gatan (Lilla Nygatan) och Kåkbrinken och motsvaras av tomterna som är måttsatta med 24 och 8 alnar. Måttuppgifterna är hämtade från en karta från 1600-talets mitt och motsvarar den nuvarande fastighetens utbredning.

Vid mitten av 1600-talet ägdes fastigheten Thisbe 4 av krigsrådet Rosenberg. Ett stenornament med årtalet 1643 som är inmurat i en gårdsmur kan ange husets byggår. (Josephson 1916, s 249). Under 1700- och 1800-talen kallades den del av Kåkbrinken som låg mellan Stora och Lilla Nygatorna för Bagare gränd.

Thisbe 4 ligger på utfylld mark. Borrprover visar att åsens yta ligger på -4,5 m ö h i fastighetens östra del och vid Lilla Nygatan på -6,0 m ö h eller mer.

5 Tidigare undersökningar

I kvarteret och i dess närhet har ett antal arkeologiska observationer och undersökningar genomförts. I fastigheten Thisbe 2 (del av nuv 5) grävdes 1979 en provgrop i samband med en grundundersökning. Golvnivån låg på +1,6 m ö h och schaktbotten på -4,5 m ö h där åsen påträffades. I gropen dokumenterades husets rustbädd, ett brandlager på +1,2 m ö h samt därunder utfyllnadslager (SR 890).

I Thisbe 1 (del av nuv 5) gjordes 1986 ett 3 x 7 m stort schakt för en nätstation. Det befintliga källargolvet låg på +0,45 m ö h och schaktdjupet gick ned till -0,45 m ö h. I schaktet framkom ett antal pålar samt två horisontellt liggande stockar. Jordmassorna utgjordes av svarta, fuktiga utfyllnadsmassor med träflis, kvistar och lite djurben (SR 891).

Vid en grundförstärkning 1989 av fastigheten Thisbe 1, 2 (nuv 5) grävdes ett antal 0,8-1,0 m djupa schakt i rummens hörn. I fastigheten nr 1:s östra del påträffades utfyllnadslager 0,6 m under golv i vilka en ingötsträtt av medeltida typ påträffades. I fastigheten nr 2 framkom ett kullerstengsgolv och ovan detta ett brandlager på cirka +1,0 m ö h. Strax därunder framkom utfyllnadslager med fynd av gjutformsfragment av medeltida typ. I denna fastighets västra del framkom också en 0,5 m bred östvästlig gråstensmur (SR 949).

1988 grundförstärktes fastigheten Thisbe 3, som liksom Thisbe 1,2, uppfördes efter 1625 års brand. Schaktdjupet var 0,6-0,8 m från källargolven som låg på +1,1-1,5 m ö h. Under golvbeläggning med sättsandslager framkom utfyllnadslager bestående av svart sandblandad k-jord med tegelflis och medeltida fynd. Huset är liksom Thisbe 1,2, grundlagt

direkt på de medeltida utfyllnadslagren (SR 946).

I gränderna runt Thisbe 4 har ett antal lednings-schakt gjorts. I Lilla Nygatan renoverades 1999 VA-ledningarna på sträckan mellan Kåkbrinken och Gåsgränd. 5 schakt upptogs och i ett av schakten (nr 5), vars södra ände låg i korsningen mot Kåkbrinken, framkom en kullerstensbeläggning på +2,1 m ö h. Därunder följde två k-jordslager med ett mellanliggande raseringslager. Från +1,75 m ö h vidtog ett utfyllnadslager bestående av hårt packad k-jord som innehöll rikligt med trärester. I de understa lagren fanns relativt många fynd som mestadels bestod av yngre rödgods. Utanför kv Penelope cirka 15 m norr om Thisbe 4:s nordvästra hörn, framkom på nivån +1,95 m ö h en tegelkonstruktion som tolkades som resterna av en ugn (SR 1327, Källström, M. 1999).

Även i Kåkbrinken har 1996 schaktats för VA-renoveringar. Längs kvarteret Thisbe upptogs tre schakt (nr 11-13) och i två av dem påträffades äldre gatunivåer på +1,95 (schakt 11) respektive på +2,75 och +2,55 m ö h (schakt 12). I det senare schaktet framkom under gatunivåerna två halvmeter-tjocka avsatta lager mellan raseringslager. De bestod av svart-svartbrun k-jord med stora mängder bevarat organiskt material som pinnar, flis, ris, bark, näver samt djur- och fiskben. I det understa lagret framkom på ca +1,75 m ö h en träkonstruktion bestående av parallella fyrkantshuggna grova stockar i grändens längdriktning. Förmodligen har de ingått i någon form av bro- eller bryggglämning. En dendroanalys har daterat dem till 1395-96. Schaktet låg norr om Thisbe 4 och drygt 10 m öster om Lilla Nygatan (SR 1316, Hedlund, 1999, s 8).

6 Syfte /Utförande/Metod

Syftet med underökningen var att dokumentera de konstruktioner och kulturlager som berördes av schaktningsarbetet. Viktiga frågeställningar att besvara var; tidpunkten för när området hade fyllts ut och börjat bebyggas och om det fanns lämningar av denna bebyggelse inklusive stadsmuren bevarade.

Förundersökning gjordes i form av en schaktövervakning, dels i samband med schakt för grundförstärkning och dels i samband med utschaktning av

ett drygt 50 m² stort rum. Kvarteret Thisbe ligger orienterat i nordvästlig-sydöstlig riktning. I denna rapport har förenklade väderstreck använts, vilket innebär att riktningen mot Kåkbrinken kallas norr, mot Stora Nygatan öster, mot Schönfeldts gränd söder och mot Lilla Nygatan väster.

Det outgrävda rummet - Etapp 1.

Utrymmet låg i fastighetens sydvästra del och utgjordes av ett långsmalt 4,5 x 13 m (58,5 m²) stort rum. Rummet var orienterat i östvästlig riktning med södra långsidan mot grannfastigheten Thisbe 1 och den västra kortsidan mot Lilla Nygatan. På W Pursches rekonstruktion av tomterna i kvarteret Thisbe och angränsande område under 1600-talet låg här en långsmal tomt som mätte 8 alnar vid Lilla Nygatan (se fig 3). I fasaden mot Lilla Nygatan tyder ankarslutarna på att den ursprungliga fastigheten slutat norr om det outgrävda rummet och skulle därmed motsvara den tomt som var 24 alnar bred. Möjligen kan det 8 alnar breda outgrävda utrymmet tidigare ha använts som körport som lett in från Lilla Nygatan till den gård som låg öster om rummet. Gården är i dag delvis underbyggd. Rummets golv låg på +3,9 m ö h och sänktes i en första etapp ned till +2,3 m ö h. Schaktningen gjordes för hand. En schaktplan i skala 1:100 och tre sektioner (nr 1-3) i skala 1:20 upprättades (se bilaga 6:1-4).

Det outgrävda rummet - Etapp 2.

Innan nästa etapp av schaktningarna påbörjades grävdes en 1,2 m stor och 1 m djup provgrop mitt i rummet och 3 m öster om Lilla Nygatan. Syftet var att undersöka vilken typ av lager som fanns och deras datering. Sektioner (nr 5-6) upprättades i den södra och östra schaktkanten (se bilaga 6:7). Lagren bestod huvudsakligen av sand med inslag av tegel, sot och k-jord samt fynd av 1600-talstyp. Därefter schaktades resten av rummet ut.

Schaktningen gjordes i relativt grova stick ned till +0,8 m ö h, vilket var den nivå varifrån grundförstärkningen genomfördes. I samband med schaktningarna dokumenterades lagerföljderna i ett antal sektioner (nr 4 och 7-14, bilaga 6:6 och 8-15), vars läge finns redovisade på en schaktplan i 1:100 (se bilaga 6:5). I rummets östra del framkom

en byggnad med ugn och här grävdes kulturlagren mer omsorgsfullt. Inom ett 2 m² stort område i byggnadens sydvästra del är det insamlade fynd- och benmaterialet relaterat till sektion 11 (bilaga 6:10). Benen har analyserats av Mia Vretemark (se bilaga 2). Fyndomständigheterna för resten av föremålen är angivna i antal meter från Lilla Nygatan och meter över havet.

Grundförstärkningen

Vid grundförstärkningen upptogs 14 schakt, främst i de olika källarummens hörn med instick under de bärande väggarna. I schakten slogs ett antal stålplåtar ned till fast mark. På dessa göts armerade betongbalkar som sträckte sig in under husets grundmurar för att på detta sätt bära upp byggnaden. Schakten var ca 0,8 m djupa och golvnivån i källaren varierade mellan +1,25/0,8 m ö h i de olika rummen. Schaktbotten låg som djupast på -0,4 m ö h. Groparna schaktades ur för hand. I schakten framkom huvudsakligen utfyllnadslager bestående av svart sandblandad k-jord med tegel och träflis samt pålar och liggande stockar.

Grundförstärkningen i det utschaktade rummet gjordes efter att det schaktats ned till golvnivån +0,8 m ö h.

I samband med grundförstärkningen beskrevs schakten och de pålar och liggande stockar som framkom mättes in på en schaktplan i skala 1:100 (bilaga 6:21) samt i vissa fall i plan och sektion i skala 1:20 (bilaga 6:16-18). 17 dendroprov togs för datering av det virke som framkom vid schaktningarna, varav 13 prover lämnades till analys (se bilaga 2). Fynden har registrerats i Stockholms stadsmuseums fyndregister där File Maker Pro används. Den osteologiska analysen redovisas i bilaga 2 och rapporten över kritpiporna i bilaga 3.

7 Undersökningsresultat

Det outgrävda rummet – Etapp I

Rummets norra, västra och östra väggar utgjordes av gråstensmurar som var grundlagda på ca +0,8 m ö h. Innanför den östra muren fanns ytterligare en kallmurad, ojämn gråstensmur som var grundlagd på +2,7 m ö h. Den södra muren (mot Thisbe 1) var

Fig. 4. Bert och Kurre, schaktning i det outgrävda rummet. Foto Göran Fredriksson S 89-0397:20

Fig. 5. Ugnen ovanifrån från norr. Foto Göran Fredriksson S89-0348:28.

byggd i flera etapper. Från Lilla Nygatan och 8,5 m österut fanns en gråstensmur med samma grundläggningsnivå som rummets övriga murar, dvs +0,8 m ö h. Närmast öster omgråstensmuren fanns en rökkanal byggd av tegel på en gråstenssockel och grundlagd på +2,3 m ö h. Öster om rökkanalen utgjordes den södra muren av en gråstensmur som var grundlagd på +3,1 m ö h. Muren hade undergjutits med betong, vilket sannolikt skett när ett nytt hus uppfördes på Thisbe 1:s tomt 1910.

När golvet bröts upp framkom ett förmulnat bjälklag. I rummet fanns av två gråstensmurar i nordsydlig riktning. Den västligaste muren korsade rummet vid rökkanalen och var 0,5-0,7 m bred och 0,7 m hög. Muren framkom 0,2 m under golvet och var grundlagd på ca +3,0 m ö h. Öster om muren fanns en 0,5 m bred betongklack. 1,5 m längre österut framkom ytterligare en gråstensmur. Den var 1,5 m bred och grundlagd på +2,30 m ö h. Överst och mitt på gråstensmuren fanns en tegelmur i lerbruk som var en sten bred. Tegelmuren fanns bevarad i ett skift och låg på +3,40 m ö h. På båda sidor om muren framkom fragmentariska

stenläggningar i rummets norra del på +3,30-3,40 m ö h. De olika murarnas funktion är oklar. Värt att notera är att det i den östra delen av rummet finns gråstensmurar med grundläggningsnivå på cirka +3,00 m ö h i väster, öster och söder, vilket talar för att någon form av rumsbildning funnits i det outgrävda rummets östra del.

Kulturlagren utgjordes av sand- och gruslager som innehöll ett fyndmaterial som sträcker sig från 1800-talet och ned till 1600-talets mellersta del (fnr 1-97). Bland fynden finns ett huvud till en kritpipa med klackstämpel i form av en fyrbladig tudorros som är daterad till 1675-1690. Pipan framkom i ett gruslager på +3,0 m ö h (sektion 1/lager 6).

Det outgrävda rummet - Etapp 2.

Utmed rummets södra mur fanns en kallmur av gråstenar som såg ut att ha staplats mot den södra väggen. På vissa stenar satt rester av kalkbruk, vilket kan tala för att stenarna kommer från en riven byggnad. Muren sträckte sig drygt 7 m in i rummet från Lilla Nygatan räknat, dvs fram till stötfogen vid det tidigare nämnda skorstensfundamentet.

Fig. 6. Ugnen och stenläggningen från väster. Foto Göran Fredriksson S89-0348:2.

Fig. 7. Ugnen från nordväst. Foto Göran Fredriksson S89-0348:4.

Fig. 8. Detalj av ugnens nordvästra hörn. Foto Göran Fredriksson S89-0348:8.

Kallmurens grundläggningsnivå var densamma som rummets sydmur i denna del av rummet.

I rummets östra del framkom nordvästra hörnet till en byggnad med stensatt golv och ugn. Byggnaden hade varit minst 5 x 5 m stor. Den södra och östra begränsningen kunde inte fastställas, men den västra väggen var bevarad på en cirka 2 m lång sträcka. Den var 0,5 m bred och bestod av ett skift sten och tegel i bruk, vilket möjligen kan antyda att huset uppförts i korsvirkesteknik. Av den norra väggen återstod endast en sten. Ugnens norra utsida utgjordes av en murkärna och med stor sannolikhet hade den varit hopbyggd med husets bortrivna norra vägg. Ugnen var rektangulär med rundad ugnsbotten och kunde dokumenteras till en storlek av 2,9 x 2 m. I öster hade ugnen skadats i samband med att ett murgenombrott gjordes från källar-rummet i öster. Åt söder fortsatte ugnen in i schaktväggen under rummets södra mur (se bilaga 6:20).

Ugnens grundläggningsnivå låg på +0,7 m ö h.

Den hade en 0,6 m hög gråstensgrund i två skift som sköt ut 0,2 m från tegellivet. Av tegelmurverket fanns som mest sex skift bevarade och högsta punkten låg på +1,8 m ö h.

Som ovan nämnts utgjordes ugnens norra sida av en murkärna, men på västra sidan var murlivet intakt.

Ovan gråstensgrunden fanns ett koppskift följt av två skift som nästan uteslutande bestod av löp, däröver låg teglen i oregelbundna förband med stort inslag av löp. Ovan koppskiftet var det nordvästra hörnet indraget och byggt av avfasat tegel.

Teglet var fogat med kalkbruk och utgjordes huvudsakligen av stortegel. Tegelstorleken var 27-31 x 12,5-14 x 7,5-9 cm och fogarna var 2 cm breda och åsade. Ugnens cirka 1 m breda öppning var vänd mot söder och kunde dokumenteras till 0,7 m längd. Dess västra mur var 0,8 m bred och hade ett 0,3 m stort hålrum med oklar funktion.

Ugnsbotten hade en närmast rund form och mätte cirka 1,2 m i diam. Den låg 0,6 m under

Fig. 9. Detalj av ugnens sydvästra del.
Foto Göran Fredriksson S89-0397:35.

ugnsens högsta bevarade skift. Ugnsbotten var belagd med skörbränt tegel. Under teglet fanns ett 0,1–0,2 m tjockt lager med bruk och därunder vidtog ugnens gråstensgrund.

Utmed ugnens västra sida framkom en vällagd stenläggning cirka +1,2 m ö h som var bevarad på 2 x 0,8 m stor yta. Den hade en rännsten gjord av 0,1 x 0,2 m stora stenar som löpte i nordsydlig riktning. Stenläggningen låg dikt an mot ugnens tegelmurverk och på samma nivå som det understa koppskiftet. Den överlagrade ugnens gråstensgrund, vilket visar att stenläggningen tillkommit när ugnen var färdigbyggd. I väster slutade stenläggningen i en rak kant. Stenarna i låg i ett lager fin brun sand som sträckte sig fram till byggnadens västra vägg som låg 1,9 m väster om ugnen. Parallellt med väggen och 0,15 m öster om denna fanns en plank. Möjligen kan plankan och stenläggningens rakt avslutade kant tyda på att golvbeläggningen varit av trä närmast väggen.

I utfyllnadslagren under ugnen påträffades lämningar av en träkonstruktion, möjligen en rustbädd, varifrån ett dendroprov kunde dateras till vintern 1431–1432. Något samband mellan träkonstruktionen

och huset med ugnen kunde inte dokumenteras och de båda konstruktionerna hade dessutom något olika riktning. Ugnens grundläggningsnivå låg också drygt 0,1 m över träkonstruktionens högsta punkt. De få fynd som kunde knytas till huset med ugnens tillkomst och brukningstid gav ingen vägledning om tidpunkten för anläggningens datering. De utgjordes av en brunglaserad skärva yngre rödgods som framkom mellan stenarna i ugnens fundament (fnr 278) samt en spik i ett sandlager under stenläggningens sättsand (fnr 380). Ugnen var i huvudsak uppförd i den medeltida byggnadstraditionen, dvs den var i huvudsak byggd i stortegel fogat med kalkbruk och hade åsade fogar. I Stockholm levde detta sätt att bygga kvar ända fram till omkring år 1600. Det fanns även enstaka tegel som inte hade stortegelformat, vilket gör det sannolikt att huset med ugnen inte är äldre än sekelskiftet 1500/1600.

Huset överlagrades av sandiga lager som innehöll mycket stortegel och som bör förknippas med rase- ringen av huset med ugnen. Lagret fanns i hela det outgrävda rummet. Det följde den naturliga topografin och dess överkant låg på +1,8 m ö h i öster och +1,2 m ö h i väster. Över detta lager fanns trä-

Fig. 10. Ugnsbotten från öster. Foto Göran Fredriksson S89-0348:33.

rester och brandlager, som att döma av fynden skulle kunna komma från 1625 års brand. Bland fynden märks en kritpipa daterad till 1610–1625 och ett Johan III mynt (fnr 269–270). Brandlagret överlagrades i sin tur av ett antal sandiga lager med tegel och tegelflis.

Grundförstärkningen

I samband med grundförstärkningen dokumenterades äldre lämningar i 14 av de schakt som upptogs (se bilaga 6:21).

Schakt 1–7 låg i den nordvästra delen av fastigheten. Här låg golvnivån i alla rummen på +0,9 m ö h.

Schakt 1. Under golvet fanns ett 0,6 m tjockt lager brun sand med tegel. Därunder framkom en stock på +0,3 m ö h. Den låg i ett utfyllnadslager och var orienterad i nordöst-sydvästlig riktning. Schaktbotten låg på -0,4 m ö h. I utfyllnadslagret påträffades bl a ett ljuster (fnr 939).

Schakt 2. (f d grop B) Muren mot schaktets nordöstra sida var undergjutet med betong. Den bestod av gråsten och tegel i oregelbundet förband, sammanfogade med lerbruk. En påle framkom under muren och två strax väster om den. Två dendroprov togs på pålarna i schaktet (catras nr 53 407 och 53 408), varav det förstnämnda kom från en tall som fällts under vintern 1642–43.

Schakt 3. (f d grop A) Schaktbotten låg på -0,2 m ö h. I schaktets norra del framkom en mängd tätt nedslagna pålar på vilka nio dendroprov togs (catras nr 53 398–53 406). Sex av proverna gick att datera och resultaten låg alla väl samlade kring 1641–1642. Dateringarna talar för att virket hör samman med nuvarande byggnads grundläggning och inte som förhoppningen var; stadsmurens grundläggning.

Schakt 4. I schaktet framkom tre nordsydliga stockar som gick tvärs över schaktet och åtminstone två av dem fortsatte in under rummets södra mur.

Schakt 5. Schaktbotten låg på +0,1 m ö h. I schaktet

framkom utfyllnadslager som bestod av svart sand-blandad k-jord med tegel och träflis. En träkonstruktion bestående av liggande stockar på pålar påträffades. Flertalet stockar hade en avvikande riktning jämfört med husets murar. Stockarnas överkant låg på ca +0,7 m ö h (se bilaga 6:17).

Schakt 6. Två stockar låg tvärs över schaktet i samma riktning som det befintliga huset.

Schakt 7. Murarna i rummets nordöstra hörn låg i förband. Ett kalkbrukslager fanns under murarna på +0,4 m ö h. I schaktet framkom ett stort antal tätt nedslagna pålar.

Schakt 8–11 låg i ett rum som utgjordes av en underbyggd gård, belägen i fastighetens sydöstra del. Här låg golvnivån på +1,25 m ö h. Fyra dendroprov togs på virke i detta rum men har inte analyserats.

Schakt 8. I detta schakt framkom ett antal lutande pålar på nivån +0,55 m ö h.

Schakt 9. Pumpgrop där en stock i östvästlig riktning framkom på +1,0 m ö h. Schaktbotten låg på drygt ±0 m ö h och i schaktet framkom bl a fragment av skor (fnr 934–936).

Schakt 10. Två pålar och en stock i nordsydlig riktning framkom i detta schakt på drygt +1,0 m ö h. Ett dendroprov (D 4) togs på den västligaste pålen i detta schakt.

Schakt 11. Schaktbotten låg på ±0 m ö h. I schaktet framkom på +0,4 m ö h en konstruktion av fem stockar liggande i nordostlig-sydvästlig riktning på en sydostlig stock. Över denna konstruktion låg en stock i nordsydlig riktning och under konstruktionen en stock i östvästlig riktning samt en påle. I den nordöstra delen av schaktet framkom två pålar och en stock. Tre dendroprover togs på virke i detta schakt (D1–D3, se bilaga 6:21)

Schakt 12–14 låg i det utgrävda rummet som innan grundförstärkningen hade schaktats ur till nivån +0,8 m ö h.

Schakt 12. I schaktet framkom en konstruktion av stockar liggande vinkelrät mot varandra i fyra nivåer, varav den övre framkom på +0,58 m ö h och den undre på -0,1 m ö h. Stockarna vilade på pålar. Konstruktionen, förmodligen ett slags rustbädd, hade samma orientering som den befintliga byggnaden och några av stockarna fortsatte in under väggarna. Konstruktion låg under den ugn som framkom vid urschaktningen av detta rum, men hade en avvikande riktning i förhållande till denna. Stockarna låg mellan nivåerna +0,58 - -0,1 m ö h. Dendroanalysen av en stock i den övre nivån gav dateringen vintern 1431-1432 (catras 53 409).

Schakt 13. Schaktbotten låg på +0,1 m ö h. I schaktet fanns utfyllnadslager som utgjordes av svart sand-blandad k-jord med tegel och träflis. En konstruktion bestående av ett antal liggande stockar i två nivåer framkom på +0,3 - 0,7 m ö h. Stockarna låg vinkelrätt mot varandra och låg i nordöstlig-sydvästlig riktning. En av de övre stockarna hade ett rundat urtag. Intill stockarna stod tre pålar. Konstruktionen hade en avvikande riktning jämfört med husets murar. Två sektioner ritades (15 och 16), en i vardera schaktkanten. Ett dendroprov togs på en av de liggande stockarna i den undre nivån och gav dateringen efter sommaren 1456 (catras nr 53 410, se bilaga 6:16 och 21).

Schakt 14. Schaktet låg i rummets sydvästra hörn och här framkom en rustbädd bestående av stockar liggande vinkelrätt mot varandra på nivåerna +0,2 och ±0 m ö h. Längs den södra väggen stod tre pålar. Virket hade samma orientering som de omgivande murarna.

8 Fynd

Vid undersökningen i kvarteret Thisbe 4 påträffades 3233 föremål eller fragment av föremål. Fynden har registrerats på sammanlagt 940 poster. Den helt dominerande materialgruppen är keramik som utgör 83 % av fynden. Bland de övriga materialgrupperna består 11 % av glas, metaller svarar för 5 %, sten för 0,4 %, läder för 0,3 %, ben/horn för 0,1 % och övrigt 0,2 %.

8.1 Keramik

En närmare analys av keramiken har tyvärr inte kunnat göras inom ramen för denna rapport. Materialet skulle förtjäna större uppmärksamhet eftersom det, framförallt när det gäller det yngre rödgodset, finns typer som är relativt ovanliga bland Stockholmsfynden och som med största sannolikhet är importerade.

Fig. 11. Svartgodsskärvor. Ett brandskadat mynningsfragment med bandhänkel (fnr 916) till vänster och ett mynningsfragment av en Jydepotta (fnr 800) till höger. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_800_916.

Yngre svartgods -B1

Svartgodset, dvs lergods som bränts utan syretillförsel, består av 19 fragment fördelade på 10 fyndposter. Krukor och trebensgrytor är de vanligaste kärlformerna. Fyra fragment med glättad, grafitgrå yta är s k Jydepottor (fnr 77, 780 och 800), varav det sistnämnda kommer från ett kärl som har en mynningsdiameter på 22 cm. Kärnen producerades i stor omfattning lokalt på de jylländska gårdarna under 1500- och 1600-talen och spreds till Holland, norra Tyskland, Norge och Sverige. Tillverkningen bestod i huvudsak av kokkärn. Övriga svartgodskärn har matt yta. Ett fragment kommer från ett kärl som haft en mynningsdiameter på 26 cm (fnr 887). Troligen härrör även ett litet brandskadad mynningsfragment med en kraftig, 4 cm bred kälad bandhänkel, från ett kärl av samma storlek (fnr 916).

Fnr 871 utgörs av en oval hänkel till ett mindre kärl. Den mäter 1,6 x 1,2 cm och är försedd med mittskåra. Fnr 206 är 2,5 cm långt och kan beskrivas som ett mellanting mellan ben och tass. Ett buk-

fragment som sannolikt är medeltida framkom i schakt 9 på ±0 (fnr 932). Fragmentet har en något glättad utsida.

Keramik producerat i Böhmen/Polen

54 skärvor fördelade på 6 fyndposter, kommer från krukor tillverkade i Böhmen eller Polen. Krukorna är tunnväggiga och har ofta utsvängd mynningskant och vertikalt ställda hänklar. Godset är grått, poröst, skivigt och grovmagrat. Det sistnämnda har medfört att kärnen ofta har en knottrig yta. Krukorna kan ha dekor i form av drejfårer och/eller målade linjer i brun/rödbrun eller svart färg på skuldran. I Stockholm påträffas krukor av denna typ i lager daterade till 1500-talets andra hälft och 1600-talets början. Möjligen kan krukorna ha använts som behållare för lättare varor som humle. Humle var en stor importvara till Sverige vid 1500-talets mitt och omfattande odlingar fanns i samma område som krukorna tillverkades (Johansson 2006, s 88, Johansson 2012, s 91 ff.).

Fig. 12. Kärn tillverkat i Böhmen eller Polen (fnr263). Foto Göran Selhstedt SSM0064839_263.

Fig. 13. Skålen fnr 621 med en stiliserad tulipan i botten. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_621.

Fig. 14. "Askkoppen" fnr 145, observera beläggnigen i botten. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_145.

Oglaserat rödgods -BII

44 skärvor av rödbrännande lergods fördelade på 24 fyndposter saknar in- och utvändig glasyr, men det kan inte uteslutas att några fragment tillhört glaserade kärl där glasyren har fallit bort. Bland formtyperna finns trebensgrytor och krukor, varav en har varit förningskruka med bandhänkel med tummade kanter (fnr 909). Tre bukfragment med drejfårar till ett mycket stort förvaringskärl med en godstjocklek av ca 1 cm framkom (fnr 15 och 778). Fnr 736 utgörs av ett fragment till en sparbössa.

Äldre rödgods -BIIä

Tre bukfragment till kärl med utvändig grön glasyr fördelade på två fyndposter finns i materialet (fnr 207 och 636). Skärvorna är för små för att kunna typbestämmas, men härrör med största sannolikhet från kannor. Det äldre rödgodset förekommer främst under 1200- och 1300-talen och tillverkades

främst i Sydsandinavien och Holland/Belgien. Tekniskt och typologiskt är kärlen från de olika produktionsområdena svåra att särskilja, vilket antyder att västeuropeiska verkstäder flyttat till södra östersjöområdet (Gaimster 2002 s 192). Möjligen kan de tre skärvorna komma från Holland/Belgien där kärl med utvändig engobe av vitlera och grön blyglasyr tillverkades.

Yngre rödgods

Det yngre rödgodset är den största keramikgruppen och omfattar 1994 fragment fördelade på 480 fyndposter. Som nämndes inledningsvis finns här en relativt stor del ovanliga och sannolikt importerade kärl, även om merparten av det yngre rödgodset från Thisbe 4 säkerligen har producerats i Stockholm. Flera av de krukmakare som var verksamma här kom från södra Östersjöområdet. Det har medfört att kärlens formspråk och dekor uppvisar stora lik-

Fig. 15. Fat av importerat yngre rödgods fnr 38. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_38.

heter med keramik från detta område. De yngre rödgodsfragmenten kommer från matlagningskärl, serveringskärl och förvaringskärl. Trebensgrytor och skålar/fat utgör de största, klart urskiljbara kärltyperna.

Här finns naturligtvis förvaringskärl, men också små fragment vars formtyp inte kunnat bedömas. Godsfärgen är vanligen röd och den invändiga blyglasyn är brun, d v s klar eller grön. En del av de grönglaserade kärlen har knottrig yta. Flertalet skålar och fat har brun glasyr och är dekorerade med linjer, koncentriska cirklar, stiliserade växter eller djur. Dekoren har hornmålats med vitlera och framträder i gula och gröna färger. Några fat har hål vid brättets kant och sannolikt har faten hängt upp som väggprydnader.

Bland de importerade kärlen finns keramik från Holland och annan västeuropeisk proviniens . Från Holland kommer olika typer av kärl med klar glasyr och ofta försedda med tassar. Ett ovanligt fynd är

ett kärl på tassar, med trindhänkel (fnr 145). Mynningen är fyrkantig med rundade hörn. Utvändigt finns spår av klar glasyr, men invändigt är den svartbränd och har i botten en 0,5 cm tjock svart beläggning. Ett kärl är av denna typ finns avbildad tillsammans med bland annat kritpipor på en holländsk målning från 1658 av konstnären Pieter van Anraadt (se omslagsbild Gaimster 1997). Beläggningen i kärlet från kvarteret Thisbe har inte analyserats, men det kan inte uteslutas att kärlet använts som askkopp.

Skaften till trebensgrytorna har vid flera tillfällen varit föremål för typologiska studier (Dahlbäck et al 1982, Broberg 1982, Johansson 2000 och Bergold et al 2004). I Thisbe 4 framkom skafftyper som har sin huvudsakliga datering till 1600-talet.

Yngre vitgods -BIII

Kärl av vitbrännande lera och invändig blyglasyr importerades från Belgien/Holland och Tyskland.

Fig. 16. Fat av importerat yngre rödgods fnr 623. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_623.

Fig. 17. Rörskaft (fnr 76) och ben (fnr 171) till en mindre trebengsgryta i vitgods med gul blyglasyr. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_76_171

Fig.18. Översida av skaft till trebenspanna i vitgods (fnr 851). Foto Göran Selhstedt SSM0064839_851_a.

Godsfärgen kan variera mellan vitt, grått och ljusa toner av gult, rött eller brunt och glasyren är ofta gul (klar) eller grön. Bland kärlformerna finns både kok- och bordskärl. I Thisbe 4 framkom 113 fragment BIII-gods fördelade på 42 fyndposter. Bland kärlen finns krukor, trebensgrytor och en trebenspanna

(fnr 851). Kärlet med invändig och utvändigt gul glasyr samt rullstämpeldekoration i oregelbundet mönster runt mynningsranden förekommer bland fynden (fnr 172 och 306). Grytorna har oftast invändig gul glasyr, men grön glasyr förekommer också. Grytorna har karakteristiska krumma ben med fåra i benets mitt

Fig. 19. Silfatet fnr 850. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_850.

Fig. 20. Botten (fnr 309) och mynning (fnr 195) av degelfragment. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_309_195.

och rörskaft med strutformig avslutning.

Bland övriga kärlformer finns grönglaserade silfat (fnr 760 och 850).

Stengods, ej genomsintrat- CI

11 poster omfattande 13 fragment har registrerats som CI-gods eller protostengods, d v s stengods som inte bränts i tillräckligt hög temperatur för att godset ska ha blivit genomsintrat. Bland fynden finns 5 degelfragment (fnr 193, 195 och 309). Godset är ljusgrått och grovmagrat, vilket ger en knottrig yta. Två av deglarna har med säkerhet haft en 3-4 kantig mynningsform.

Stengods genomsintrat- CII

Stengods från Siegburg

I norra Tyskland och Rehnområdet började det genomsintrade stengodset successivt att ersätta protostengodset omkring år 1300 för att 1320-1330 helt ha trängt ut detta. I Siegburg börjar en massproduktion av keramik-kärl. Under 1300- och

1400-talen blev godstypen dominerande i norra Europas hamnstäder. Tillverkningen nådde sin artistiska höjdpunkt under andra hälften av 1500-talet och fram till 1632 då svenska trupper förstörde Siegburg. Under denna period tillverkas bland annat höga reliefdekorerade krus så kallade "schnelle". (Gaimster 1997, s 165 ff). Krus och kannor utgör den dominerande kärltypen. Godset är grått eller gråvitt och ljust brun saltglasyr kan förekomma (se exempelvis fnr 197, 201, 938)

Stengods från Köln/Frechen/Raeren

I området mellan floderna Rhen och Maas producerades reliefdekorerade kannor och krus av grått gods med utvändig brunspräcklig eller blank brun saltglasyr. Dekoren kunde utgöras av skäggiga manshuvuden, så kallade Barthmankrus, medaljonger, växtrankor, musikanter, dansande bönder m m. Kärl av detta slag producerades i Raeren, Köln och Frechen under 1500-talet, med tyngdpunkt på den senare delen.

Fig. 21. Fragment av Raerenkrus med musikanter (fnr 264) och ett Bartmankrus med skägg (fnr 922). Foto Göran Selhstedt SSM0064839_264_922.

Stengods från Westerwald

17 fragment från Westerwaldkrus fördelat på 9 fyndposter framkom vid undersökningen.

Stengodset från Westerwald är grått till godsfärgen och har en karakteristisk blå/grå saltglasyr med stämplad, inristad eller pålagd reliefdekor.

Mönstren kan vara geometriska, figurativa. De kan också utgöras av växtslingor, medaljonger eller sköldar, ibland försedda med text. De vanligaste kärlformerna är krus och kannor. Westerwaldkeramiken tillverkades från 1590-talet och framåt (Hurst et al 1986 s 221 ff). I fastigheten Milon 10,

ett par kvarter norr om kvarteret Thisbe påträffades ett krus med årtalet 1596 (SR 972, fnr 60), vilket visar att keramiktypen nått Stockholm ganska fort. På 1600-talet skedde en kraftig ökning av antalet krukmakare, i synnerhet efter 30-åriga kriget. Under 1600-talets andra hälft började man också använda mangan som ger en violett färg (Gaimster 1997 s 251 f). Något Westerwaldkrus med violett glasyr påträffades inte, däremot framkom ett krus med spår av förgyllning närmast bottenranden (fnr 81).

Fig. 22. Westerwaldkruset fnr 81 med spår av förgyllning närmast bottenranden. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_81.

Fajans

Vid undersökningen framkom 48 fragment fajans registrerade på 37 poster, vilket motsvarar 3 % av hela antalet kärlfragment. Bland kärlformerna dominerar fat som utgör $\frac{3}{4}$ av skärvorna. Insidan är tennglaserad och har målad blå/vit eller polykrom dekor. Motiven kan vara geometriska, kinainspirerade eller föreställa växter. Fatens eller skålarnas frånsida är blyglaserade med kraftig fotring.

Bland övriga kärlformer finns en skål med ljusblå tennglasyr (fnr 187), albarellos (fnr 86, 191-192 och 561) samt en botten/buuskärva från ett turkosglaserat salvekrus? (fnr 643).

Porslin

Ett fat, cirka 14 cm i diam, med blå underglasyr och dekor i form av fåglar samt brun baksida påträffades i de yngre lagren i det outhägnade rummet (fnr 87).

Fig. 23. Fat med växtdekor runt brättet (fnr 184). Foto Göran Selhstedt SSM0064839_184.

Fig. 24. Bottenfragment från albarellos med blå/vit glasyr (fnr 191) och gull/vit glasyr (192). Bottendiam är 8 cm. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_191_192.

Fig. 25. Fatet med fåglarna (fnr 87).

8.2 Kakel

I de yngre lagren fanns vitglaserat 1800-talskakel, släta, gröna och blåvita 1700-talskakel bl.a. ett som är tillverkat i Marieberg.

I 1600-talslagren kommer cirka hälften av kakelfragmenten från pottkakel och hälften från rumpkakel. Pottkaklen är vanligen oglaserade, men grön invändig glasyr, liksom fläckvis brun glasyr förekommer. Bottendiameter varierar mellan 6-8 cm och dekor av cirkclar förekommer. I de fall där mynningens kant eller höjd kunnat mätas har dessa varit 12-13 cm respektive 8 cm. Fnr 411 och 412 kan

vara en övergångsform mellan pott- och rumpkakel. De är engoberade i vitlera och har delvis avspjälkad grön blyglasyr. Kaklen är rektangulära och djupt skålformade. Fnr 411 är endast 9 cm brett och fnr 412 har dekor i djup relief.

Rumpkaklen är försedda med reliefdekor och har oftast svart glasyr, men 1/5 av fragmenten är grönglaserade. Blå/vit och brun glasyr finns på ett fragment vardera. Växtornamentik är vanligast. Dekor i form av kolonner och valvbågar som bildar en ram runt olika figurer, varav åtminstone fyra är evangelister, finns på kakelfragment. Bland avbildade

Fig. 26. Kaklet fnr 411. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_411.

djur förekommer ett lejon med nosring (fnr 241), en grip eller rovfågel (fnr 569) och ett djur med svans, möjligen en räv (fnr 570).

Sju fragment av rombiska golvkakel, ofta med gul, brun eller grön glasyr på kortsidorna samt ett grönglaserad rektangulärt golvkakel finns bland kakelfyndet.

8.3 Kritpipor

Av de 66 fragment av kritpipor som tillvaratogs utgjordes 7 st av huvuden och resten av skaft. Arne Åkerhagen har analyserat piporna och där så har varit möjligt daterat dem. Resultatet finns sammanställt i en rapport där också fotografier och måttuppgifter för de bestämbara piporna finns

Fig. 27. Kaklet fnr 412. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_412.

(se bilaga 3). Samtliga pipor är tillverkade i Holland. Två pipor med datering till 1600-talets andra hälft finns i materialet; varav den ena är tillverkad mellan 1675-1690 och har ett klackmärke med en fyrbladig ”Tudorros” (fnr 93) och den andra utgörs av en odekorerad pipa med datering 1660-1680 (fnr 231).

De övriga bestämbara piporna hör till 1600-talets första hälft och äldst bland dem är en pipa daterad 1610-1625. Pipan har ett litet huvud och en klack-

stämpel med en åttabladig ”Tudorros” med foderblad (fnr 269) och framkom i lager ovan ugnen. Ytterligare två pipor har en tillverkningsperiod som börjar 1610 och sträcker sig fram till 1635/40 (fnr 502 respektive fnr 230). Bland övriga fynd märks en skaftbit från en Jonapipa med datering 1625-1640 (fnr 234), skaft med dekor av franska liljor i romber från 1630-1650 (fnr 232 och fnr 582) samt skaft med en ovanlig stjärnliknande dekor.

Fig. 28. Svartglaserat kakel som föreställer lejon med nosring (fnr 241). Fig. 26. Kaklet fnr 411. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_241.

Fig. 29. Svartglaserat kakel med rovfågel (fnr 569). Foto Göran Selhstedt SSM0064839_569.

Fig. 30. Svartglaserat kakel med ett djur, möjligen en räv i övre hörnet (fnr 570). Foto Göran Selhstedt SSM0064839_570.

8.4 Glas

358 glasfragment tillvaratogs, varav cirka 1/3 utgjordes av fönsterglas och 1/3 av flaskor. Resterande glaskärl utgjordes av olika typer av dryckesglas, skålar och burkar. Glasfynden har gått igenom och om möjligt daterats av Lars G Henriksson.

Bland fönsterglasen finns gröna glas med facetterad eller omnupen kant. Många glaskärl har breda dateringsramar, från 1500-talets mitt till 1700-talets slut. Kärl som är äldre än 1500-talet saknas i materialet. Den vanligast förekommande kärltypen är fyrsidiga flaskor av grönt transparent glas med

datering från 1500-talets slut och till 1700-tal. Bland dryckesglasen är passglasen vanligast. Remmare finns representerade genom fem fragment grönt transparent glas. De kommer från fötter med en diam på cirka 4,5 cm och som är uppbyggda av löpande tråd i spiral (fnr 222-223). Övriga glaskärl utgörs av bägare, skålar och burkar samt 13 fragment som kan komma från en sk destillationshjälm (fnr 579). Ett fragment av ett föremål i kompakt, transparent grönsvart glas skulle kunna vara en glättsten (fnr 324). Bland flaskorna finns ett mynningsfragment med metallomfattning för skruvlock (fnr 504).

Fig. 31. Fot till remmare med löpande tråd i spiral (fnr 222). Foto Göran Selhstedt SSM0064839_222.

Fig. 32. Fragment av glättsten? (fnr 324). Foto Göran Selhstedt SSM0064839_324.

Fig. 33. Rund flaska med kort hals och metallomfattning för skruvlock, en sk tennmanschett (fnr 504). Foto Göran Selhstedt SSM0064839_504.

8.5 Ben och horn

Endast 3 föremål finns inom denna materialkategori. De utgörs av en synål, ett trekantigt föremål, möjligen ett beslag och ett knivskaft. Synålen är 6,5 cm lång, tillverkad av ben och har ett skadat öga (fnr 350). Det trekantiga benföremålet är ca 3 x 6 cm stort, har ristad dekor och ett borrarat hål vid basen (fnr 584). Knivskaftet är 8 cm långt, tillverkat av horn och dekorerat med ett diagonalt rutmönster i relief (fnr 259).

8.6 Läder

De 11 läderfragment som hittades framkom alla i de fuktiga utfyllnadslagren på ± 0 i pumpgropen i rum 2. Där påträffades ett stövelskaft med vågig överkant med utstansade romber och spår av snörhålsförstärkning (fnr 935). Ovanlädret till en snörsko (fnr 936) och fragment av sulor och besar (fnr 934) framkom också.

Fig. 34. Knivskaftet fnr 259 och beslaget? fnr 584. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_259_584.

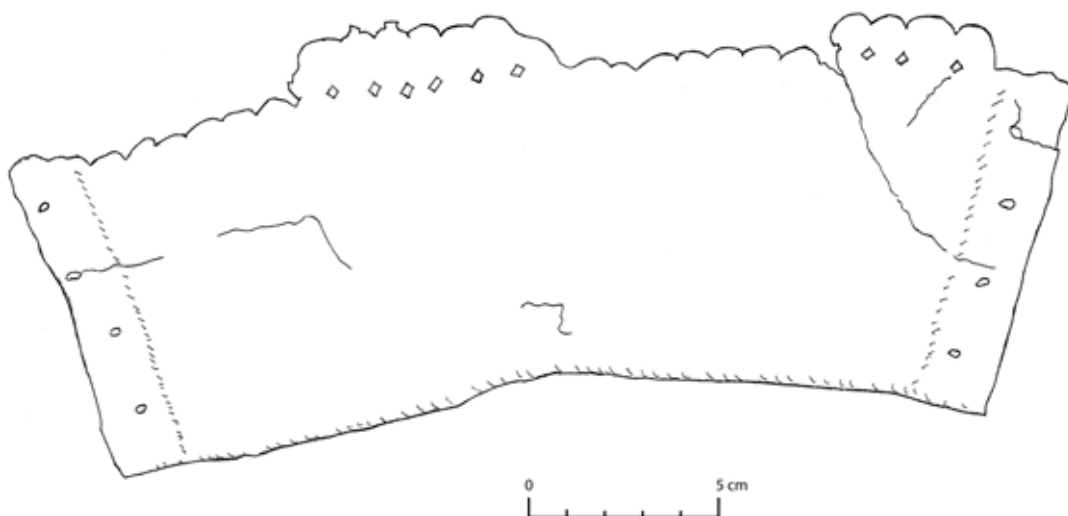

Fig. 35. Stövelskaftet fnr 935.

8.7 Sten

Stenfynden utgörs av två fragmentariska brynen (fnr 372 och 896), sju fragment av en rund slipsten av sandsten som mäter 0,34 m i diam och är 4,8 cm tjock. Slipstenen kommer från Malugn och har inristad dekor i form av en cirkel (fnr 262). Tre byggnadsdelar varav två i sandsten med spår av lågerhuggning (fnr 583 och 877) och en golvsten i kalksten (fnr 585) framkom. Fnr 328 är en vinröd obearbetad ca 1-1,5 cm stor halvädelsen? som väger 6 gr.

9.8 Metaller

Silver/Mynt

Det enda fyndet av ädlare metall och tillika undersökningens enda mynt utgjordes av ett ½ öre i

silverlegering präglad för Johan III i Stockholm under åren 1569-92. Det hittades ovan ugnen (fnr 270).

Kopparlegering

Bland föremålen i denna materialgrupp fanns två knivskaft (fnr 255 och 256), en 5 cm lång knappnål med huvud av spiralvriden koppartråd (fnr 327). Motsvarande knappnålar påträffades i stort antal på slottets inre borggård i lager med huvudsaklig datering till 1600-talet (Källström & Söderlund 2003, s 130). Sannolikt har nålarna använts för att hålla dräktuppsättningar på plats. Ett beslag med två små gångjärn med sprint (fnr 258) och ett gryt-handtag i form av en ögla med två bladformade fästpunkter (fnr 861) finns bland fynden av kopparlegering.

Fig. 36. Halvädelsen fnr 328. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_328.

Bly/tenn

Föremålen av bly utgjordes av två fragment från fönsterspröjsar (fnr 254) och en blyplomb (fnr 277) som påträffades i ugnens fyllning. Plomben var 2,8 cm i diam, men tyvärr så dåligt bevarad att dess ursprung inte gick att utläsa. På en rund glasflaska med kort hals (fnr 504) fanns en metallomfattning för skruvlock en sk tennmanschett (se fig 33). Flaskan har daterats till 1600-talet, men typen kan även förekomma under 1700-talet.

Järn

Bland de bestämbara järnföremålen utgör spikarna den i särklass största gruppen. Fem armborstpilar hittades (fnr 276, 669, 812, 813 och 900). Pilarna är bevarade till 12 – 17 cm längd och har fyrsidigt tvärsnitt och fyra av dem har bevarad tånge. Två pilar (fnr 669 och 812) har torderat skaft.

Tre knivar framkom (fnr 259, 715, 899) varav den förstnämnda har det tidigare omtalade dekorerade hornskäftet. De andra knivarna mätte 12 respektive

Fig 37. Grythandtaget fnr 861. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_861.

Fig. 38. Ryktskrapa fnr 249. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_249.

15 cm inklusive tånge. I samma lager framkom en 17 cm lång halvcylindrisk ryktskrapa (fnr 249) med fäste för ett träskafth på utsidan och en defekt sporre (fnr 248). Sporren hade fästansordning för en stjärntrissa och ena skänkeln intakt, medan den andra var skadad.

En hänk (fnr 587) till ett spann, ett fyrkantigt

14,5 cm stort lås (fnr 901), skoningen till en spade (fnr 862), en skedborr (fnr 716), en kil (fnr 811) samt ett städ (fnr 717) finns bland fynden av järn. I de medeltida utfyllnadslagren på +0,5 m ö h framkom ett ljuster som mätte cirka 26 x 7,5 cm (fnr 939). Ljustret hade tånge och tre fingrar, varav två var intakta och försedda med hullingar.

*Fig. 39. Sporre fnr 248.
Foto Göran Selhstedt
SSM0064839_248.*

Fig. 40. Ljustret fnr 939. Foto Göran Selhstedt SSM0064839_939.

9 Osteologi

16 540 gr ben insamlades inom ett 2m² stort område i sydvästra delen av byggnaden med ugnen. Benen har analyserats av Mia Vretemark som också skrivit rapporten. Nedan görs en kort sammanfattning av resultaten. Benen kommer från sex lager, men materialet var så likartat att det behandlades som en enhet. 95,7 % av benen har bestämts till art och beslag och där så varit möjligt har även slaktålder, kön och mankhöjd bestämts.

Nöt dominerar bland benen med 53,3 %, följt av får/get som utgör 41,7%, medan svinen bara svarar för 5 % av benen. Resultatet uppvisar stora skillnader i jämförelse med en boskapslängd från 1627 där stadsbornas eget boskapsinnehav redovisas. Enligt längden utgör svinen den största gruppen av stadsbornas boskapsinnehav med hela 63,7%, följt av nöt med 34,9%. Får/get står bara för 1,4 %.

Skillnaden kan bero på att den osteologiska analysen visar vad som konsumerats på platsen, dvs både det som producerats där och det som köpts färdigstyckat. Stadsborna har sannolikt varit självförsörjande när det gäller fläskkött, medan kött

från nöt och får kom till staden via köttmånglarna som huvudsakligen köpte upp dessa djurslag av bönderna. Antagandet stöds av att benen från nöt och får/get i större utsträckning kom från djurens köttrika delar än benen från svin. Utöver de vanligaste husdjuren stod fisk och fågel på matsedeln. Bland fiskarna finns fisk från närområdet, men också kolja, långa och stora torskar som importerats från västerhavet. Fågelbenen kom från höns och gäss samt fåglar som jagats i skogen och i skärgården (Vretemark 1990, se bilaga 2).

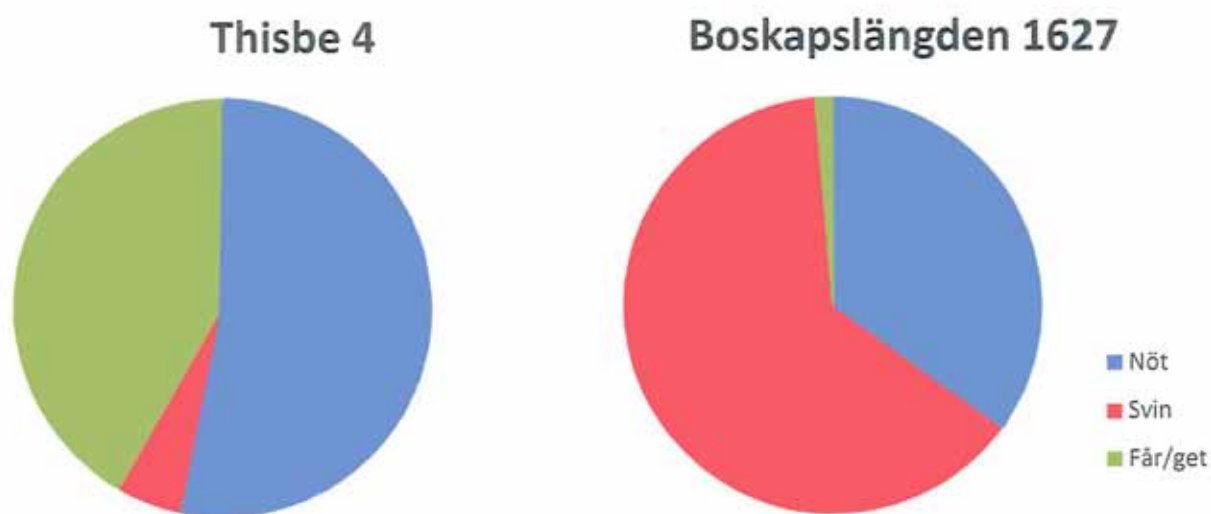

Fig. 41. Diagram som visar fördelningen mellan nöt, får/get och svin i det osteologiska materialet från Thisbe 4 och i boskapslängden från 1627.

10 Slutsatser

Fastigheten Thisbe 4 ligger på utfylld mark. Att döma av de äldsta dendrodateringarna av träkonstruktionerna och fynd bör utfyllanden av området vara slutförd under 1400-talets första decennier.

Stadsmuren eller ”strandmuren västantill” har påträffats vid flera tillfällen. Närmast norr om det nu aktuella undersökningsområdet, inom kvarteret Tritonia, framkom Lejontornet och stadsmuren vid en undersökning 1984-1985 (Söderlund 2002, s 50 ff). Förutsatt att stadsmuren fortsatt rakt åt söder borde den ha korsat fastigheten Thisbe 4. Några lämningar av stadsmuren eller pålning till dess grundläggning framkom inte. Vad detta beror på är oklart. En möjlig förklaring kan vara att man vid murbygget istället för att fortsätta rakt åt söder istället följt den naturliga topografin och vinklat av mot muren mot öster. Det som kan tala för detta är att utfyllnadslagren är tjockare och yngre i den aktuella delen av kvarteret Thisbe jämfört med kvarteret Tritonia. I det sistnämnda området var utfyllnaden slutförd cirka 1380 då Lejontornet uppfördes (a a s 50 ff).

När den nuvarande fastigheten byggdes, efter att gaturegleringen genomförts, schaktades området ned till de senmedeltida utfyllnadslagren. Enda undantaget var det källarlösa rummet i fastighetens sydvästra del. Här påträffades det nordvästra hörnet en byggnad med ugn. Den kunde dokumenteras på en 5 x 5 m stor yta och kan möjligen ha varit uppförd i korsvirkesteknik. Fynd och byggnadskriterier talar för att byggnaden uppförts vid sekelskiftet 1500/1600. Byggnaden överlagrades av ett raseringslager och ett brandlager som av fynden att döma kan komma från den stora branden 1625. Ovan brandlagret fanns påförda lager med huvudsaklig datering till 1600-talet. De yngsta lämningarna utgjordes av två murar samt fragmentariska stenläggningar som kan antyda en rumsbildning i östra delen av det outhägnade rummet.

Vid undersökningen framkom pålradar med tätt ställda pålar i anslutning till det nuvarande husets murar och vars dendrodateringar ligger inom tidsintervallet 1640-1643. Dateringarna stämmer väl överens med året på stenornamentet i gårdsfasaden som anger husets byggår till 1643.

Med utgångspunkt från det ovan sagda kan en grov periodindelning av lämningarna i Thisbe 4 göras;

1. 1400-talets mellersta del.

Utfyllnadslager och träkonstruktioner.

2. Sekelskiftet 15/1600-1625

Sandlager – Huset med ugnen och sättsanden med stenläggningen tillkommer kring sekelskiftet 1500/1600. Byggnaden raseras omkring 1625 och överlagras av ett raseringslager med sand och stortegel som finns i hela rummet. Lagret följer den naturliga topografin och dess överkant ligger på +1,8 m ö h i öster och på +1,2 m ö h i väster.

3. 1625-40

Hus och raseringslager överlagras av trä- och brandlager troligen från 1625 års brand. Däröver sandlager i olika nyanser.

4. 1640-1800

Nuvarande hus uppförs. I det outhägnade rummet anläggs några murar och stenläggningar under periodens senare del.

I I Referenser

Otryckta källor

SR = *Stadsarkeologiskt register*. Finns på Stockholms stadsmuseum. Se även Hasselmo 1981.

Litteratur

Bergold, H. et al 2004. Handled with care – On the typology and symbolism of redware pottery. *Muinaistikija* 2004:2. Helsingfors.

Broberg, A. 1982. Senmedeltida och efterreformatiska rörskaftsgrytor från Helgeandsholmen. *Hikuin* 8 1982.

Dahlbäck 1982. = Dahlbäck, G. (red.) 1982. *Helgeandsholmen. 1000 år i Stockholms ström*. Monografier utgivna av Stockholms stad 48. Stockholm.

Dahlbäck, G. 1987. *I medeltidens Stockholm*. Monografier utgivna av Stockholms stad 81. Stockholm.

Gaimster, D. 1997 *German Stoneware 1200–1900*. London.

Gaimster, D. 2002 *Keramik i Stockholm 1250–1600. Upptaget*. Stockholm.

Hansson, H. 1956. *Stockholms stadsmurar*. Monografier utgivna av Stockholms stad 18. Stockholm.

Hasselmo, M. 1981. *Stockholm*. Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska Museer Rapport, Medeltidsstaden 17. Stockholm.

Hedlund, J. 1999. *Kindstugatan, Kåkbrinken, Själagårdsgatan, Skomakargatan och Tyska Brinken*. Stockholms stadsmuseum. Arkeologisk rapport 1999:13. Stockholm

Hurst et al. 1986. *Pottery produced and traded in north-west Europe 1350–1650*. Rotterdam.

Johansson, M. 2000. *Skeppsbron*. Stockholms stadsmuseum. Arkeologisk rapport 2000:11. Stockholm.

Josephson, R. 1916. *Borgarhus i gamla Stockholm*. Stockholm.

Källström, M. 1999. *Lilla Nygatan*. Stockholms stadsmuseum. Arkeologisk rapport 1999:17.

Källström, M. & Söderlund, K. 2003. *Arkeologiska undersökningar på Stockholms slott. Del 1. Inre borggården*. Stockholms stadsmuseum. Arkeologisk rapport 2003:3. Stockholm.

Pursche, W. 1974. Bagaren Joachim Schult och Stora Nygatans framdragande. *Samfundet Sankt Eriks Årsbok* 1974. Stockholm

Råberg, M. 1987a. *Visioner och verklighet. I. En studie kring Stockholms 1600-talsstadsplan*. Monografier utgivna av Stockholms stad 54: I. Stockholm.

Råberg, M. 1987b. *Visioner och verklighet. II. Stockholmskartor från 1600-talet*.

Monografier utgivna av Stockholms stad 54: II. Stockholm.

Stahre et al. 1992. *Stockholms gatunamn*. 2:a utök. uppl. Monografier utgivna av Stockholms stad 50. Stockholm.

Söderlund, K. & Århem, B. 1993. *Titthål ner i medeltiden – om de senaste årens utgrävningar i Stockholm*. *Samfundet Sankt Eriks Årsbok* 1993. Stockholm.

Tänkeboken 1492. = *Stockholms stadsböcker från äldre tid*. II:3. *Stockholms stads tänkeböcker 1492–1500*.

Utgivna genom J. A. Alquist. Stockholm 1930.

Bilaga 1

Fyndlista

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
1	Byggnadsdel	Tegel			4
2	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
3	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
4	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	4
5	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
6	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
7	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
8	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	4
9	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	4
10	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
11	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
12	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	4
13	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	4
14	Kärl	Keramik	Kruka	Billy - Yngre rödgods	4
15	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	4
16	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
17	Kärl	Keramik	Förningskruka	Billy - Yngre rödgods	4
18	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
19	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
20	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
21	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	4
22	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	4
23	Kärl	Keramik	Trebenspanna	Billy - Yngre rödgods	4
24	Kärl	Keramik	Trebenspanna	Billy - Yngre rödgods	4
25	Kärl	Keramik	Trebenspanna	Billy - Yngre rödgods	4
26	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
27	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
28	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
29	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
30	Kärl	Keramik	Kruka	Billy - Yngre rödgods	4
31	Kärl	Keramik	Fat	Billy - Yngre rödgods	4
32	Kärl	Keramik	Kruka	Billy - Yngre rödgods	4
33	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
34	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
35	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
36	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
37	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
38	Kärl	Keramik	Fat	Billy - Yngre rödgods	4
39	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	4
40	Kärl	Keramik	Fat	Billy - Yngre rödgods	4
41	Kärl	Keramik	Fat	Billy - Yngre rödgods	4
42	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	4
43	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	4
44	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
45	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	4
46	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4
47	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	4
48	Kärl	Keramik	Fat	Billy - Yngre rödgods	4
49	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	4
50	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	4
51	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	4

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
52	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
53	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
54	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
55	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
56	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
57	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
58	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
59	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
60	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
61	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
62	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
63	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
64	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
65	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
66	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
67	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
68	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
69	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
70	Kakel	Keramik	Rumpkakel		4
71	Kakel	Keramik	Pottkakel		4
72	Kakel	Keramik	Pottkakel		4
73	Kakel	Keramik	Pottkakel		4
74	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly -	4
75	Kärl	Keramik		BIly -	4
76	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly -	4
77	Kärl	Keramik		BI - Jydepotta	4
78	Kärl	Keramik	Salvekrus	CI - Stengods?	4
79	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	4
80	Kärl	Keramik		CII - Stengods	4
81	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	4
82	Kärl	Keramik	Salvekrus	CII - Stengods	4
83	Kärl	Keramik	Fat	Fajans	4
84	Kärl	Keramik	Fat	Fajans	4
85	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	4
86	Kärl	Keramik	Albarell	Fajans	4
87	Kärl	Keramik	Fat	Porslin	4
88	Kärl	Glas	Flaska		4
89	Kärl	Glas	Flaska		4
90	Kärl	Glas	Flaska		4
91	Kärl	Glas	Flaska		4
92	Kärl	Glas	Flaska		4
93	Kritpipa	Piplera			4
94	Animalia Matavfall?		Ostron		4
95	Föremål	Järn			4
96	Föremål	Järn			4
97	Beslag	Järn			4
98	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
99	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
100	Kärl ?	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
101	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
102	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
103	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
104	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
105	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
106	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
107	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	3
108	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
109	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
110	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
111	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
112	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
113	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
114	Kärl	Keramik	Supkopp	Billy - Yngre rödgods	3
115	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
116	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	3
117	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	3
118	Kärl	Keramik	Kruka	Billy - Yngre rödgods	3
119	Kärl	Keramik	Kruka	Billy - Yngre rödgods	3
120	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	3
121	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	3
122	Kärl	Keramik	Kruka	Billy - Yngre rödgods	3
123	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
124	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
125	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
126	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
127	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
128	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
129	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
130	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
131	Kärl	Keramik	Kruka	Billy - Yngre rödgods	3
132	Kärl	Keramik	Kruka	Billy - Yngre rödgods	3
133	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
134	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
135	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
136	Kärl	Keramik	Trebenspanna	Billy - Yngre rödgods	3
137	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
138	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
139	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
140	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
141	Kärl	Keramik	Trebenspanna	Billy - Yngre rödgods	3
142	Kärl	Keramik	Trebenspanna	Billy - Yngre rödgods	3
143	Kärl	Keramik	Trebenspanna	Billy - Yngre rödgods	3
144	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
145	Kärl	Keramik	Trebensgryta	Billy - Yngre rödgods	3
146	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
147	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
148	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
149	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
150	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
151	Kärl	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
152	Kärl ?	Keramik		Billy - Yngre rödgods	3
153	Kärl	Keramik	Fat	Billy - Yngre rödgods	3
154	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	3
155	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	3
156	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	3
157	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	3
158	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	3
159	Kärl	Keramik	Skål	Billy - Yngre rödgods	3
160	Kärl	Keramik	Fat	Billy - Yngre rödgods	3
161	Kärl	Keramik	Fat	Billy - Yngre rödgods	3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
162	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
163	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
164	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
165	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
166	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
167	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
168	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
169	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
170	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
171	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre vitgods	3
172	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
173	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
174	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
175	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
176	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
177	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
178	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
179	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
180	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
181	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
182	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
183	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
184	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
185	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
186	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
187	Kärl	Keramik	Skål	Fajans	3
188	Kärl	Keramik		Fajans	3
189	Kärl	Keramik	Fat ?	Fajans	3
190	Kärl	Keramik	Fat	Fajans	3
191	Kärl	Keramik	Albarelllo	Fajans	3
192	Kärl	Keramik	Albarelllo	Fajans	3
193	Kärl	Keramik	Degel	CI - Stengods	3
194	Kärl	Keramik	Kruka	BI - Böhmen / Polen	3
195	Kärl	Keramik	Degel	CI - Stengods	3
196	Kärl	Keramik	Flaska	CII - Stengods	3
197	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
198	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
199	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
200	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
201	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
202	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
203	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
204	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
205	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
206	Kärl	Keramik		BI - Yngre svartgods?	3
207	Kärl	Keramik		BIä - Äldre rödgods	3
208	Fönsterglas	Glas			3
209	Kärl	Glas	Flaska		3
210	Kärl	Glas	Flaska		3
211	Kärl	Glas	Flaska		3
212	Kärl	Glas	Flaska		3
213	Kärl	Glas	Flaska		3
214	Kärl	Glas	Flaska		3
215	Kärl	Glas	Skål		3
216	Kärl	Glas	Flaska		3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
217	Kärl	Glas	Flaska		3
218	Kärl	Glas			3
219	Kärl	Glas	Bägare		3
220	Kärl	Glas			3
221	Kärl	Glas	Passglas		3
222	Kärl	Glas	Remmare		3
223	Kärl	Glas	Remmare		3
224	Kärl	Glas	Burk		3
225	Kärl	Glas	Passglas		3
226	Kärl	Glas	Vinglas?		3
227	Kärl	Glas	Passglas		3
228	Kärl	Glas	Bägare? Skål?		3
229	Kritpipa	Piplera			3
230	Kritpipa	Piplera			3
231	Kritpipa	Piplera			3
232	Kritpipa	Piplera			3
233	Kritpipa	Piplera			3
234	Kritpipa	Piplera			3
235	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
236	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
237	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
238	Kakel	Keramik			3
239	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
240	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
241	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
242	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
243	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
244	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
245	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
246	Kakel	Keramik	Rumpkakel	BIly - Yngre rödgods	3
247	Kakel	Keramik	Rumpkakel	BIly - Yngre rödgods	3
248	Sporre	Järn			3
249	Ryktskrapa	Järn			3
250	Spik	Järn			3
251	Föremål	Järn			3
252	Föremål	Järn			3
253	Föremål	Järn			3
254	Fönsterspröjs	Bly			3
255	Kniv	Cu-leg			3
256	Kniv ?	Cu-leg			3
257	Föremål	Cu-leg			3
258	Beslag	Cu-leg			3
259	Kniv	Horn Järn			3
260	Slagg	Glas?			3
261		Sten Flinta			3
262	Slipsten ?	Sten Sandsten			3
263	Kärl	Keramik	Kruka	BI - Böhmen / Polen	3
264	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
265	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
266	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
267	Kärl	Glas	Skål		3
268	Kärl	Glas	Bägare		3
269	Kritpipa	Piplera			3
270	Mynt	Silver-leg			3
271	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
272	Spik	Järn			3
273	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
274	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIIy - Yngre rödgods	3
275	Spik	Järn			3
276	Pilspets	Järn	Armborstpil		3
277	Varuplomb	Bly			3
278	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	2
279	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
280	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
281	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
282	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIIy - Yngre rödgods	3
283	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIIy - Yngre rödgods	3
284	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
285	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
286	Kärl	Keramik	Skål	BIIy - Yngre rödgods	3
287	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIIy - Yngre rödgods	3
288	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
289	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
290	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
291	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
292	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
293	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
294	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
295	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
296	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
297	Matris ?	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
298	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
299	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
300	Kärl	Keramik	Skål	BIIy - Yngre rödgods	3
301	Kärl	Keramik	Fat	BIIy - Yngre rödgods	3
302	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
303	Kärl	Keramik		BIIly - Yngre vitgods	3
304	Kärl	Keramik		BIIly - Yngre vitgods	3
305	Kärl	Keramik		BIIly - Yngre vitgods	3
306	Kärl	Keramik		BIIly - Yngre vitgods	3
307	Kärl	Keramik		Fajans	3
308	Kärl	Keramik	Fat	Fajans	3
309	Kärl ?	Keramik	Degel	CI - Stengods	3
310	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
311	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
312	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
313	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
314	Kritpipa	Piplera			3
315	Kritpipa	Piplera			3
316	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
317	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
318	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
319	Fönsterglas	Glas			3
320	Kärl	Glas	Skål		3
321	Kärl	Glas	Flaska		3
322	Kärl	Glas	Flaska		3
323	Fönsterglas	Glas			3
324	Glättsten?	Glas			3
325	Spik	Järn			3
326	Föremål	Järn			3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
327	Nål	Cu-leg	Knappnål		3
328		Ädelsten?			3
329	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
330	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
331	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIIy - Yngre rödgods	3
332	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIIy - Yngre rödgods	3
333	Kärl	Keramik	Kruka	BIIy - Yngre rödgods	3
334	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIIy - Yngre rödgods	3
335	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
336	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
337	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
338	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
339	Kärl	Keramik	Skål	BIIy - Yngre rödgods	3
340	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
341	Kärl	Keramik	Skål	BIIy - Yngre rödgods	3
342	Kärl	Keramik	Fat	BIIy - Yngre rödgods	3
343	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre vitgods	3
344	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
345	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
346	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
347	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
348	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
349	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
350	Nål	Ben	Synål		3
351	Fönsterglas	Glas			3
352	Kärl	Glas	Passglas		3
353	Kärl	Glas	Passglas		3
354	Kärl	Glas	Flaska		3
355	Spik	Järn			3
356	Föremål	Järn			3
357	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
358	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
359	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIIy - Yngre rödgods	3
360	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
361	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
362	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
363	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
364	Föremål	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
365	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre vitgods	3
366	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
367	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
368	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
369	Kärl	Glas	Flaska		3
370	Spik	Järn			3
371	Föremål	Järn			3
372	Bryne	Sten			3
373	Slagg	Slagg			3
374	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BII - Oglaserat lergods	3
375	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3
376	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
377	Fönsterglas	Glas			3
378	Föremål	Cu-leg			3
379	Spik	Järn			3
380	Spik	Järn			2
381	Kärl	Keramik		BIIy - Yngre rödgods	3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
382	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
383	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
384	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
385	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
386	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
387	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
388	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
389	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
390	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
391	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
392	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
393	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
394	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
395	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
396	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
397	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
398	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
399	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
400	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
401	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
402	Kärl	Keramik	Kopp	BIly - Yngre rödgods	3
403	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
404	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre vitgods	3
405	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
406	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
407	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
408	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
409	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
410	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
411	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
412	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
413	Kritpipa	Piplera			3
414	Fönsterglas	Glas			3
415	Kärl	Glas	Flaska		3
416	Föremål	Järn			3
417	Spik	Järn			3
418	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
419	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
420	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
421	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
422	Kärl	Keramik	Silkärl	BIly - Yngre rödgods	3
423	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
424	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
425	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
426	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
427	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
428	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
429	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
430	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
431	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
432	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
433	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
434	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
435	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
436	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
437	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
438	Kärl ?	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
439	Kärl	Keramik		BI - Yngre svartgods?	3
440	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
441	Kärl	Keramik		Fajans	3
442	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
443	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
444	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
445	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
446	Kritpipa	Piplera			3
447	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
448	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
449	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
450	Fönsterglas	Glas			3
451	Kärl	Glas	Flaska		3
452	Föremål	Cu-leg			3
453	Föremål	Cu-leg			3
454	Spik	Järn			3
455	Beslag ?	Järn			3
456	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
457	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
458	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
459	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
460	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
461	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
462	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
463	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
464	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
465	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
466	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
467	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
468	Spik	Järn			3
469	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
470	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
471	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
472	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
473	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
474	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
475	Kärl	Keramik	Silkärl	BIly - Yngre rödgods	3
476	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
477	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
478	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
479	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
480	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
481	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
482	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
483	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
484	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
485	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
486	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
487	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
488	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
489	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
490	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
491	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
492	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
493	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
494	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
495	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
496	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
497	Kärl	Keramik		BIlly - Yngre vitgods	3
498	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
499	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
500	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
501	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
502	Kritpipa	Piplera			3
503	Kärl	Glas	Flaska		3
504	Kärl	Glas Bly	Flaska		3
505	Kärl	Glas	Flaska		3
506	Fönsterglas	Glas			3
507	Spik	Järn			3
508	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
509	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
510	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
511	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
512	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
513	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
514	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
515	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
516	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
517	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
518	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
519	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
520	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
521	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
522	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
523	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
524	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
525	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
526	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
527	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
528	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
529	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
530	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
531	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
532	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
533	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
534	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
535	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
536	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
537	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
538	Kärl	Keramik	Silkärl	BIly - Yngre rödgods	3
539	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
540	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
541	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
542	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
543	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
544	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
545	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
546	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
547	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
548	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
549	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
550	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
551	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
552	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
553	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
554	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
555	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
556	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
557	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre vitgods	3
558	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
559	Kärl	Keramik		Fajans	3
560	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
561	Kärl	Keramik	Albarell	Fajans	3
562	Kärl	Keramik		CI - Stengods	3
563	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
564	Kärl	Keramik		Stengods - Westerwald	3
565	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
566	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
567	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
568	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
569	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
570	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
571	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
572	Kakel	Keramik			3
573	Föremål	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
574	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
575	Fönsterglas	Glas			3
576	Kärl	Glas	Flaska		3
577	Kärl	Glas	Flaska		3
578	Kärl	Glas	Flaska		3
579	Kärl	Glas	Flaska Destillationshjälm		3
580	Kärl	Glas	Bägare?		3
581	Kärl	Glas			3
582	Kritpipa	Piplera			3
583	Byggnadsdel	Sten Sandsten			3
584	Föremål	Ben			3
585	Byggnadsdel	Sten Kalksten			3
586	Spik	Järn			3
587	Kärl	Järn	Hink		3
588	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
589	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
590	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
591	Kärl	Keramik	Krus	BIly - Yngre rödgods	3
592	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
593	Kärl	Keramik	Kanna	BIly - Yngre rödgods	3
594	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
595	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
596	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
597	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
598	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
599	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
600	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
601	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
602	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
603	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
604	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
605	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
606	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
607	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
608	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
609	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
610	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
611	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
612	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
613	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
614	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
615	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
616	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
617	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
618	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
619	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
620	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
621	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
622	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
623	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
624	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
625	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
626	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
627	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
628	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
629	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
630	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
631	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
632	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
633	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
634	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
635	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
636	Kärl	Keramik	Kanna ??	BIlä - Äldre rödgods	3
637	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIlly - Yngre vitgods	3
638	Kärl	Keramik		BIlly - Yngre vitgods	3
639	Kärl	Keramik		BIlly - Yngre vitgods	3
640	Kärl	Keramik	Kruka	BIlly - Yngre vitgods	3
641	Kärl	Keramik		BIlly - Yngre vitgods	3
642	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
643	Kärl	Keramik	Salvekrus ??	Fajans	3
644	Kärl	Keramik	Fat ?	Fajans	3
645	Kärl	Keramik		CI - Stengods	3
646	Kärl	Keramik		BI - Böhmen / Polen	3
647	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
648	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
649	Kärl	Keramik	Salvekrus	CII - Stengods	3
650	Kärl	Keramik		Stengods - Westerwald	3
651	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
652	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
653	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
654	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
655	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
656	Kakel	Keramik			3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
657	Fönsterglas	Glas			3
658	Kärl	Glas	Flaska		3
659	Kärl	Glas	Flaska		3
660	Kärl	Glas	Flaska		3
661	Kärl	Glas	Flaska		3
662	Kärl	Glas	Burk		3
663	Kärl	Glas	Flaska		3
664	Kärl	Glas	Flaska		3
665	Kärl	Glas	Bägare		3
666	Kärl	Glas	Passglas		3
667	Spik	Järn			3
668	Gångjärn Spik	Järn			3
669	Pilspets	Järn	Armborstpil		3
670	Föremål	Järn		3	
671	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
672	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
673	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
674	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	
675	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	
676	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	
677	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	
678	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	
679	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
680	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
681	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
682	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
683	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
684	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
685	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
686	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
687	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
688	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
689	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	
690	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	
691	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	
692	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
693	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	
694	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	
695	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	
696	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	
697	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIlly - Yngre vitgods	
698	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	
699	Kärl	Keramik		BIlly - Yngre vitgods	
700	Kärl	Keramik		BIlly - Yngre vitgods	
701	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	
702	Kärl	Keramik		Fajans	
703	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	
704	Kritpipa	Piplera			
705	Kakel	Keramik	Pottkakel		
706	Kakel	Keramik	Rumpkakel		
707	Kakel	Keramik	Rumpkakel		
708	Kakel	Keramik	Rumpkakel		
709	Kakel	Keramik	Rumpkakel		
710	Kakel	Keramik			
711	Fönsterglas	Glas			

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
712	Kärl	Glas	Burk		
713	Kärl	Glas	Flaska		
714	Kärl	Glas	Flaska		
715	Kniv	Järn			
716	Borr/Navare	Järn	Skedborr		
717	Städ	Järn			
718	Föremål	Järn			
719	Föremål	Järn			
720	Spik	Järn			
721	Föremål	Järn			
722	Föremål	Sten			
723	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
724	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
725	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
726	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
727	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
728	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
729	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
730	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
731	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
732	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
733	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
734	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
735	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
736	Sparbössa	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
737	Kärl	Keramik		CI - Stengods	3
738	Kärl	Keramik		CI - Stengods	3
739	Kärl	Keramik		CII – Stengods	3
740	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
741	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
742	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
743	Fönsterglas	Glas			3
744	Kärl	Glas	Flaska		3
745	Spik	Järn			3
746	Föremål	Järn			3
747	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
748	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
749	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
750	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
751	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
752	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
753	Kärl	Keramik	Kanna ?	BIly - Yngre rödgods?	3
754	Kärl	Keramik	Krus	BIly - Yngre rödgods	3
755	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
756	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
757	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
758	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
759	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
760	Kärl	Keramik	Silkärl	BIly - Yngre vitgods	3
761	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
762	Kärl	Keramik	Fat	Fajans	3
763	Kritpipa	Piplera			3
764	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
765	Kärl	Glas	Bägare		3
766	Beslag	Järn			3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
767	Spik	Järn			3
768	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
769	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
770	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
771	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
772	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
773	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
774	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
775	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
776	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
777	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
778	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
779	Kärl ?	Keramik		BI - Oglaserat lergods	3
780	Kärl	Keramik		BI - Jydepotta	3
781	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
782	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
783	Kärl	Keramik	Krus	BI - Böhmen / Polen	3
784	Kärl	Keramik	Krus	CI - Stengods	3
785	Kärl	Glas	Passglas		3
786	Spik	Järn			3
787	Krok	Järn			3
788	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
789	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
790	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
791	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
792	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
793	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
794	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
795	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
796	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
797	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
798	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
799	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
800	Kärl	Keramik		BI - Jydepotta	3
801	Kärl	Keramik		BI - Yngre svartgods	3
802	Kärl	Keramik		BIIIy - Yngre vitgods	3
803	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
804	Kärl	Keramik		BI - Böhmen / Polen	3
805	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
806	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
807	Kakel	Keramik			3
808	Fönsterglas	Glas			3
809	Föremål	Järn			3
811	Kil	Järn			3
812	Föremål	Järn			3
813	Pil	Järn	Armborstpil		3
814	Föremål ?	Cu-leg			3
815	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
816	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
817	Kärl	Keramik	Trebenspanna	BIly - Yngre rödgods	3
818	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
819	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
820	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
821	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
822	Kärl	Keramik	Kanna	BIly - Yngre rödgods	3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
823	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
824	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
825	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
826	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
827	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
828	Kärl	Keramik	Kruka	BIly - Yngre rödgods	3
829	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
830	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
831	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
832	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
833	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
834	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
835	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
836	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
837	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
838	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
839	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
840	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
841	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
842	Kärl	Keramik	Supkopp	BIly - Yngre rödgods	3
843	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
844	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
845	Kärl	Keramik	Skål ?	BIly - Yngre rödgods	3
846	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
847	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
848	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
849	Kärl ?	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
850	Kärl	Keramik	Silkärl	BIly - Yngre vitgods	3
851	Kärl	Keramik	Trebenspanna ?	BIly - Yngre vitgods	3
852	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
853	Kärl	Keramik	Skål	Fajans	3
854	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
855	Kakel	Keramik	Pottkakel		3
856	Kritpipa	Piplera			3
857	Fönsterglas	Glas			3
858	Kärl	Glas	Flaska ?		3
859	Kärl	Glas	Flaska		3
860	Kärl	Glas	Flaska		3
861	Kärl	Cu-leg	Gryta ?		3
862	Spade	Järn			3
863	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
864	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BII - Oglaserat lergods	3
865	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
866	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
867	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
868	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
869	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
870	Kärl	Keramik	Fat? Skål?	BIly - Yngre rödgods	3
871	Kärl	Keramik		BI - Yngre svartgods	3
872	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
873	Kritpipa	Piplera			3
874	Fönsterglas	Glas			3
875	Kärl	Glas	Bägare		3
876	Kärl	Glas	Passglas ?		3
877	Byggnadsdel	Sten Sandsten			3

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
878	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
879	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
880	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
881	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
882	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
883	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
884	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
885	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
886	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
887	Kärl	Keramik	Kruka	BI - Yngre svartgods	3
888	Kärl	Keramik		BII - Oglaserat lergods	3
889	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
890	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
891	Kärl	Keramik		BIly - Yngre vitgods	3
892	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	3
893	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
894	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
895	Fönsterglas	Glas			3
896	Bryne	Sten Täljsten?			3
897	Spik	Järn			3
898	Föremål	Järn			3
899	Kniv	Järn			3
900	Pil	Järn	Armborstpil		3
901	Lås	Järn			3
902	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
903	Kärl	Keramik	Trebensgryta	BIly - Yngre rödgods	3
904	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
905	Kärl	Keramik	Kanna ?	BIly - Yngre rödgods	3
906	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
907	Kärl	Keramik	Trebenspanna ?	BIly - Yngre rödgods	3
908	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
909	Kärl	Keramik	Förningskruka	BII - Oglaserat lergods	3
910	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
911	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
912	Kärl	Keramik	Skål	BIly - Yngre rödgods	3
913	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
914	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre rödgods	3
915	Kärl	Keramik	Skål? Fat?	BIly - Yngre rödgods	3
916	Kärl	Keramik		BI - Yngre svartgods	3
917	Kärl	Keramik	Fat	BIly - Yngre vitgods	3
918	Kärl	Keramik		BI - Böhmen / Polen	3
919	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
920	Kärl	Keramik		CII - Stengods	3
921	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	3
922	Kärl	Keramik	Krus Bartmann	CII - Stengods	3
923	Kärl	Keramik	Fat	Fajans (Majolika)	3
924	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
925	Kakel	Keramik	Rumpkakel		3
926	Kritpipa	Piplera			3
927	Fönsterglas	Glas			3
928	Kärl	Glas	Flaska		3
929	Kärl	Glas	Flaska		3
930	Spik	Järn			3
931	Kärl	Keramik		BIly - Yngre rödgods	1
932	Kärl	Keramik		BI - Yngre svartgods	1

Fnr	Sakord	Material	Formtyp	Godstyp	Period
933	Kärl	Keramik		BIIIy - Yngre vitgods	1
934	Skodon	Läder			1
935	Skodon	Läder	Stövel		1
936	Skodon	Läder	Snörsko		1
937	Kärl	Keramik	Kanna	BIIfy - Yngre rödgods	1
938	Kärl	Keramik	Krus	CII - Stengods	1
939	Ljuster	Järn			1
940	Prov Bruks				2

Osteologisk analys

Mia Vretemark

Osteologisk analys av obrända djurben från Högvaktsterrassen och kv. Thisbe 4 i Stockholm.

INLEDNING

Den osteologiska analysen omfattade 12216 g djurben från Högvaktsterrassen och 16540 g djurben från kv. Thisbe 4, dvs sammanlagt 28756 g. Totalt har 11901 g (97,4%) respektive 15834 g (95,7%) kunnat bestämmas till art och benslag.

Kronologiskt hör djurbenen från Högvaktsterrassen hemma i 1300-talet medan benen från kv. Thisbe tillhör 1600-talet. Materialen representerar således två väl åtskilda perioder.

Tab. 1. Benmängdens fördelning i gram på olika fyndomständigheter.

Högvaktsterrassen	bestämt	obestämt	totalt
Nr 153	12		12
205	6		6
210	220	7	227
216	27	8	35
217	1722	143	1865
218	1906	38	1944
219	2307	34	2341
220	3712	74	3786
221	1762	8	1770
222	227	3	230
=====			
Totalt	11901 g	315 g	12216 g

Kv. Thisbe 4	bestämt	obestämt	totalt
Lager 1	103		103
3-4	82	3	85
5	1850	110	1960
6-7	1956	99	2055
8-9	2817	120	2937
10-11	9026	374	9400
=====			
Totalt	15834 g	706 g	16540 g

METOD

Vid analysen har benen bestämts till art, benslag, slaktålder, samt, om möjligt, kön. Kvantifieringen för att fastställa den relativa artfördelningen bygger på antal fragment per art. Vid bedömningen av djurens slaktålder har dels de traditionella tabellerna för benens olika utvecklingsgrad (Silver 1969) använts, dels tandslitaget (Grant 1982).

Könsbedömningarna av nötdjur och får har utförts på höftbenen, såväl på morfologiska som metriska kriterier (Lemppenau 1964). En metrisk dokumentation har genomförts då det varit möjligt, men till följd av benens fragmentering har endast ett begränsat antal mått kunnat tas (bilaga 1). Dessa ligger bl.a. till grund för det fåtalet mankhöjdsberäkningar som kunnat göras. Endast fullt utväxta ben har mätts. Den stora mängden ben från juvenila individer omfattas således inte.

Mankhöjdsberäkningarna har utförts med hjälp av faktorer framtagna av Haak (1965, får) och Schramm (1967, get).

RESULTAT

De två olika grävningarna behandlas var för sig. Uppläggningsen av redovisningarna följer dock en enhetlig mall för att underlätta jämförelse mellan de båda materialen.

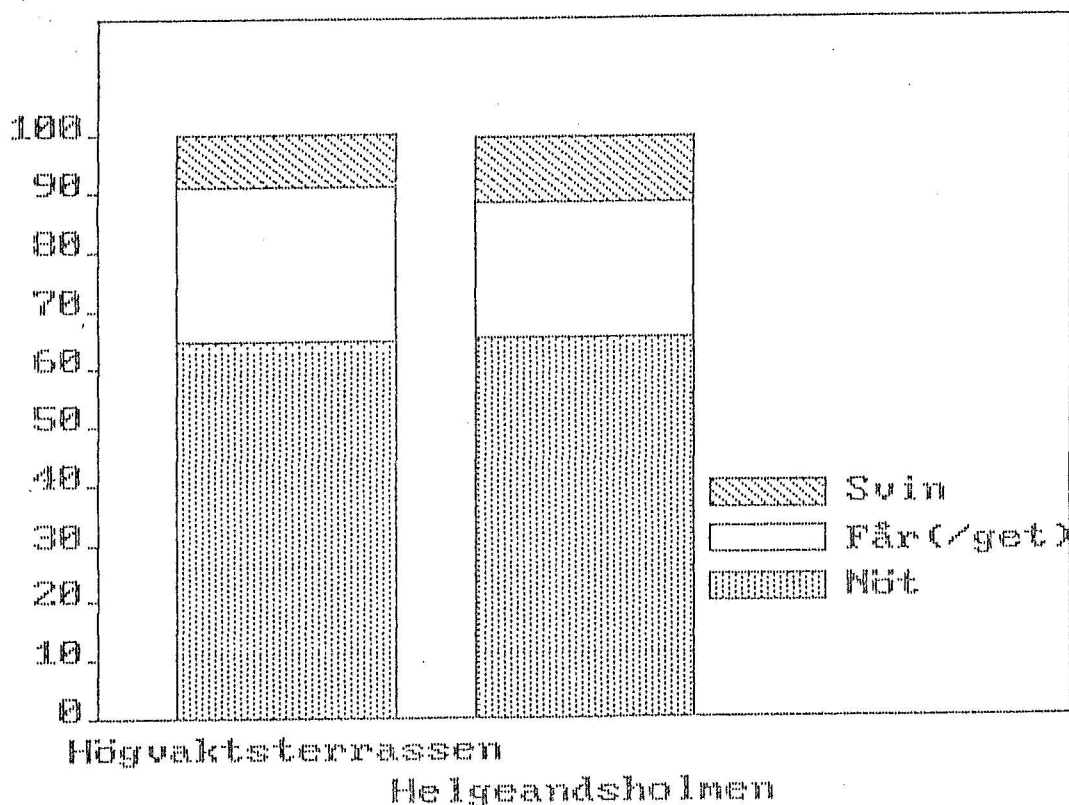
1. Högvaktsterrassen

Benmaterialet härrörde från tio olika fyndomständigheter. Någon tydlig skillnad i sammansättning fanns inte mellan dessa varför materialet i det följande resonemanget behandlas som en helhet.

Artfördelning

Materialets fördelning på arter visade på en mycket klar dominans för nötdjur (64,7 %). Får utgjorde en väsentligt lägre andel (26,0 %) och svin förekom endast sparsamt (9,3 %). Till fåren har även lagts de enstaka getfragment som påträffades.

Fig. 1. Relativ artfördelning utifrån fragment/art i materialet från Högvaktsterrassen. Som jämförelse har fördelningen av benen från 1300-talslager på Helgeandsholmen tagits med.

Utöver nämnda arter identifierades några avsågade bitar av horn från hjortdjur (hantverksavfall) samt ett fragment av vardera katt, hund och människa. Därtill fanns ett relativt betydande inslag av fågel och fisk. Några spår av däggdjursvilt, med undantag av hantverksavfallet fanns inte.

Den beräknade artfördelningen i materialet från Högvaktsterrassen överensstämmer nästan helt med den som noterats bland benen i kulturlager på Helgeandsholmen från perioden ca 1350-1410 (fig. 1). Den goda överensstämmelsen antyder att materialet från Högvaktsterrassen trots sin ringa omfattning ändå är ett representativt utsnitt ur ett dåtida hushållsavfallslager.

Tab. 2. Antal fragment per art, Högvaktsterrassen.

Art	Nr											S:a
	153	205	210	216	217	218	219	220	221	222		
Nöt			16	1	59	76	94	128	58	6	438	
Får			4	2	32	31	27	53	21	2	172	
Get						1		2	1		4	
Svin			1	1	10	12	12	13	12	2	63	
Katt									1		1	
Hund										1	1	
Älg	1*	1*					1*				3	
Hjortdjur					1*						1	
Människa								1			1	
Höns			3		3	1		1			8	
Gås			1	2			1			1	5	
Ejder			1								1	
Svärta							1				1	
Storskrak					1	1					2	
And obest					1						1	
Fågel obest					1						1	
Torsk			5								5	
Abborre			1								1	
Gädda			2	1	1				1		5	

* Sågat horn, hantverksavfall

Fastställandet av den anatomiska distributionen bygger på individantalsberäkningar för olika benslag från köttfattiga och köttrika kroppsdelar. Det antal individer som kunnat beläggas för varje enskilt benslag är dock så lågt, 5-10 st, att slutsatserna blir mycket osäkra. Det förefaller dock som om ben från köttrika delar (bålen och extremiteternas övre partier) dominerar något över ben från mer typiskt slaktavfall (kranium och extremiteternas nedre partier). Generellt kan sägas att viss hemmaslakt ägt rum men att man regelbundet även införskaffat färdigstyckat kött.

Fågelbenen härrörde främst från höns och gäss. Osteologiskt är det vanligen omöjligt att skilja på tam- och grågå. Vilken av dessa som det var fråga om i materialet från Högvaktsterrassen kunde således inte avgöras. Förekomsten av ejder, svärta och storskrak i materialet visar att sjöfågelfångsten hade betydelse i stadsinnevånarnas kosthåll. Det har tidigare framgått av det rika inslaget av andfåglar i avfallsmaterialet från Helgeandshuset på Helgeandsholmen (Vretemark 1982, s. 288 f). Från olika källor vet vi att organiserad fågeljakt i stor skala bedrevs i skärgården. I hur hög grad stadsborna själva deltog är däremot svårare att bedöma. Sannolikt svarade dock skärgårdsbefolkningen för merparten av den fågelfångst som sedan såldes eller byttes mot andra varor i Stockholm.

Av fisk fanns bara tre arter företrädade nämligen, torsk, abborre och gädda, även om åtskilliga flera arter torde ha ingått i kosthållet. De bevarade och tillvaratagna fiskbenen representerar dock en försvinnande liten del av den ursprungliga mängden. Fragmenten är så få att det inte går att uttala sig om vilka arter som eventuellt dominerade i kosten. I de samtida lagren på Helgeandsholmen var dock just gädda, torsk och abborre, i nämnd ordning, de mest frekvent förekommande arterna. Även där var emellertid mindre fiskar som exv strömming klart underrepresenterade.

Boskapens åldersfördelning

Den slaktåldersfördelning som antydde för de olika arterna ligger väl i linje med de kunskaper vi har om medeltida boskapsskötsel på den här punkten. Sålunda slaktades en stor del av nötdjuren, ca 40 %, som fullt utväxta djur, dvs äldre än 4 år. Däremot var de flesta av fåren och samtliga svin slaktade som ungdjur (tab. 3). Att svinen som regel slaktades innan de blivit fullvuxna är naturligt med tanke på att de inte hade någon annan betydelse än just som köttproducenter. Därför var det oekonomiskt att hålla äldre djur annat än för reproduktionens skull. För nötdjuren och fåren var förhållandena annorlunda då ju dessa var produktiva också på andra sätt, dvs gav mjölk, arbetskraft och ull.

Tab. 3. Schematisk slaktåldersfördelning utifrån iakttagelser av benens olika tillväxtstadier, Högvaktsterrassen.

Art	Ungefärlig slaktålder	
Nöt	< 1,5 år 12,5 %	< 4 år 60,0 %
Får	< 10 mån 18,2 %	< 3 år 88,9 %
Svin	< 1 år 11,1 %	< 3,5 år 100,0 %

Könsfördelning

Endast ett fåtal iakttagelser om könstillhörighet kunde göras i materialet från Högvaktsterrassen. Fyra höftben av nötdjur befanns vara från kor medan fyra höftben från får fördelade sig på två tackor och två baggar. En hörntand från en galt påträffades dessutom. Dessa iakttagelser kan inte ligga till grund för något ytterligare resonemang kring könsfördelningen. Därtill är materialet dessvärre för litet.

Mankhöjder

Mankhöjdsberäkningarna kräver hela rörben från fullvuxna djur. I ett fragmenterat material kan därför vanligen endast några få beräkningar göras. På en get och tre får kunde storleken beräknas i det här materialet (tab. 4).

Tab. 4. Mankhöjdsberäkningar i materialet från Högvaktsterrassen.

Art	Nr	Benslag	GL(största längd)	Kön	Mankhöjd
Get	220	Mellanhandsben	104,4 mm	♀	60,0 cm
Får	217	Mellanfotsben	138,7 mm	♂	68,2 cm
Får	217	Mellanfotsben	132,2 mm	♂	65,0 cm
Får	220	Mellanhandsben	115,0 mm	♀	55,9 cm

2. Kv. Thisbe 4

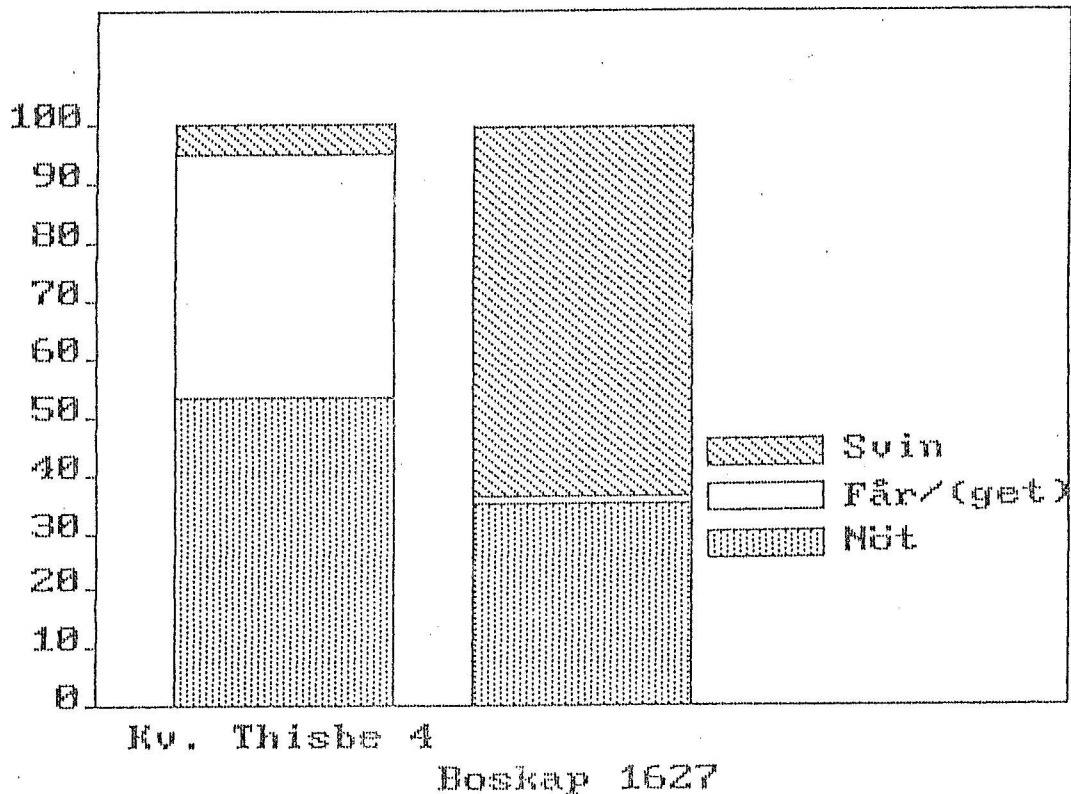
Djurbenen var fördelade på sex olika fyndomständigheter eller lager. Materialen från dessa var inbördes lika i sammansättning och karaktär varför de i den följande redovisningen inte särskiljs.

Artfördelning

Fördelningen på arter visade att nötdjuren dominerade (53,3 %), ganska tätt följd av fåren (41,7 %). Svinens andel var däremot låg (5,0 %) (fig. 2). Precis som i fråga om materialet från Högvaktsterrassen fanns också här ett fåtal getben som räknats samman med fårbenen. Jämfört med det äldre materialet från Högvaktsterrassen befanns andelen får vara väsentligt högre i 1600-talsmaterialet från kv. Thisbe.

Den beräknade fördelningen är intressant att jämföra med de uppgifter som finns rörande stadsinnevånarnas eget boskapsinnehav på 1600-talet. Av Stockholms äldsta bevarade boskapslängd från år 1627 framgår att djurhållningen i staden till största delen omfattade svin (63,7 %) och nötboskap (34,9 %) (Berg 1932, s. 189). Andelen får och getter var däremot försvinnande liten (1,4 %) (fig. 2). Avvikelsen mellan de osteologiskt framtagna resultaten och de historiska källorna kan förklaras med att den osteologiska analysen visar vad som konsumerats på platsen, dvs sammantaget det som man producerat och det som köpts färdigstyckat. Boskapslängderna däremot

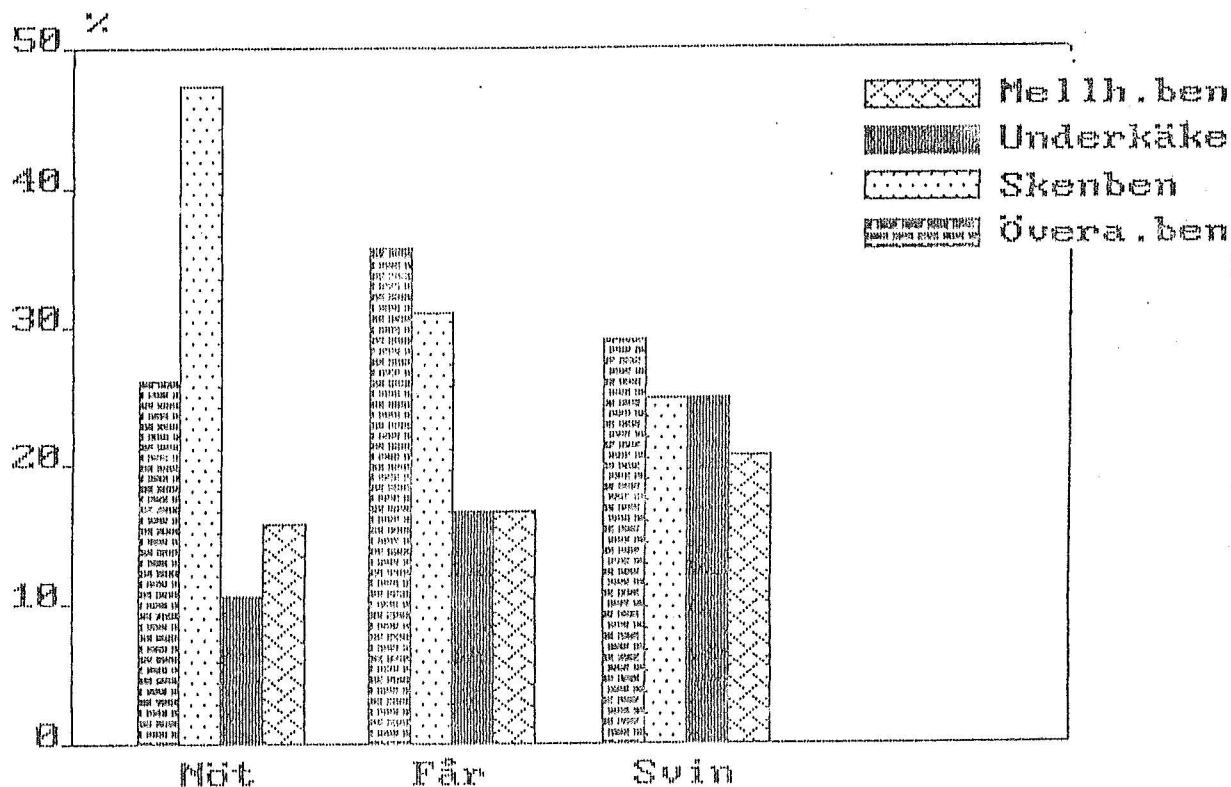
Fig. 2. Relativ artfördelning i materialet från kv. Thisbe jämfört med uppgifter i en boskapslängd för Stockholm år 1627.

redovisar endast stadsbornas eget djurinnehav och utesluter sålunda den mängd slaktfärdiga djur som köptes upp hos bönderna på landsbygden runt omkring. De största uppköparna av slaktdjur var utan tvivel köttmånglarna. I samband med deras verksamhet omnämns nästan uteslutande nötdjur och får (Skråordningar s. 47-58). Svin hade stadsborna själva i sådan omfattning att staden var i det närmaste självförsörjande på fläsk. Överfört på kv. Thisbe skulle det teoretiskt innebära att benen från svinen representerar den egna produktionen inom kvarteret medan fårbenen och merparten av nötdjursbenen däremot representerar det som kommit i färdigstyckat skick.

Att det här antagandet skulle vara riktigt antyds av den anatomiska distributionen. Fördelningen mellan ben från köttrika kroppsdelar (matavfall, exv skenben och överarmsben) och ben från köttfattiga (slaktavfall, exv underkäke och mellanhandsben) är jämnare för svinen än för nötdjuren och fåren i Thisbematerialet. Det kan tolkas som att svinen har slaktats inom kvarteret. Fåren och nötdjuren, som i högre grad representeras av ben från köttrika kroppsdelar, har däremot i större omfattning kommit till kvarteret i form av färdigstyckat kött (fig. 3).

Fig. 3. Anatomisk fördelning av benen från kv. Thisbe 4. Nötdjuren och fåren representeras i hög grad av ben från köttrika partier, exv skenben och överarmben. Andelen slaktavfall, exv underkåkar och mellanhandsben, är högre för svinen som därmed troligen i högre grad slaktats inom kvarteret.

Såväl inslaget av fågel som fisk är mer omfattande i Thisbematerialet jämfört med det äldre materialet från Högvaktsterrassen. Av fågel dominerar höns och gäss, men fler vilda arter finns representerade. Vid sidan av andfåglarna påträffades också skogsfågel som orre och tjäder. Bland fiskarna fanns, förutom som tidigare gädda, torsk och abborre, även strömming, lax, karpfiskar, långa samt kolja. Benen från de sistnämnda, liksom tre av torskfragmenten, vittnar om den omfattande handel som idkades med fiskprodukter från västerhavet. Övriga fiskben härrörde sannolikt från lokalt fångad Östersjöfisk.

Åldersfördelning

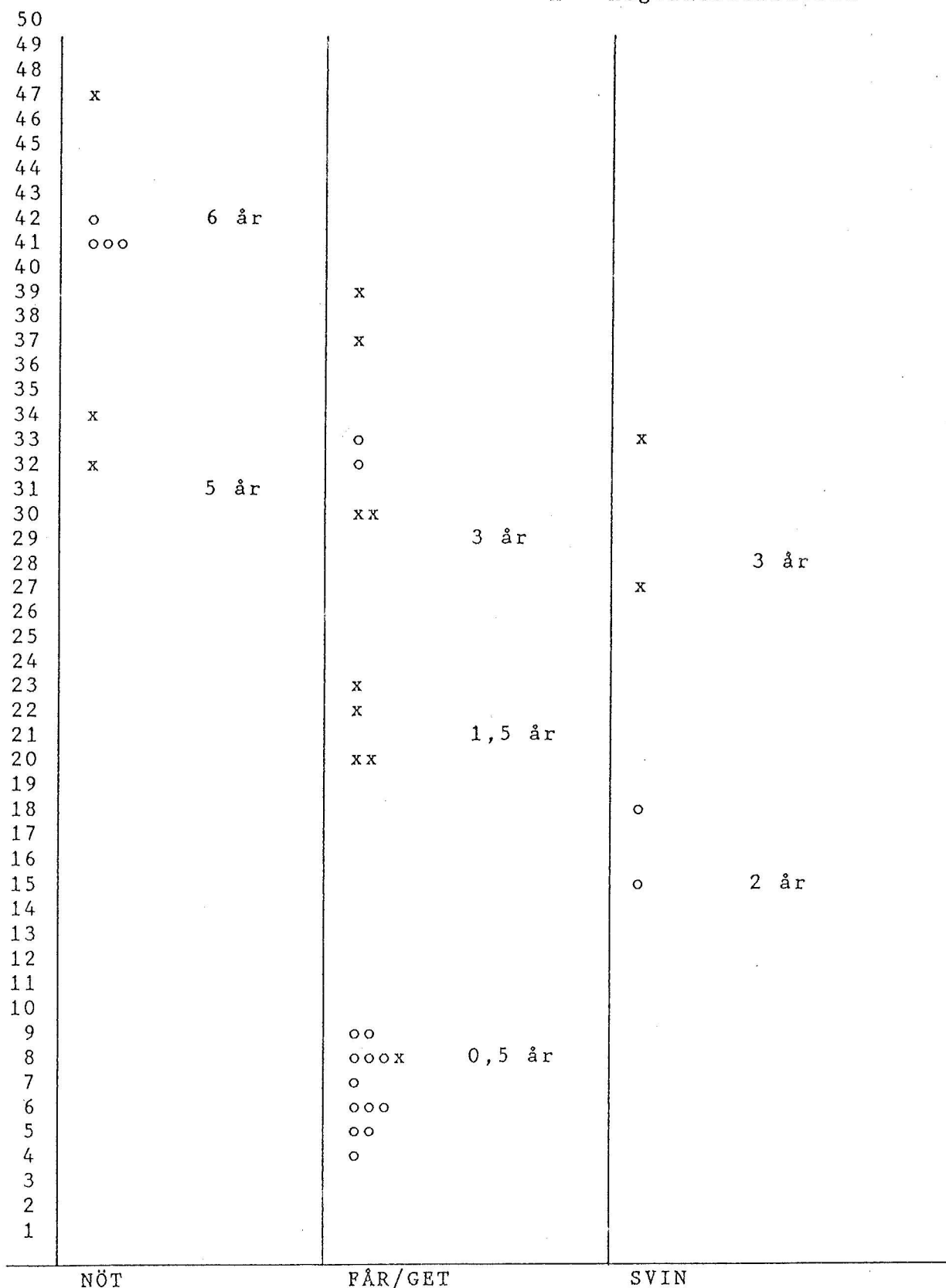
Djurens slaktåldersfördelning i Thisbematerialet skilde sig inte från de förhållanden som kunde spåras i det äldre materialet. På ett par punkter förtydligades dock bilden. Det gäller det faktum att nötdjuren i regel slaktades som fullvuxna, 6-7 år gamla, samt att en stor del av fåren slaktades redan som årslamm, ca 0,5 år gamla (fig. 4).

Fig. 4. Åldersbestämning på underkäkar från Högvaktsterrassen och kv. Thisbe 4. Diagrammet bygger på en metod för bedömning av tandslitage (Grant 1982). Varje prick eller kryss motsvarar en underkäke. Ju högre värde (M.W.S.) desto äldre var djuret vid slakttillfället. Ungefärlig slaktålder framgår av diagrammet.

M.W.S.

o = Kv. Thisbe 4

x = Högvaktsterrassen

Tab. 5. Antal fragment per art, kv. Thisbe 4.

Art	Lager						S:a
	1	3-4	5	6-7	8-9	10-11	
Nöt	3	5	62	53	81	334	538
Får		1	25	36	106	252	420
Get			1		1		2
Svin	2		10	6	13	20	51
Katt			2	8	5	8	23
Hund			1				1
Hare						28	28
Höns	1		1	6	9	60	77
Gås			3		4	13	20
Tjäder				2	1	7	10
Orre						5	5
Svärta					1	2	3
Alfågel					1	4	5
Ejder					2	2	4
And obest					1		1
Fågel obest	1				4	12	17
Gädda			4	2	10	45	61
Abborre			1			5	6
Kolja			1			12	13
Torsk					1	22	23
Långa						1	1
Strömming						1	1
Lax						1	1
Karpfiskar						10	10

Könsfördelning

Könsbedömning utifrån höftben kunde göras på sju får och fyra nötdjur. Dessa fördelade sig på en tjur/oxe och tre kor respektive fyra baggar och tre tackor.

Mankhöjder

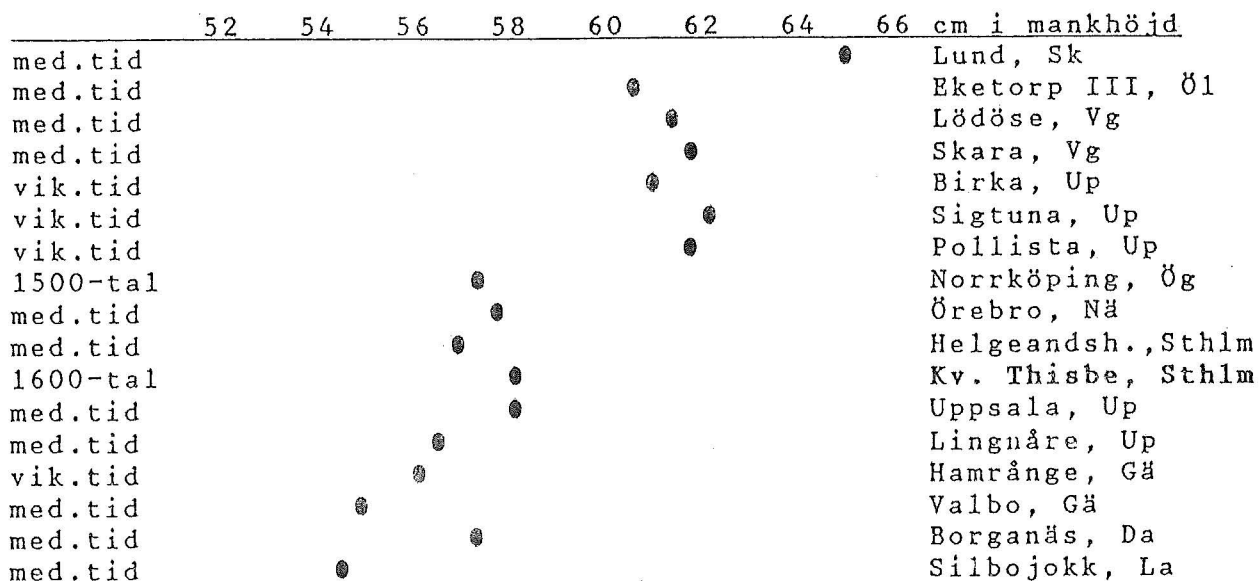
Det var möjligt att beräkna mankhöjden på sex fårben (tab. 6). Medelvärde för fårens mankhöjd i detta 1600-talsmaterial låg på 58,0 cm. Detta värde överensstämmer helt med tidigare gjorda beräkningar på medeltida material från Mellansverige, däribland från Helgeandsholmen. Någon förändring av fåren med avseende på storleken tycks således inte ha skett fram till århundradet efter reformationen.

Tab. 6. Mankhöjdsberäkningar i materialet från kv. Thisbe 4.

Art	Lager	Benslag	GL(största längd)	Kön	Mankhöjd
Får	10-11	Mellanhandsben	115,5	♀	56,1
Får	10-11	Mellanhandsben	121,1	♀	58,8
Får	10-11	Mellanhandsben	119,6	♀	58,1
Får	10-11	Mellanhandsben	121,9	♀	59,2
Får	10-11	Mellanfotsben	126,6	♀	57,6
Får	10-11	Strålsen	147,4		58,4

Före det moderna avelsarbetet, som tog fart under 1800-talet, tycks det ha funnits tre osteologiskt särskiljbara former av får i Sverige med avseende på djurens storlek. De största fåren fanns i södra Sverige och de minsta i norr (tab. 7). En tydlig gräns mellan två olika storleksgrupper gick under vikingatiden genom Uppland. Denna gräns tycks ha förskjutits åt söder under medeltiden så att får av den mindre kategorien dominerade i hela Mälardalen och norra delen av Götaland.

Tab. 7. Medelvärden för mankhöjden hos får i olika osteologiskt bearbetade material. Tre storleksgrupper kan urskiljas från söder till norr.

SAMMANFATTNING

Den osteologiska bearbetningen har omfattat ca 28,8 kg obrända djurben från två lokaler - Högvaktsterrassen och kv. Thisbe 4 i Gamla Stan, Stockholm. Dateringen var 1300-tal respektive 1600-tal. Analysen visade att nötboskapen var det viktigaste kött djuret under båda perioderna. Fåret hade jämförelsevis ökat rätt markant i det yngre materialet, sannolikt som en följd av det då än större beroendet av införsel av slaktfärdiga kött djur från landsbygden. Får hölls nämligen endast i mycket begränsad omfattning av borgarna själva vilket bl.a. framgår av samtida boskapslängder.

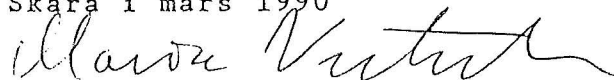
Beträffande åldersfördelningen syntes ingen skillnad mellan det medeltida och det efterreformatiska materialet. Det kan bero på att mängden djurben var så ringa att fluktuationer i köns- och åldersfördelning inte syntes.

Säkrare resultat gavs då istället av mankhöjdsberäkningarna av fåren. Antalet erhållna värden var få, men tydliga genom den ringa variationen. Medelvärdet på 58 cm för tackor faller mycket väl in i det för medeltida material tidigare framtagna storleksintervallet för Mellansverige.

Vid sidan av de köttproducerande tamdjuren fanns ett visst inslag av hare från kv. Thisbe. Dessutom fanns i båda materialen en rätt stor andel fågel och fisk. Fiskbenen härrörde i huvudsak från lokal fångst, men i två av 1600-talslagren återfanns ben av kolja, långa och stor torsk, otvivelaktigt import från väster. Fågelbenen dominerades av höns och gäss, men förekomsten av såväl sjöfågel som skogsfågel visar att även fågeljakten var en viktig näring.

Sammantaget kan sägas att även om det analyserade materialet är litet så är det viktigt eftersom det ger oss information om kosthåll, djurhållning och övrigt animalt utnyttjande. Det är problemområden som traditionellt arkeologisk material vanligen inte kan belysa. I ett större sammanhang blir alla material, hur små de än är, betydelsefulla bidrag till helheten.

Skara i mars 1990

Maria Vretemark

LITTERATUR

Berg, G., Boskapsskötsel och jordbruk i det gamla Stockholm. I "Samfundet S:t Eriks årsbok". Stockholm 1932.

Grant, A., The use of tooth wear as a guide to the age of domestic ungulates. I "Science in Archaeology", s. 91-109. Eds. Brothwell & Higgs. B.A.R. British Series 109. Oxford 1982.

Haak, D., Metrische Untersuchungen an Röhrenknochen bei Deutschen Merinolandschafen und Heidschnucken. Dissertation, München 1965.

Lemppenau, U., Geschlechts- und Gattungsunterschiede am Becken mitteleuropäischer Wiederkäuer. Dissertation, München 1964.

Schramm, Z., Long bones and height in the withers of goats. Roszniki wyzszoly Rolniczej W Poznanin 36. Poznan 1967.

Silver, I. A., The ageing of domestic animals. I "Science in archaeology", s. 283-302. Eds. Brothwell & Higgs. 1969.

Skråordningar samlade af G. E. Klemming. SFSS 13. Stockholm 1856.

Vretemark, M., Kött från husdjur och vilt, från fågel och fisk. I "Helgeandsholmen - 1000 år i Stockholms Ström". Red. Dahlbäck. Stockholm 1982.

BILAGA 1

Humerus

Högvaktsterrassen

Art:	Får	Får	Get	Svin	Svin	Svin
Nr:	217	219	220	219	220	220
Sida:	sin	sin	sin	sin	dx	dx
Bp:						
KD:				15,2		
Bd:	29,7	29,3	29,9	36,0	31,0	30,8

Kv. Thisbe 4

Art:	Nöt	Nöt	Får	Får	Får	Får	Får
Lager:	5	10-11	5	8-9	8-9	8-9	10-11
Sida:	dx	dx	dx	sin	sin	sin	sin
Bp:					33,4		
KD:							13,7
Bd:	73,1		29,8	28,0		31,3	29,5

Art:	Får	Får	Får	Svin
Lager:	10-11	10-11	10-11	10-11
Sida:	dx	sin	dx	sin
Bp:				
KD:				
Bd:	27,3	32,0	27,0	31,5

Radius

Högvaktsterrassen

Art:	Nöt	Nöt	Nöt	Får	Får	Svin	Svin
Nr:	220	220	221	218	219	219	221
Sida:	dx	sin	sin	dx	sin	sin	sin
GL:							
Bp:	66,0	73,8	68,0	27,0	27,5	26,2	24,1
KD:				13,9			17,2
Bd:							

Kv. Thisbe 4

Art:	Nöt	Får
Lager:	10-11	10-11
Sida:	sin	sin
GL:		147,4
Bp:	67,8	28,1
KD:		15,2
Bd:		26,9

Metacarpus

Högvaktsterrassen

Art:	Nöt	Nöt	Nöt	Nöt	Får	Får	Får
Nr:	217	218	219	220	218	219	220
Sida:	dx	sin	sin	dx	sin	dx	sin
GL:							
Bp:		56,6	53,7		20,1	19,0	20,8
KD:							11,8
TD:				17,2			
Bd:	49,3			49,4			
Td:	28,8			25,4			

Art:	Får	Får	Get
Nr:	220	220	220
Sida:	dx	dx	sin
GL:	115,0		104,4
Bp:	19,9	20,0	23,8
KD:	10,6	12,7	15,9
TD:	8,9	9,1	10,1
Bd:	21,1		26,0
Td:	14,4		

Kv. Thisbe 4

Art:	Nöt	Får	Får	Får	Får
Lager:	10-11	10-11	10-11	10-11	10-11
Sida:	dx	dx	sin	dx	dx
GL:		115,5	121,1	119,6	121,9
Bp:		20,1	21,0	21,5	21,0
KD:		11,4	12,2	13,7	12,1
TD:	19,2	8,2	8,6	9,5	8,6
Bd:	54,8	21,8	23,0	24,0	22,9
Td:	28,9	15,0	15,3	15,5	15,2

Tibia

Kv. Thisbe 4

Art:	Får	Får	Får	Får	Får	Får
Lager:	8-9	8-9	10-11	10-11	10-11	10-11
Sida:	dx	dx	sin	dx	dx	dx
Bp:			36,0			
KD:	14,0					
Bd:	24,9	24,3		25,1	22,4	26,2
						24,0

Metatarsus

Högvaktsterrassen

Art:	Nöt	Nöt	Nöt	Nöt	Får	Får	Får
Nr:	216	216	219	220	217	217	220
Sida:	dx	dx	sin	dx	dx	sin	dx
GL:					138,7	132,2	
Bp:	39,0			42,4	19,5	19,8	16,5
KD:					11,1	10,9	
TD:		20,0	24,1		9,9	9,0	
Bd:		46,2	50,1		23,5	21,7	
Td:		26,9	29,0	16,5	16,0		

Kv. Thisbe 4

Art:	Nöt	Nöt	Nöt	Nöt	Får
Lager:	10-11	10-11	10-11	10-11	10-11
Sida:	dx	sin	sin	dx	dx
GL:					126,6
Bp:					17,1
KD:					10,6
TD:	23,0	20,3	24,1	22,2	9,7
Bd:	45,5	45,0	55,6	50,5	20,0
Td:	27,0	26,1	30,2	27,8	14,2

DJURBEN FRÅN THISBE 4

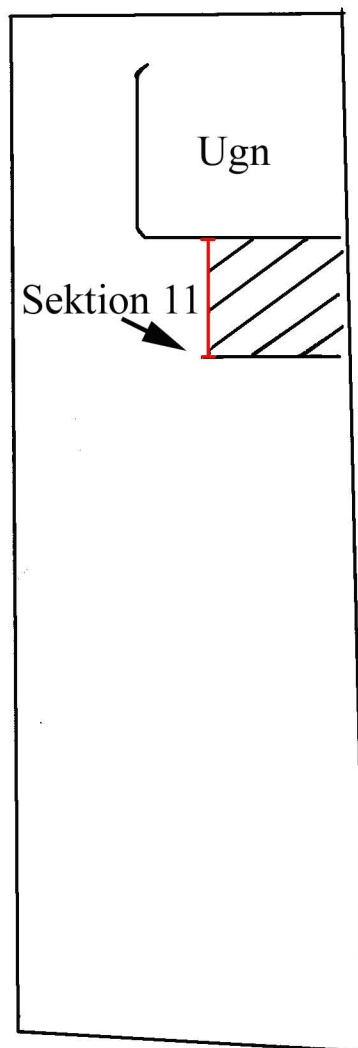
<u>LAGER</u>	<u>NIVÅ</u>	<u>VIKT</u>
10 - 11	+2,40/2,10	1400
"	"	1300
"	"	250
"	"	1200
"	"	1200
"	"	1300
"	"	700
"	"	900
"	"	<u>1200</u>
		9450
8 - 9	+2,10/1,90	850
"	"	900
"	"	1100
"	"	<u>50</u>
		1900
6 - 7	+1,90/1,70	1000
"	"	<u>1000</u>
		2000
5	+1,70/1,20	900
"	"	<u>1000</u>
		1900
4 - 3	+1,20/0,90	100
1	+0,90/0,80	150

För lagerbeskrivningar se sektion 11, för läge se plan 1:100

N

= Område där ben
samlats

0

7 m

Kritpipsfynd från Kv. Thisbe 4, G:a Stan, Stockholm.

Datering enligt "DATERA EN KRITPIPA" som hämtas hem från
www.tobaksochtandsticksmuseum.se.

93.

Fragment av holländsk pipa med klackmärke 4-bladig "Tudorros".

Tillverkad 1675-1690.

N12,7. Dia 8,8. R2,4.

229.

Holländsk pipa med klackmärke krönt 4-bladig "Tudorros". Agatpollerad.

Tillverkad 1630-1650.

30x17,8x10,74 N12,7. R3.

230.

Fragmentarisk holländsk pipa med klackmärke 5 hjärt-bladig ros. Tillverkad 1610-1640.

B17,8. O11. R ca 3.

231.

Holländsk pipa utan dekor från 1660-1680.

30,7x17x10,7. N12,4. R2,8.

232.

Skaftbitar från holländsk pipa med dekor av romber med "Fransk Lilja".

Tillverkad 1630-1650.

Dia 9,6-9,9. R 2,9-3-.2,9.

234.

Skaftbit från holländsk Jonapipa. 1625-1640.

Dia 8,6. R2,8.

269.

Holländsk pipa med klackmärke 8-bladig "Tudorros" med foderblad. 1610-1625.

27x18,1x10. N15,4. R3,5

Första hittade av denna typ.

315.

Skaftbit från holländsk pipa sju stycken stjärnliknade dekor som för mig är okänd. Sämt bilder till kollegor i Holland för utlåtande. Återkommer så snart jag fått svar.

Dia 10,1. R3,7.

502.

Holländsk pipa med klackmärke 5-bladig "Tudorros" med foderblad och tilläggsdekor E/B.

Agatpollerad. Tillverkad 1610-1635.

34,2x18,5x10,8. N12,8. R2,8.

Vendelsö 29/11 2011.

Arne Åkerhagen

**Tobaks- & Tändsticksmuseum
Stockholm.**

Bilaga 4

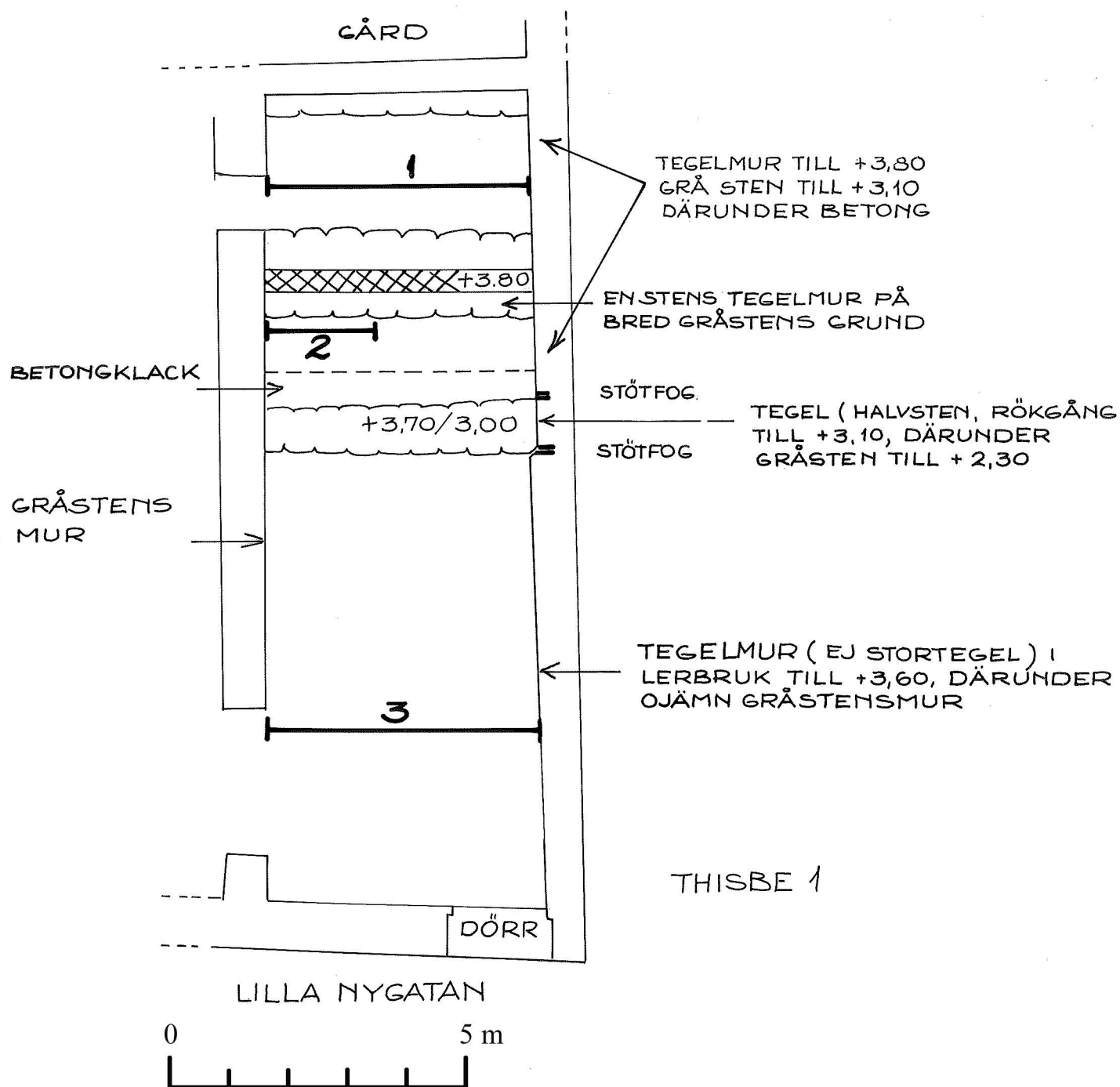
Dendroprover

Catras nr	Provbeteckning	Antal årsringar/ Yttersta årsring	Datering
53 398	Schakt 3, fd grop A, prov 1	36/ -	Ingen
53 399	Schakt 3, fd grop A, prov 2	44/1641	W 1641-42
53 400	Schakt 3, fd grop A, prov 3	45/ -	Ingen
53 401	Schakt 3, fd grop A, prov 4	31/1641	Sommaren 1641
53 402	Schakt 3, fd grop A, prov 5	89/1641	W 1641-42
53 403	Schakt 3, fd grop A, prov 6	65/1640	W 1640-41
53 404	Schakt 3, fd grop A, prov 7	41/1641	W 1640-41
53 405	Schakt 3, fd grop A, prov 8	43/ -	Ingen
53 406	Schakt 3, fd grop A, prov 9	125/1641	W 1641-42
53 407	Schakt 2, fd grop B, prov 1	52/1642	W 1642-43
53 408	Schakt 2, fd grop B, prov 2	44/ -	Ingen
53 409	Schakt 12, outgrävda rummet, prov 1	121/1431	W 1431-32
53 410	Schakt 13, outgrävda rummet, prov 2	116/1456	E sommaren 1456
Ej inlämnat	Schakt 11, fd rum 2, prov 1-3		
Ej inlämnat	Schakt 10, fd rum 2, prov 4		

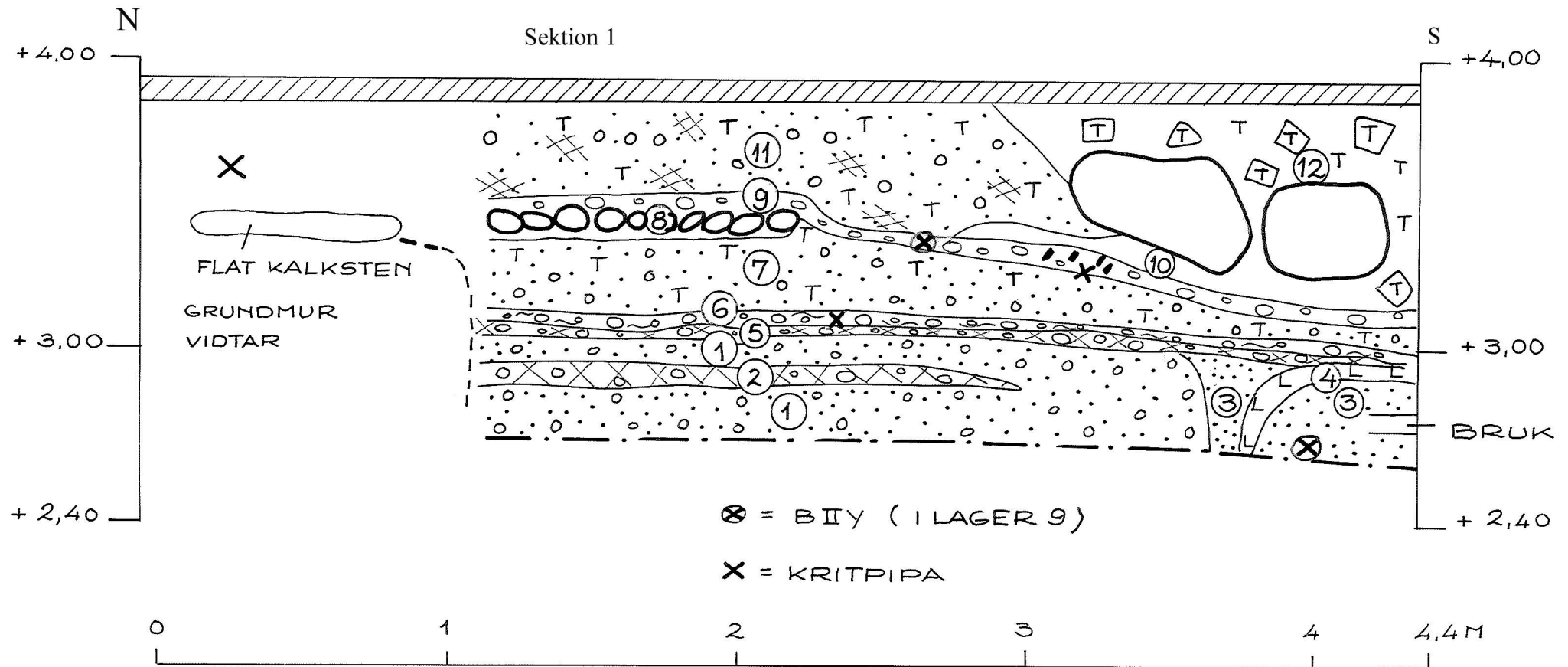
Bilaga 5

Ritningslista

[illegible]

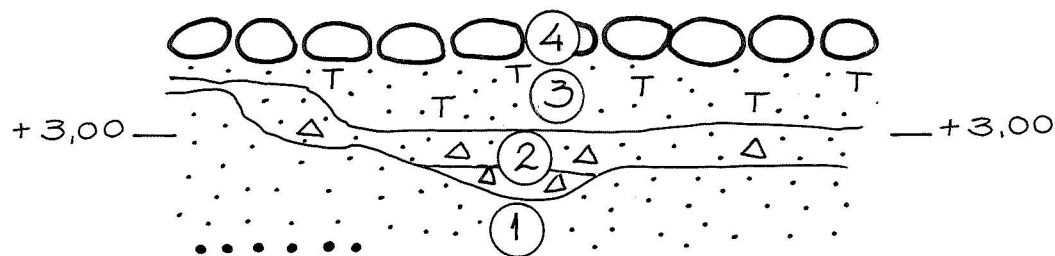

Schaktplan över det outgrävda rummet - Etapp 1

1. GRUS
2. GRUS OCH BRUK
3. SAND
4. LERA
5. GRUS OCH BRUK
6. RÖDBRUNT GRUS MED TRÄRESTER
7. GRUS MED LITE TEGEL OCH KAKEL ÖVERST
8. KULLERSTENSLÄGGNING, LJUST GRUS
9. MÖRKT GRUS
10. BRUK
11. GRUS MED TEGEL OCH BRUK
12. TEGELKROSS

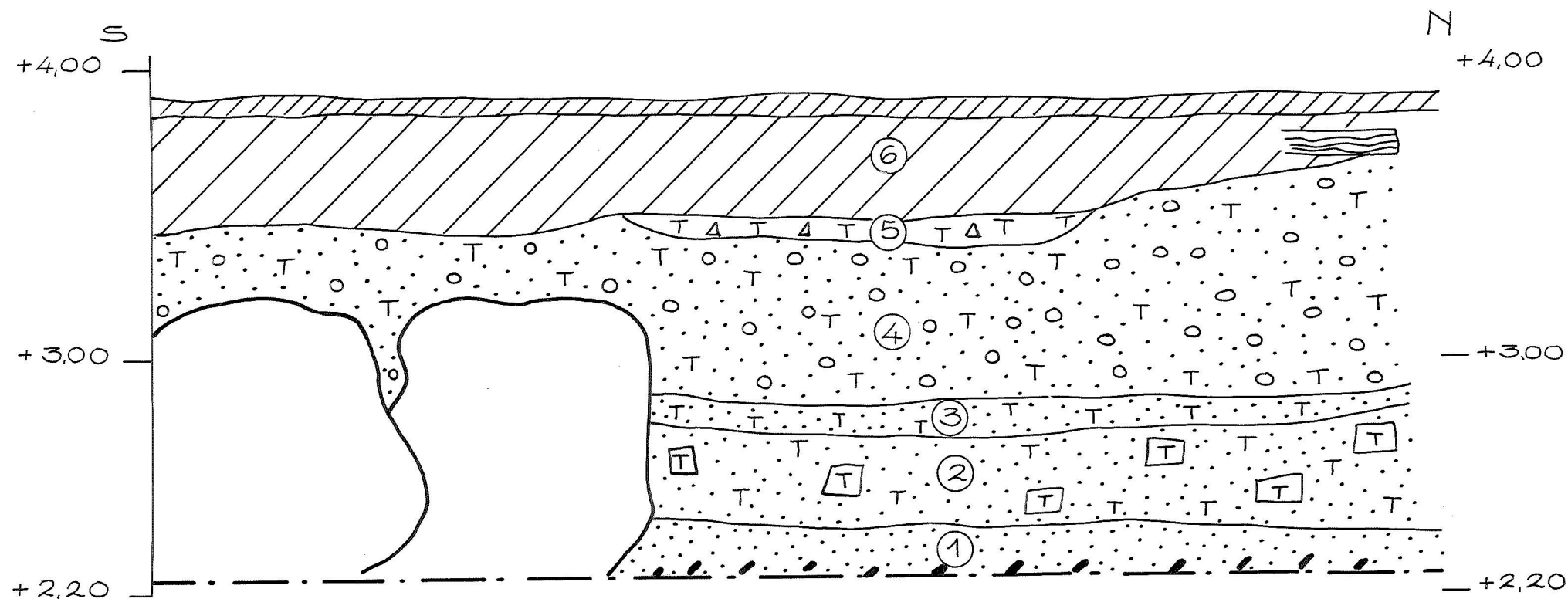
Sektion 2

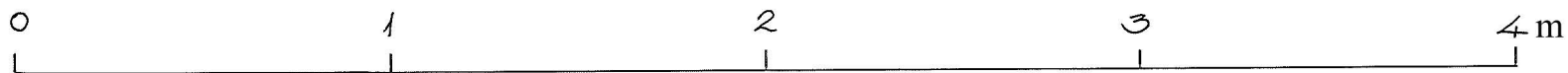
1. BRUN SAND (CII BRUNGLASERAD)
2. SAND OCH BRUK
3. SAND MED TEGELFLIS
4. KULLENSTENSLÄGGNING

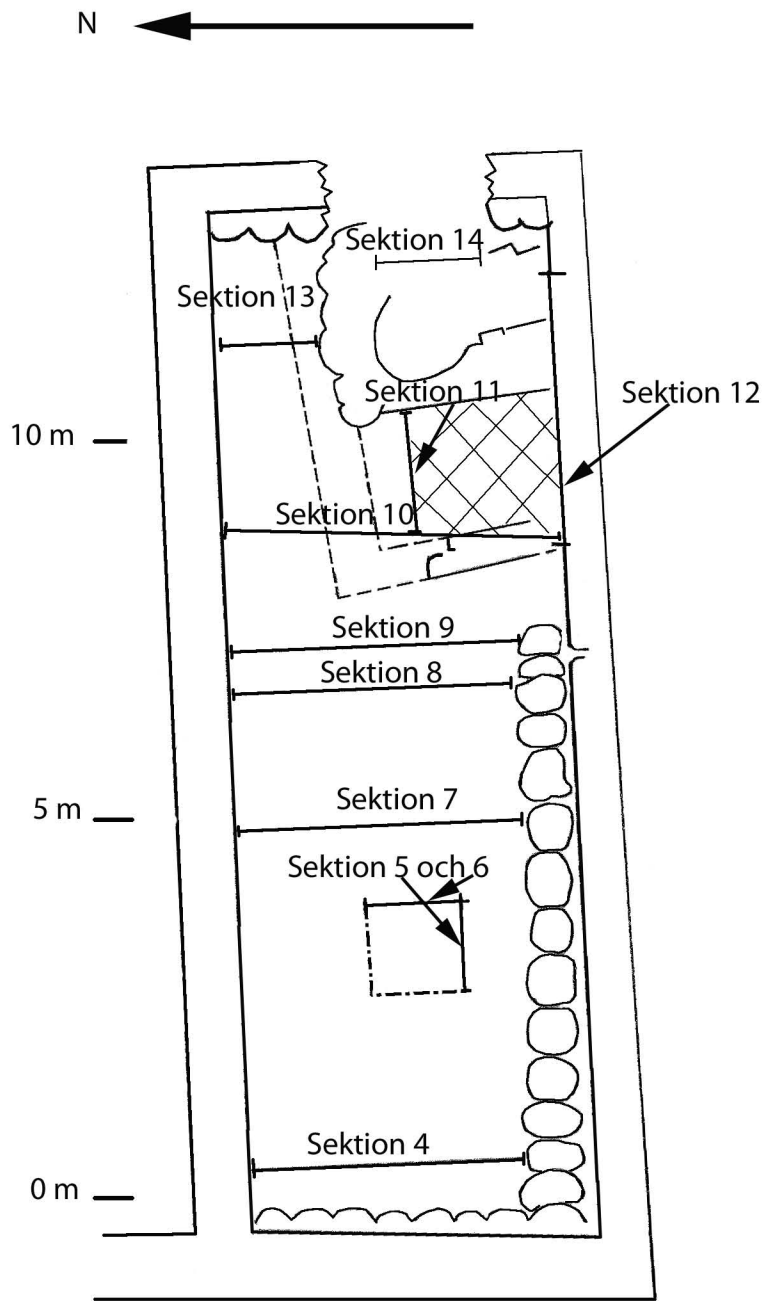

Sektion 3

1. BRUN SAND MED KOL VID SCHAKTBOTTEN
2. GRÅ SAND MED TEGEL
3. LUSGRÅ SAND MED TEGELFLIS
4. GRÅBRUN SAND MED TEGELFLIS OCH SMÅ STEN
5. BRUK OCH TEGEL
6. LUSGRÅ SANDIG FyllNING MED RESTER AV GAMMALT BJÄLKLAG

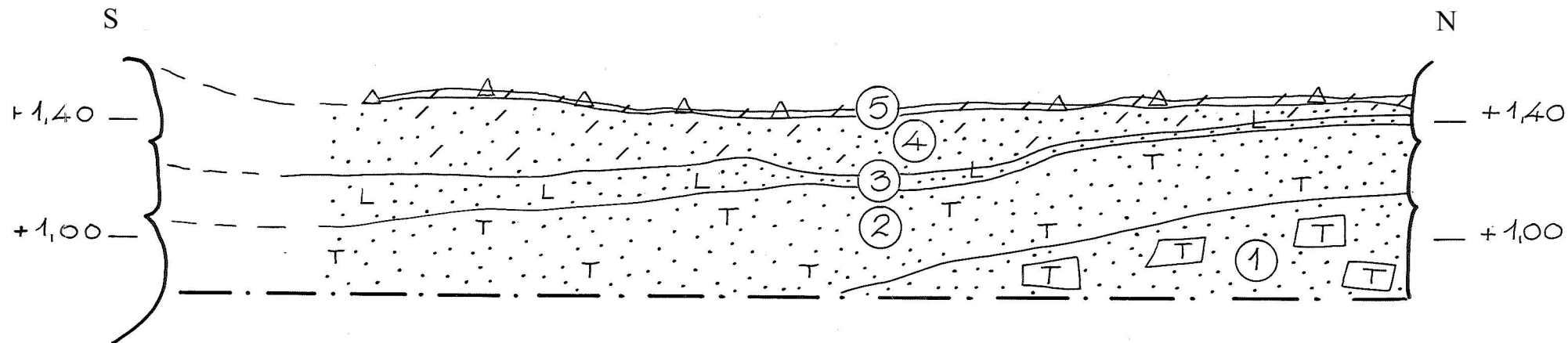

Lilla Nygatan

 Område där ben samlats

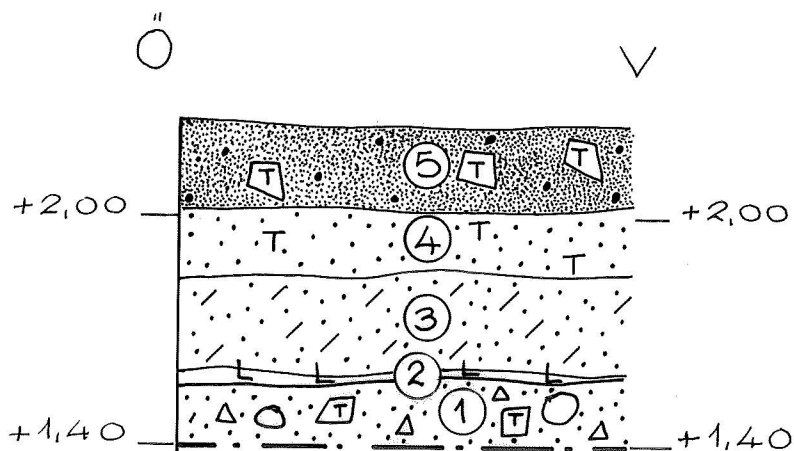
Sektion 4

1. Mjåla med stortegel
2. Gråbrun sand med tegelflis
3. Grå lerblandad sand
4. Brunsvart sandblandad k-jord
5. Kalkbruk med lite brända trärester

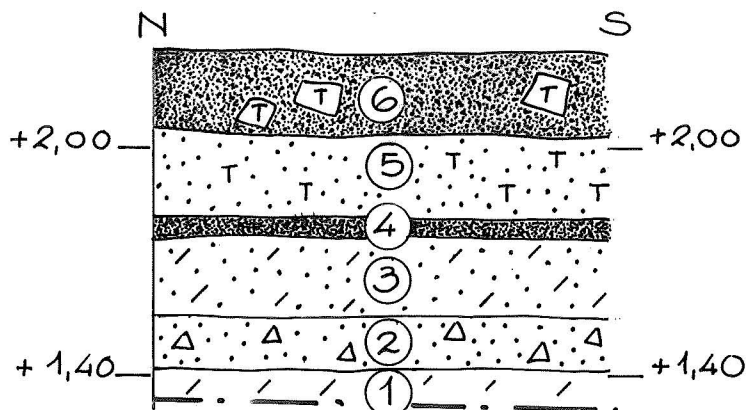

Sektion 5

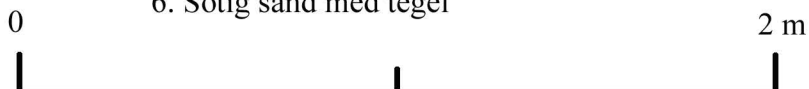

1. Brun sand med kalkbruk och stortegel
2. Lera
3. Svart sandblandad k.jord
4. Gråbrun sand med tegelflis
5. Sotig sand med kol och tegel

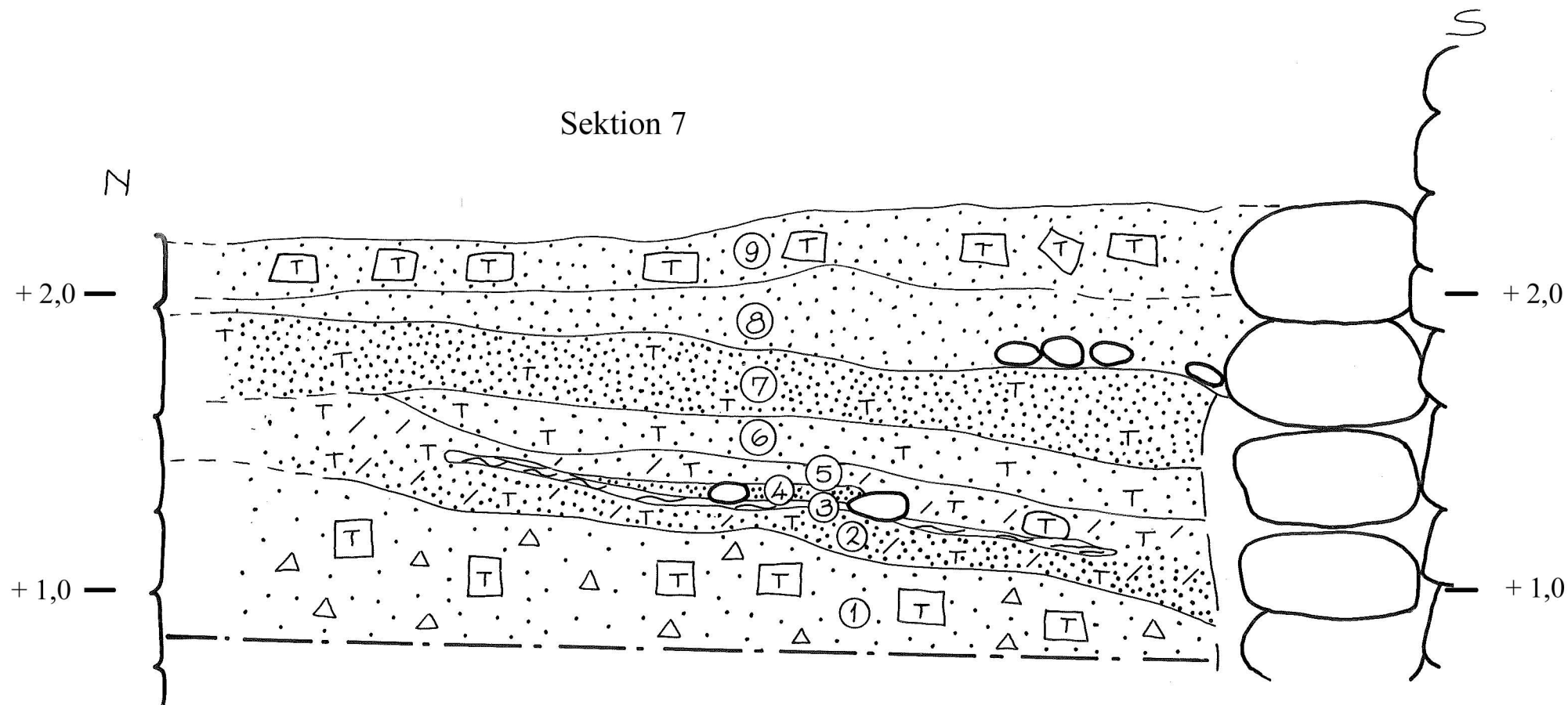
Sektion 6

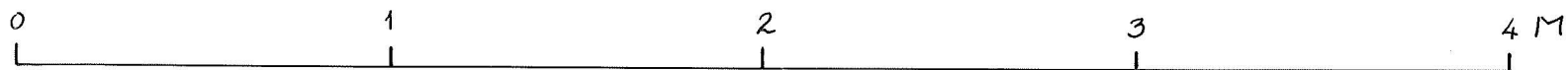
1. Mörk fet k-jord
2. Kalkbruk i brun sand
3. Svart sandblandad k-jord
4. Sot
5. Gråbrun sand med tegelflis
6. Sotig sand med tegel

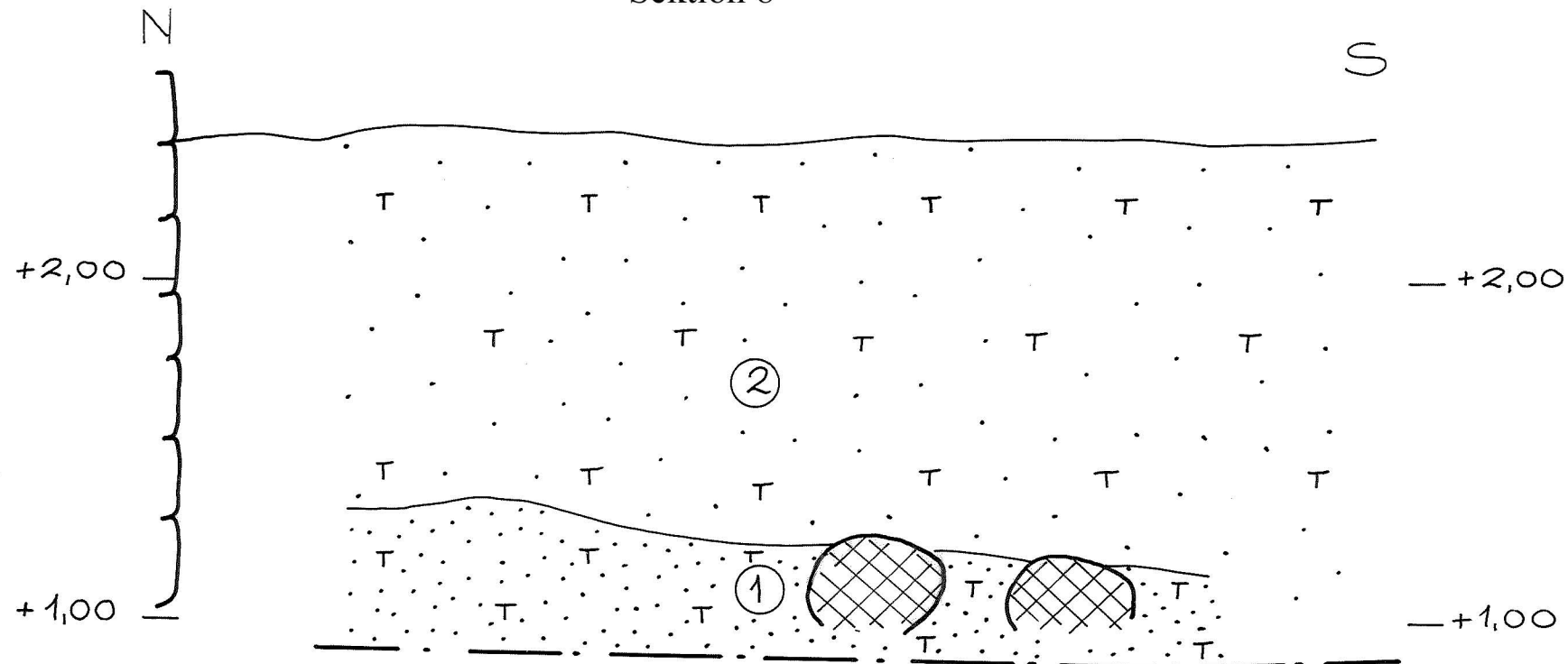
Sektion 7

1. Fin mjäla med stortegel och kalkbruk (i öster grövre sand)
2. Gråsvart sandblandad k-jord med tegelfils
3. Tunnt stråk med murket trä
4. Ljusgrå lerblandad sand med tegelflis
5. Gråsvart sandblandad k-jord med tegelflis
6. Grå sand
7. Mörkgrå sand med tegelflis och kalkbruk
8. Fin ljusbrun sand med rest av stenläggning
9. Grå sand med tegel

Sektion 8

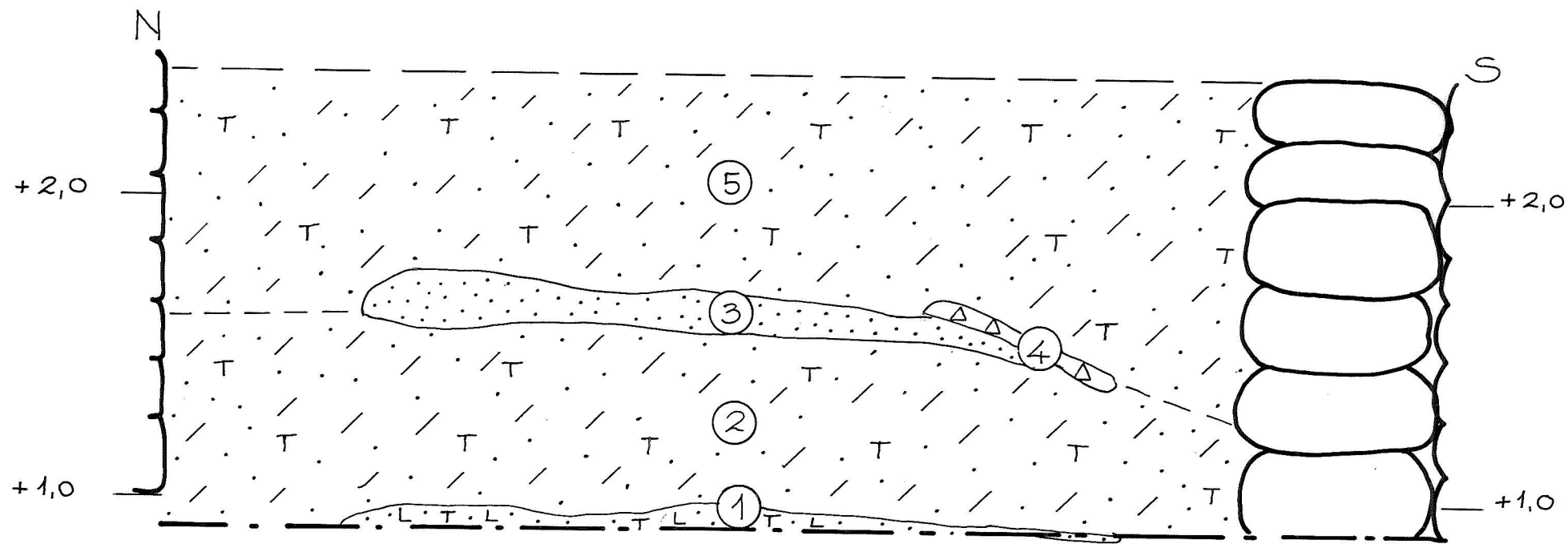

- 1. GRÅBRUN SAND MED TEGELFLIS
- 2. GRÅ SAND MED TEGELFLIS

 = Hålighet

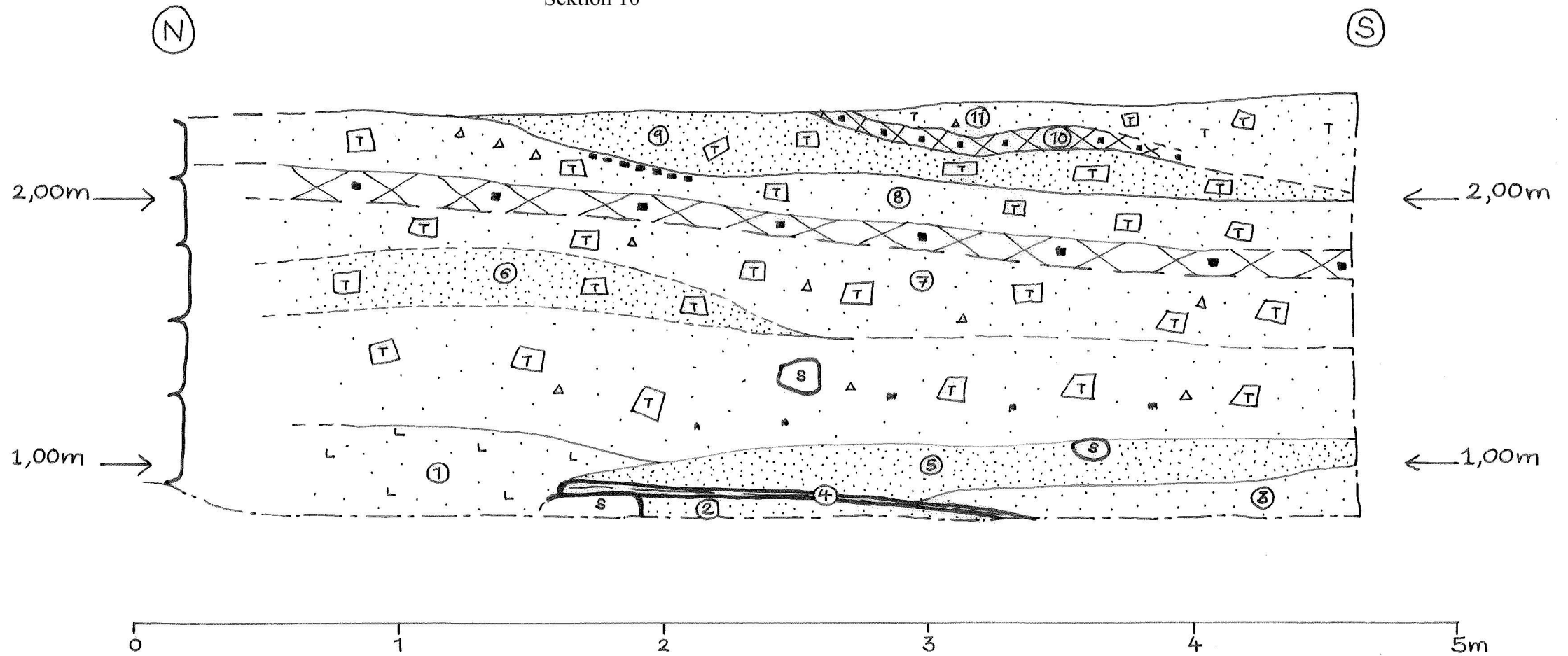
Sektion 9

1. Svart sandblandad lera med tegelflis
2. Grå sandblandad k-jord med tegelflis
3. Brun sand
4. Kalkbruk
5. Grå sandblandad k-jord med tegelflis

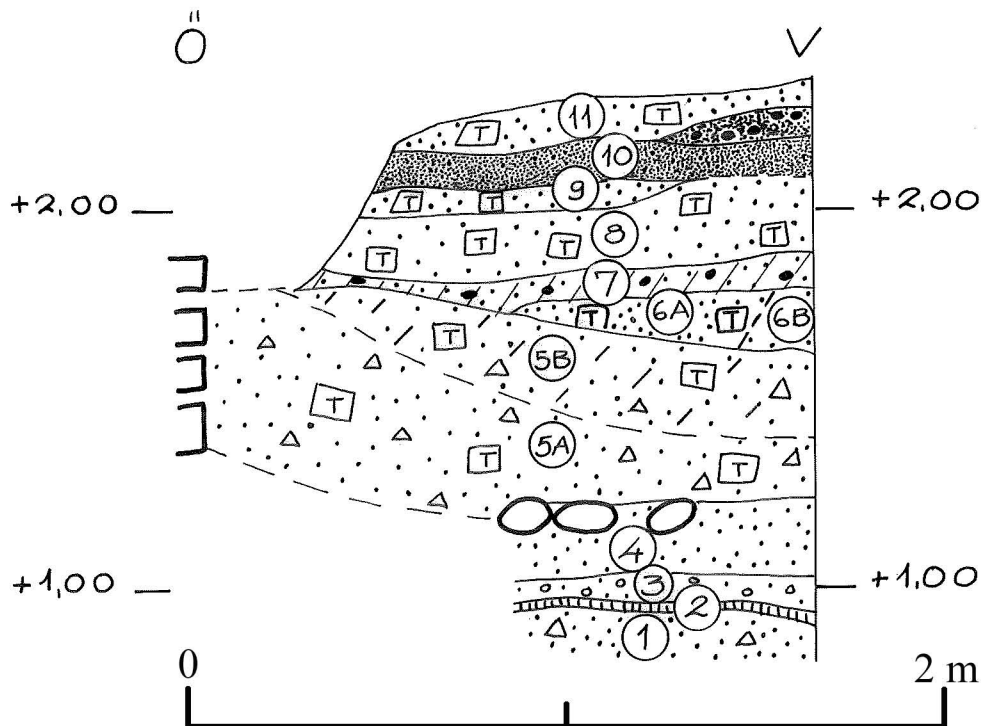
Sektion 10

1. Grå sandblandad lera
2. Grå sand
3. Grå sand
4. Trä
5. Fin brun sand
6. Brun sand med tegel

7. Grå sand med tegel och kalkbruk, sotigt i överkant och mer k-jord i botten
8. Brun sand med tegel och kalkbruk
9. Brun sand med tegel
10. Sot och kol
11. Gråbrun sand med tegelflis

Sektion 11

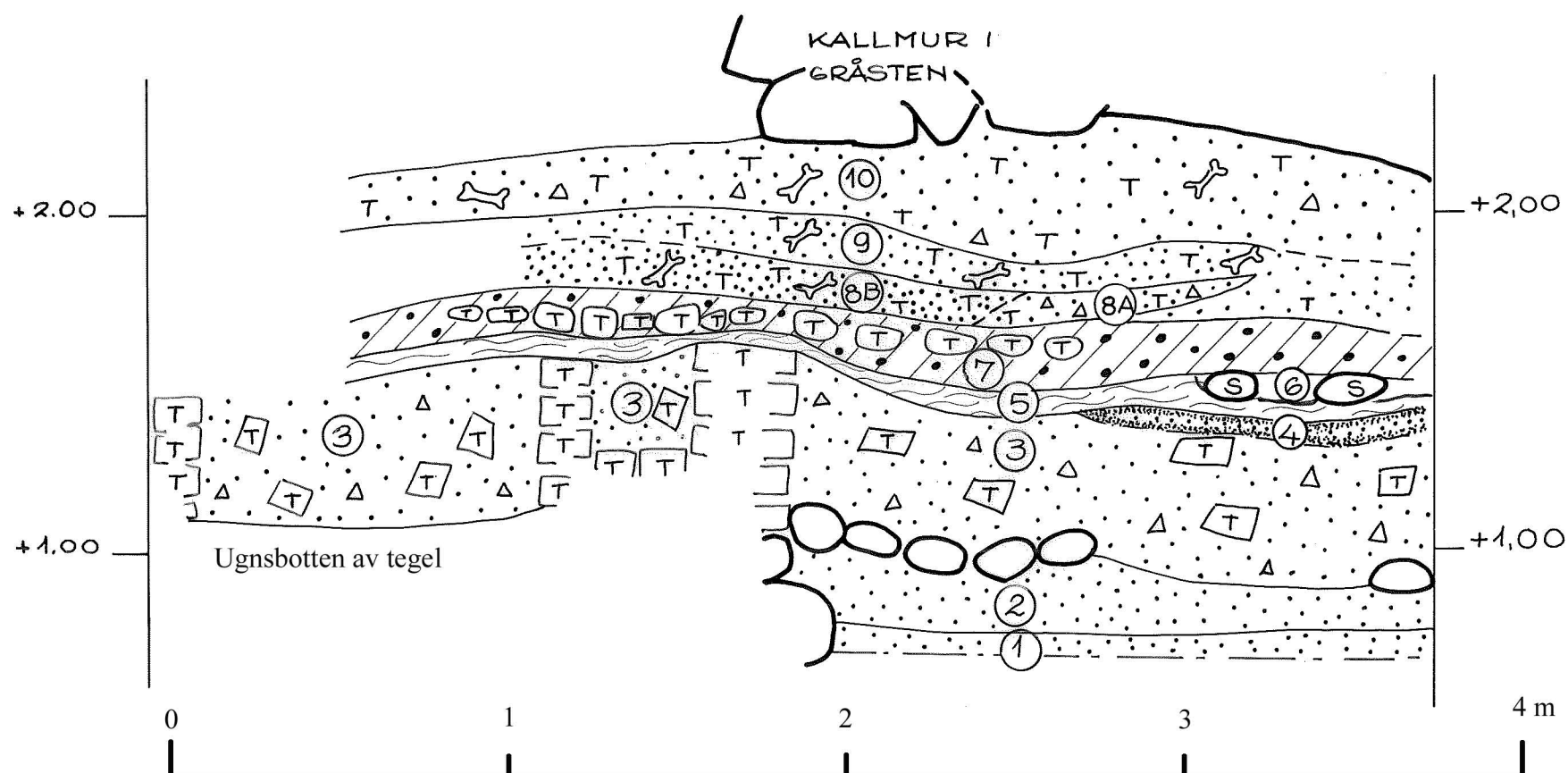

1. HÅRT PACKAT GRÅ SAND MED KALKBRUK
2. TRÄ
3. HÅRT PACKAT BRUNT GRUS
4. FIN BRUN SAND MED KULLERSTEN
- 5A. GRÅ SAND MED TEGEL OCH KALKBRUK
- 5B. SOM A MEN FETARE OCH MER K-JORDSBLANDAD
- 6A. BRUN SAND MED TEGEL
- 6B. GRÅBRUN SAND MED TEGEL
7. BRANDLAGER SOTIG SAND, MOT V
8. GRÅBRUN SAND MED TEGEL
9. BRUN SAND MED TEGEL OCH BRUK
10. SOTIG SAND
11. GRÅBRUN SAND MED TEGEL

Ö

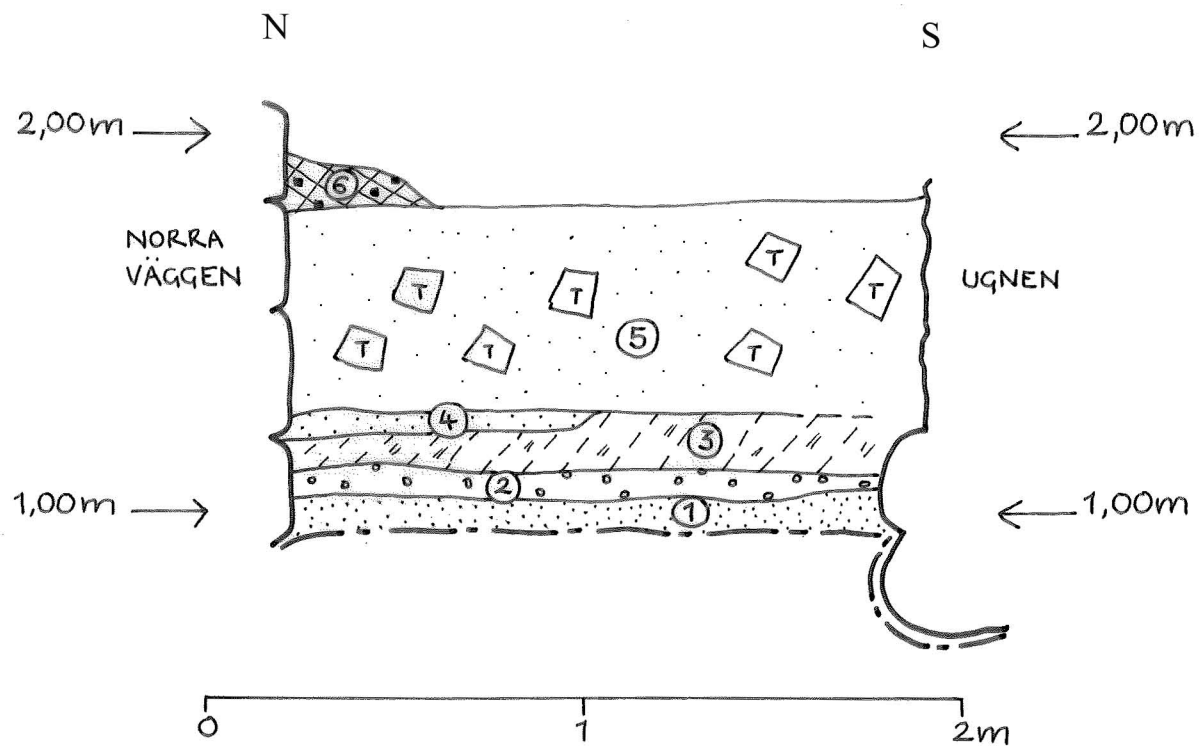
Sektion 12

V

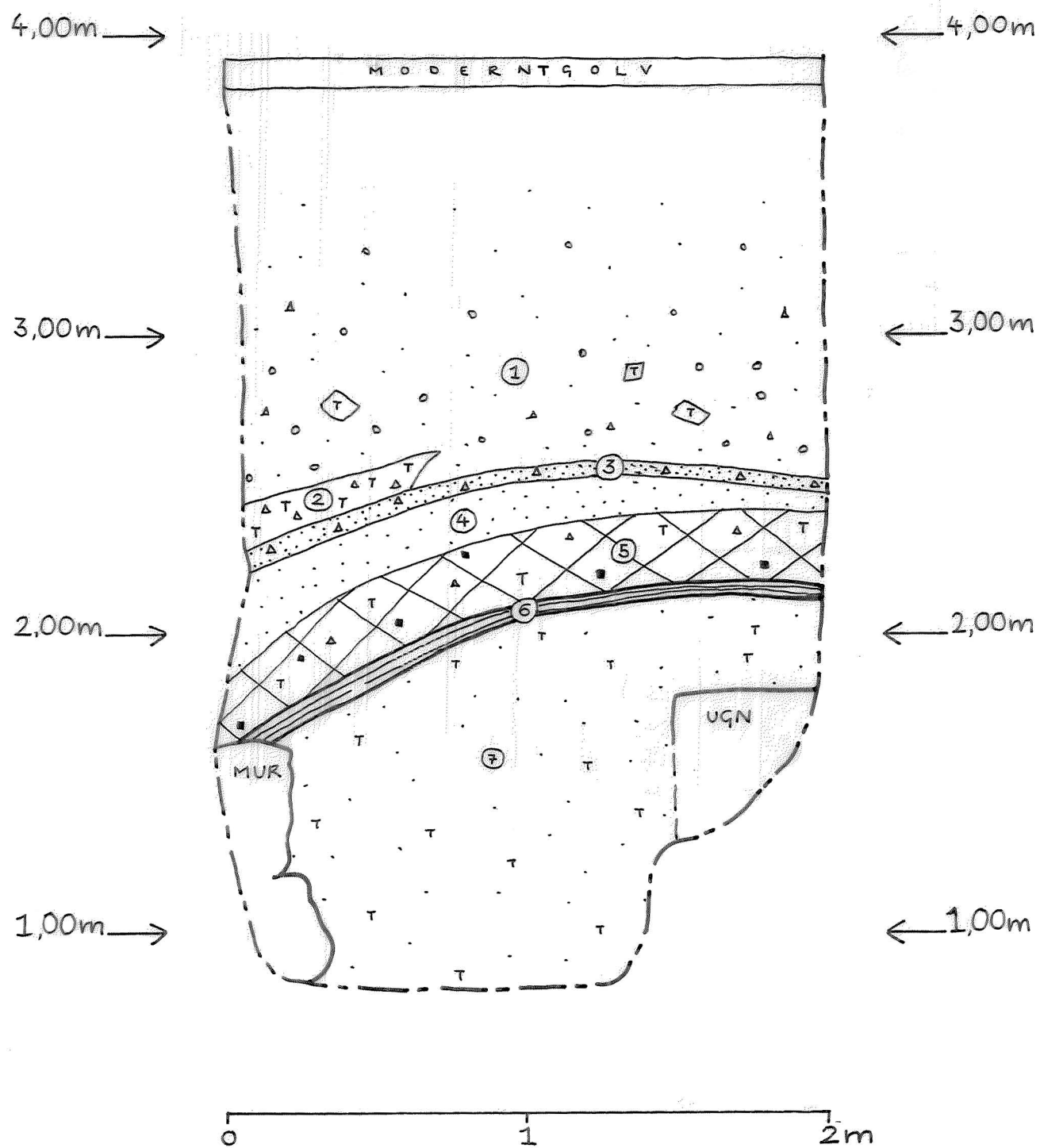
1. GRÅ SAND
2. FIN BRUN SAND MED KULLERSTEN
3. GRÅ SAND MED TEGEL OCH KALKBRUK
4. SOTIG SAND
5. TRÄ
6. GULBRUN EKASKA
7. BRANDLAGER
- 8A LJUSBRUN SAND MED BRUK OCH TEGEL
- 8B. BRUN SAND MED TEGELFLIS OCH BEN
9. GRÅ SAND MED TEGELFLIS OCH BEN (OTYDLIG GRÄNS
MELLAN LAGER 8, 9 OCH 10)
10. BRUN SAND MED TEGELFLIS, BRUK OCH BEN

Sektion 13

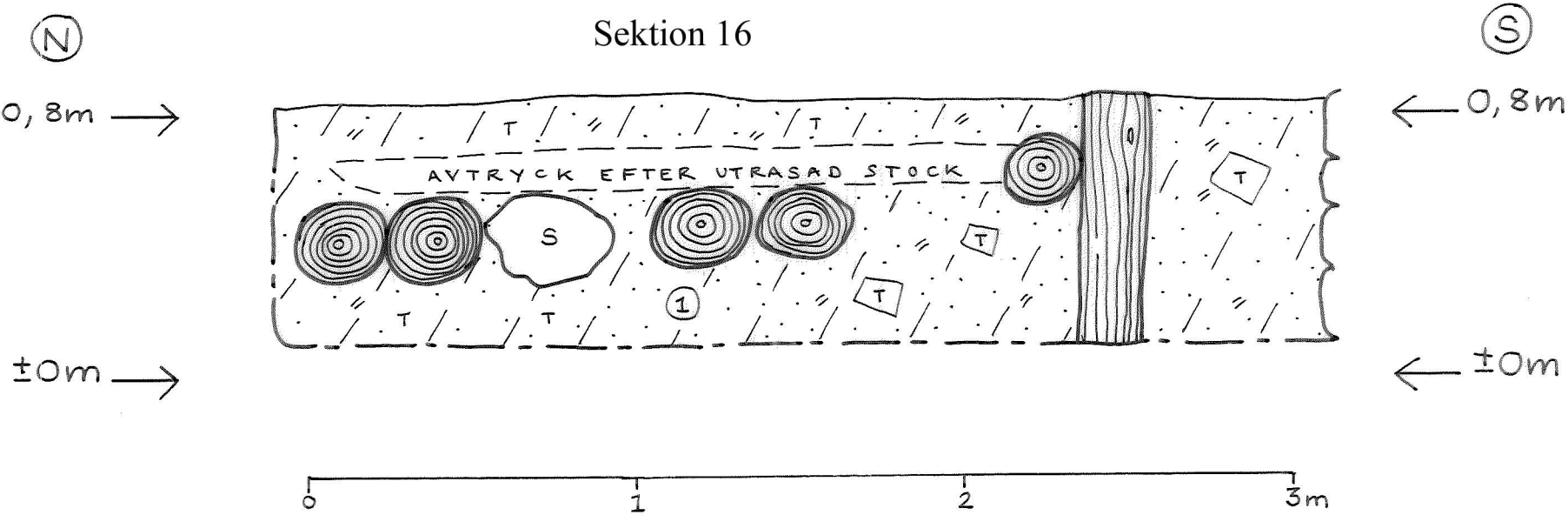
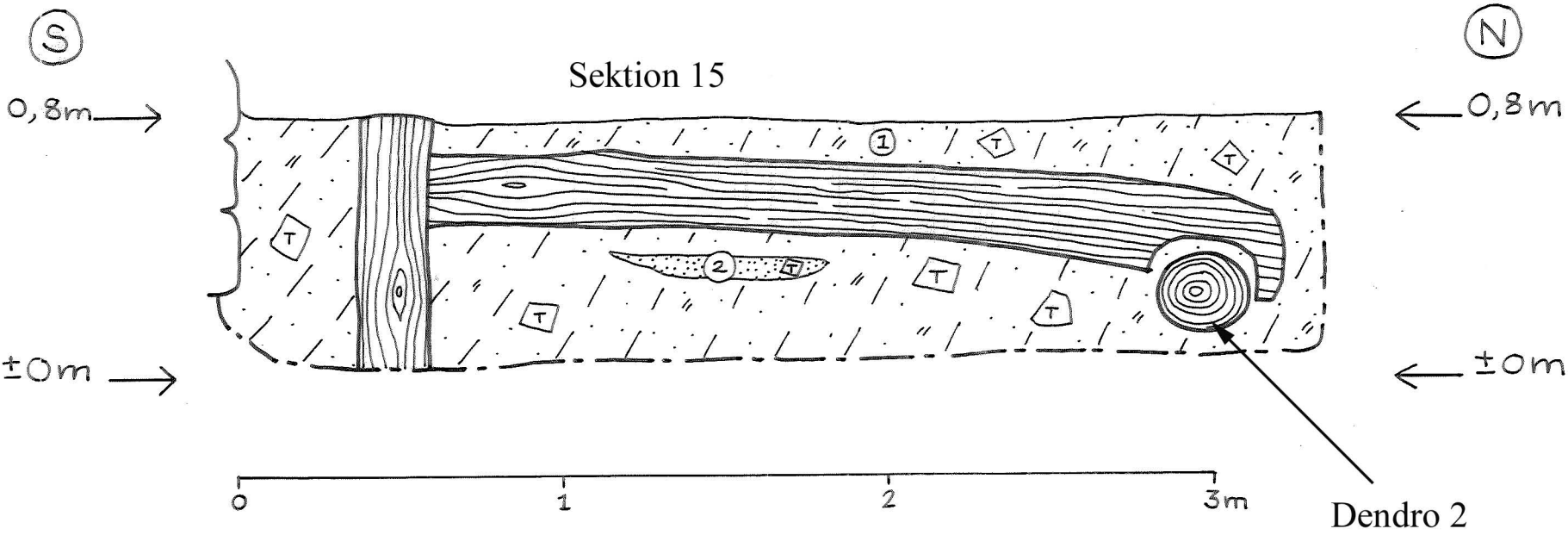
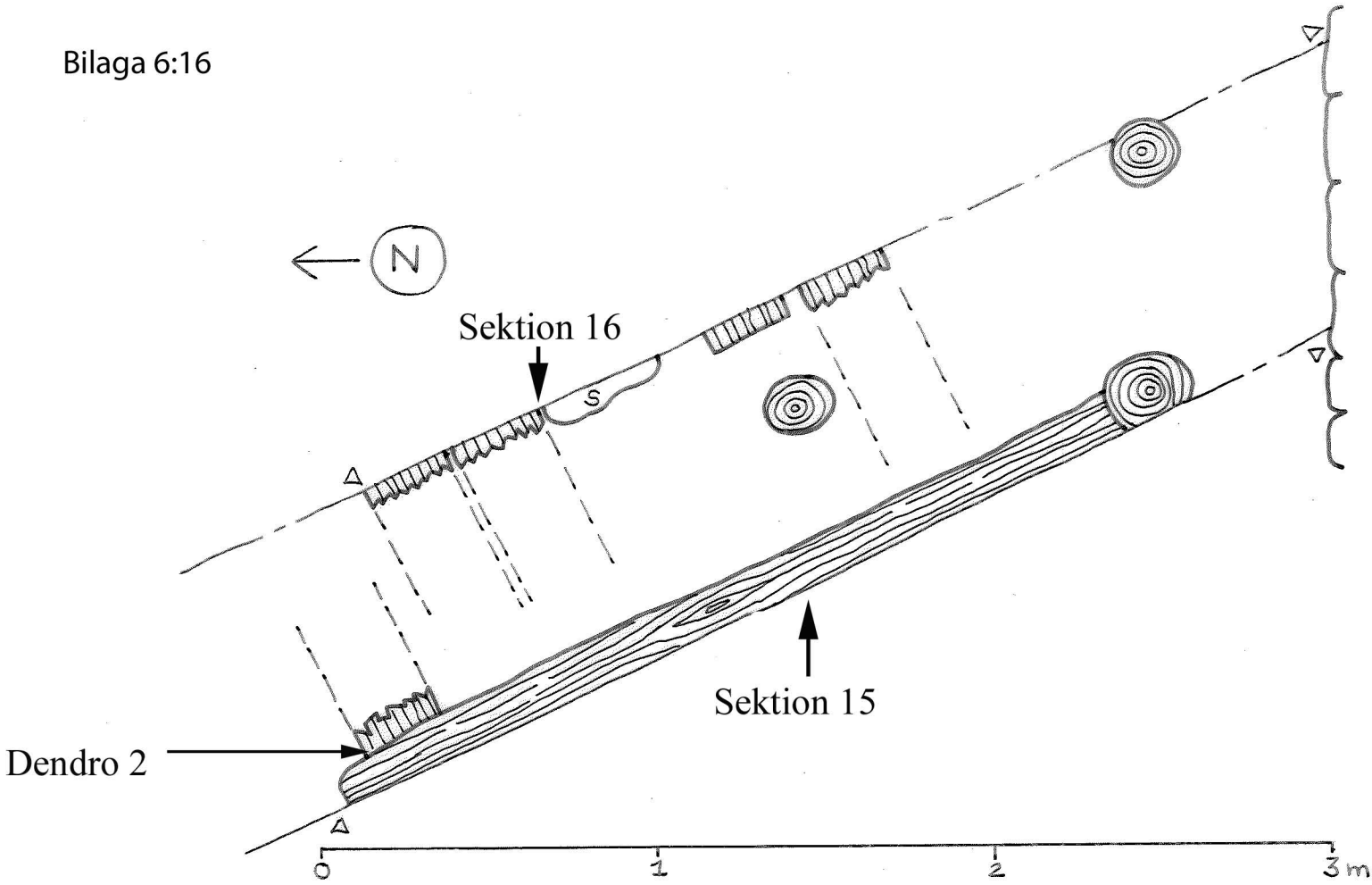

1. Brun sand
2. Grått grus
3. Brun fet k-jord med trärester
4. Grå mjäla
5. Raseringslager med stortegel
6. Sot och kol

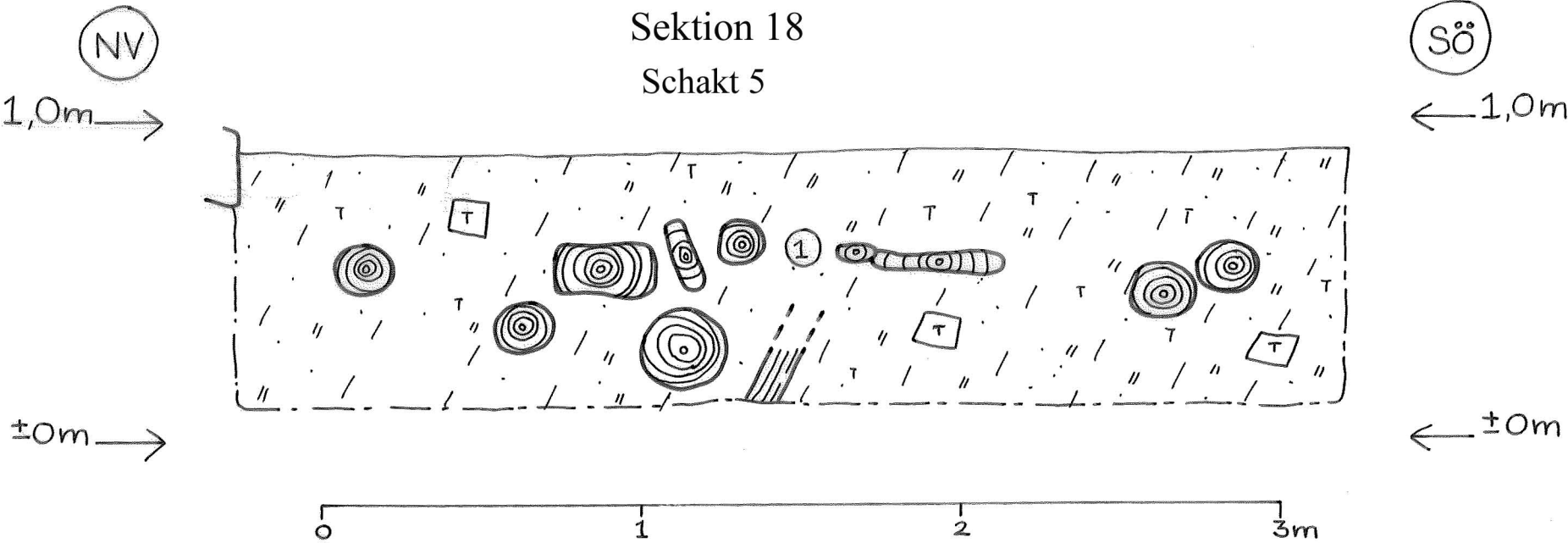
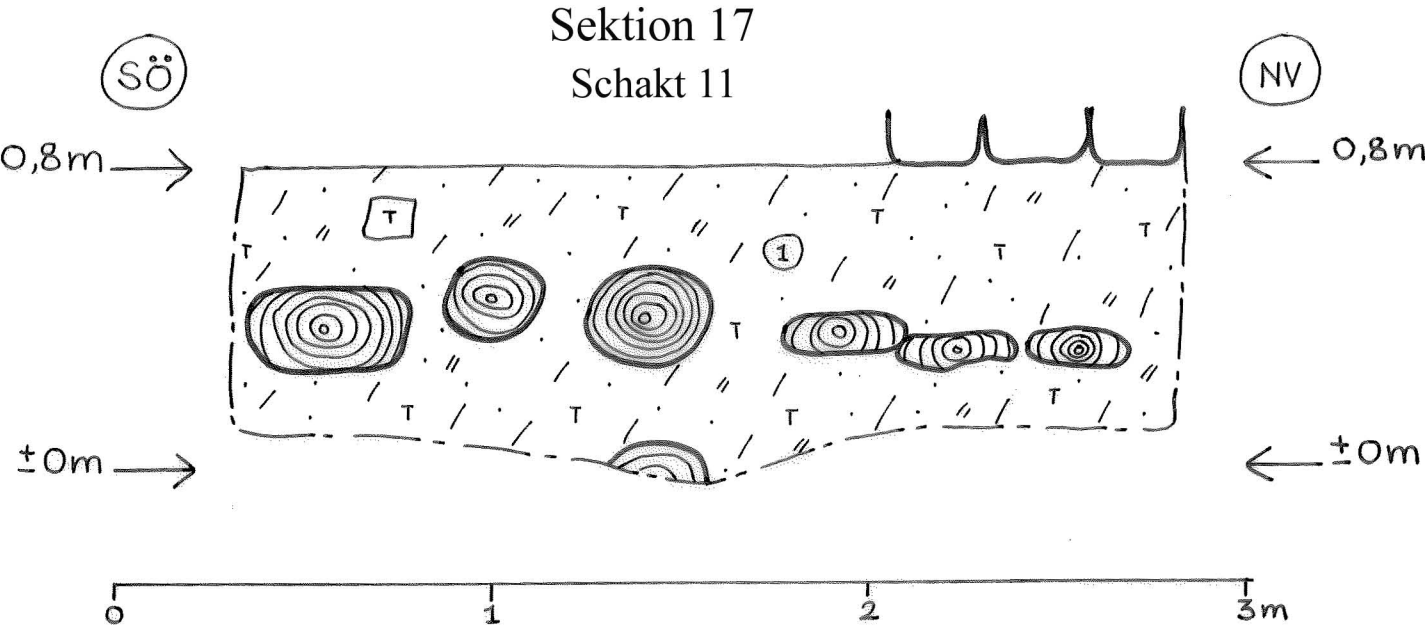
Sektion 14

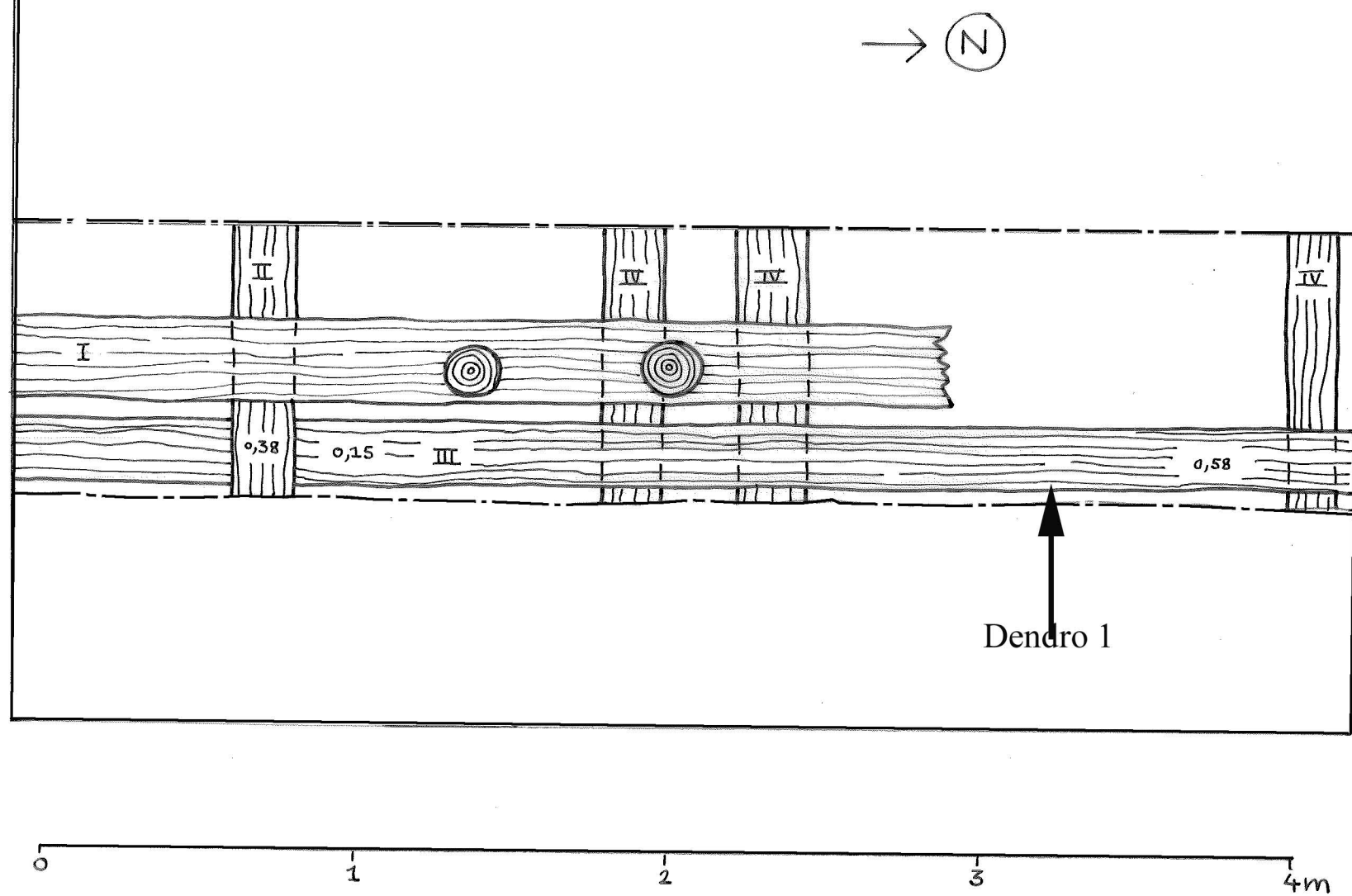
1. Grå sand med tegel, bruk och småsten
2. Ljusgrått lerbruk med tegelflis
3. Grått sandblandat lerbruk
4. Grå sand
5. Brandlager med tegelflis och bruk
6. Murket trä
7. Grå sand med tegelflis

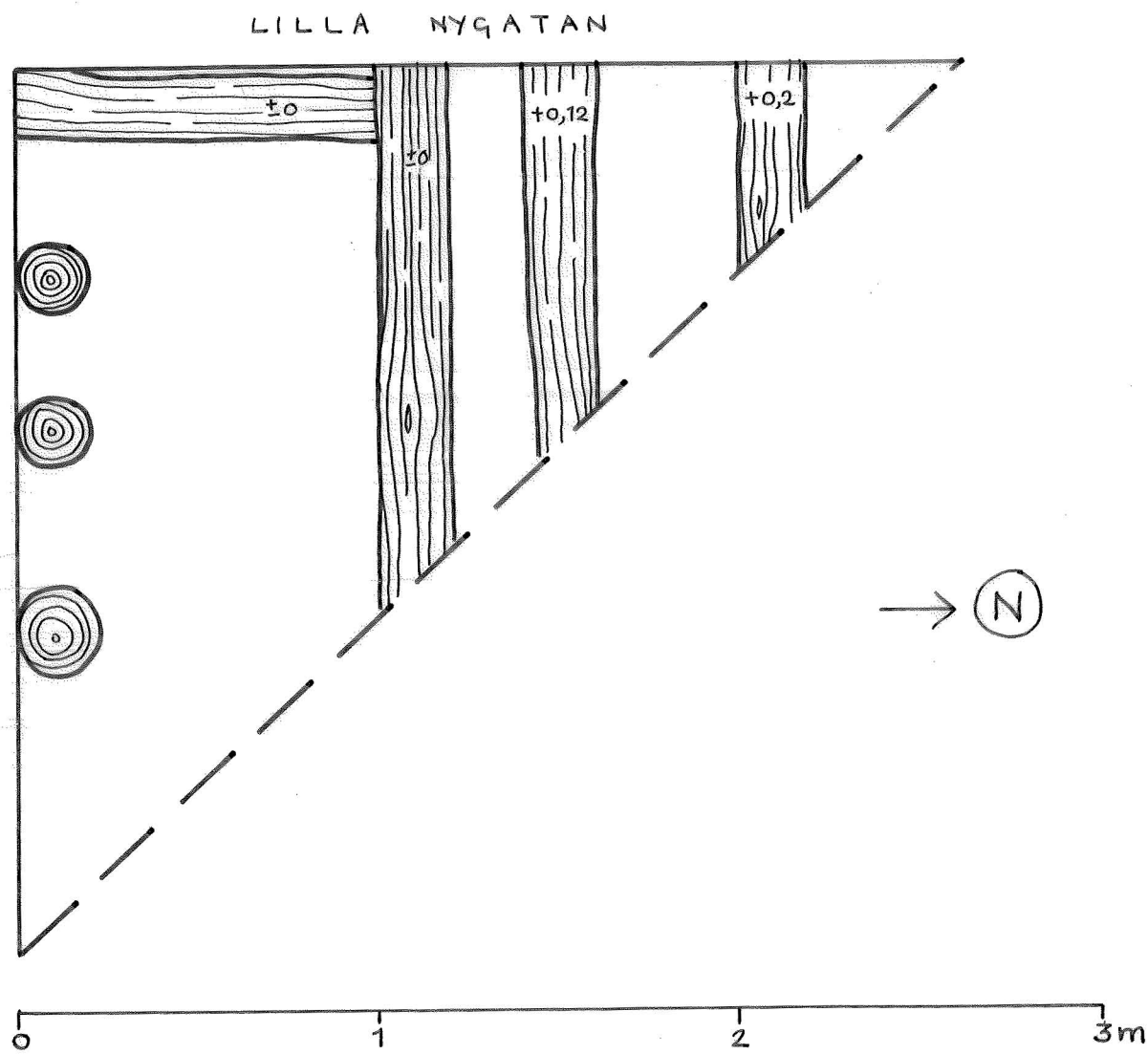
- 1. Svart sandblandad k-jord med tegel- och träflis
- 2. Grå sand med tegel

1. Svart sandblandad k-jord med träflis och tegel (utfyllnad)

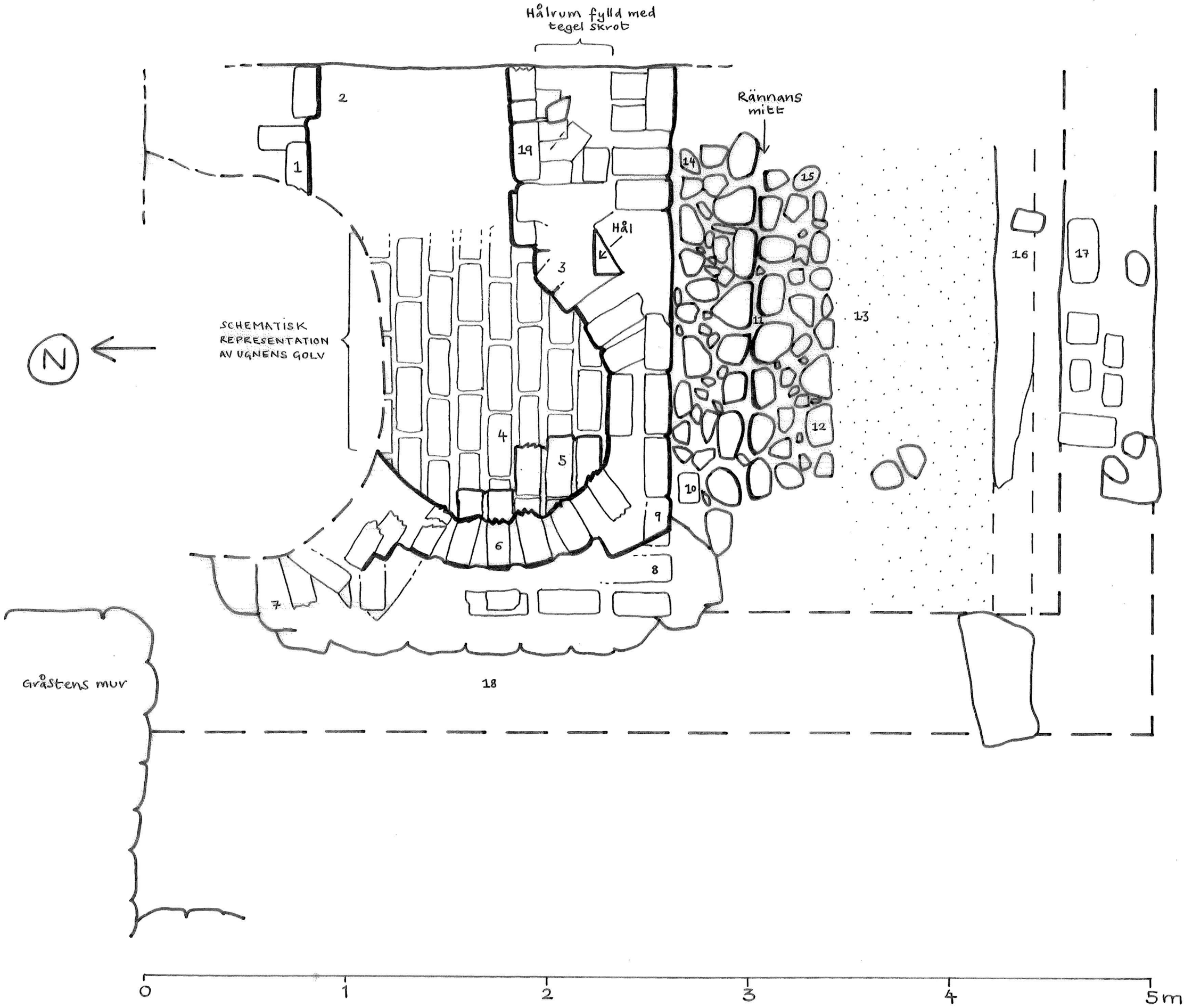
Plan Träkonstruktion i det outgrävda rummets östra del

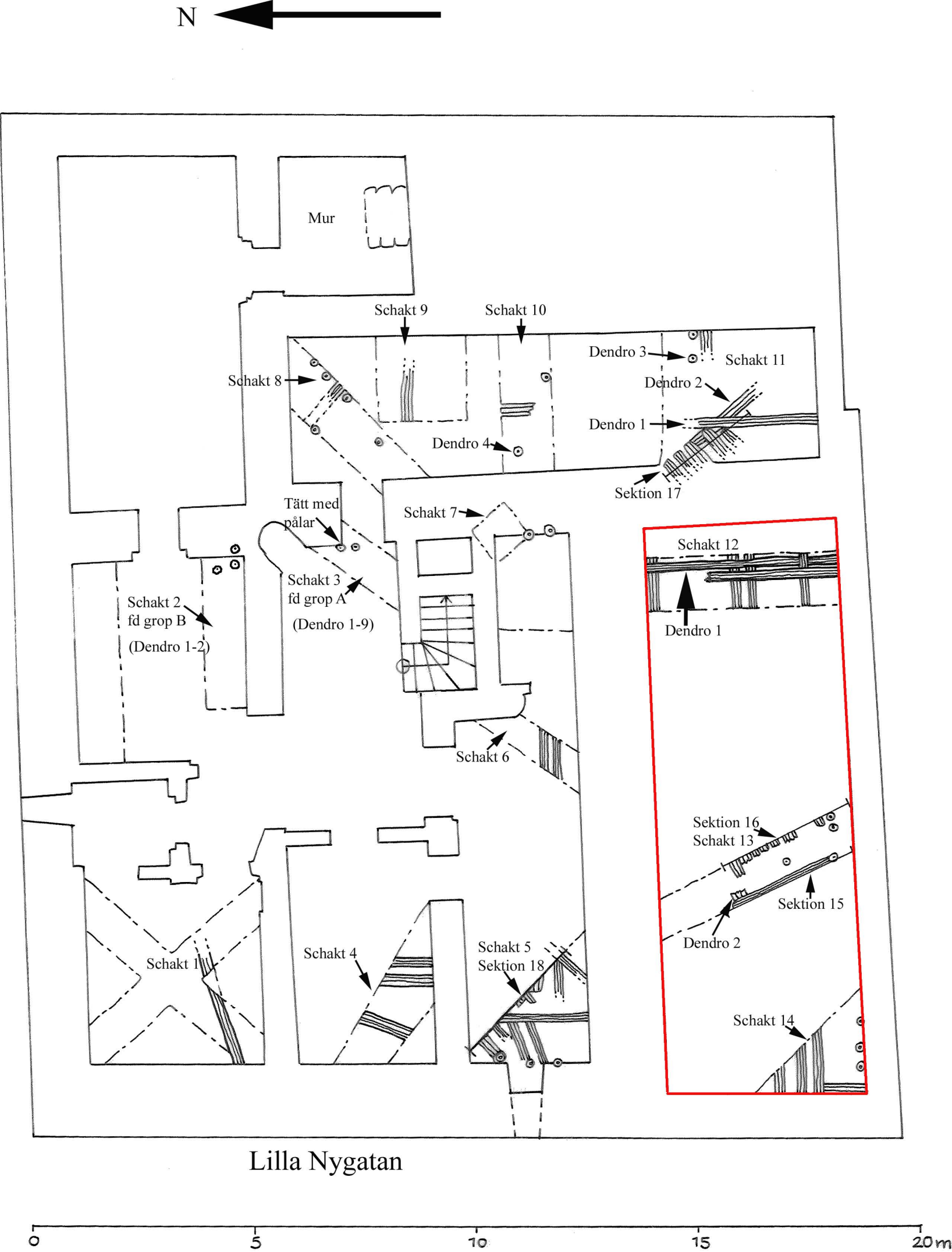

Plan Stockar/pålar i det outgrävda rummets sydvästra del

Höjder

- 1 = 1,54
- 2 = 1,08
- 3 = 1,58
- 4 = 1,20
- 5 = 1,32
- 6 = 1,78
- 7 = 1,53
- 8 = 1,32
- 9 = 1,70
- 10 = 1,24
- 11 = 1,05
- 12 = 1,17
- 13 = 0,99
- 14 = 1,17
- 15 = 1,05
- 16 = 0,78
- 17 = 1,20
- 18 = 0,81
- 19 = 1,58

Plan över källarvåningen i Thisbe 4
— Det outgrävda rummet